MINISTERUL EDUCAȚIEI

Серафима Криган **Ельвіра Кодря**

Спілкування на українській мові

БУКВАР

І клас

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

Acest manual școlar este proprietatea Ministerului Educației.

Acest manual este aprobat prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3970/15.06.2018 și este realizat în conformitate cu programa școlară aprobată prin Ordinul Ministrului Educației Naționale nr. 3393/ 28.02.2017 și se distribuie **gratuit** elevilor.

116.111 - numărul de telefon de asistență pentru copii

MINISTERUL EDUCAȚIEI

Серафима Криган Ельвіра Кодря

Спілкування на українській мові

БУКВАР

I клас

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ

ISBN 978-606-31-1767-1

© E.D.P. 2022. Toate drepturile asupra acestei ediţii sunt rezervate Editurii Didactice şi Pedagogice, Bucureşti. Orice preluare, parţială sau integrală, a textului sau a materialului grafic din această lucrare se face numai cu acordul scris al editurii.
© Serafyma Crygan, Elvira Codrea

EDITURA DIDACTICĂ ŞI PEDAGOGICĂ S.A.
Str. Spiru Haret nr. 12, sector 1, cod 010176, Bucureşti
Tel.: 021.315.38.20
Tel./fax: 021.312.28.85
e-mail: office@edituradp.ro
www.edituradp.ro

Redactor: **Lucia Mihoc**
Coperta: **Otilia-Elena Borş**

Număr de plan: 67135
Tipărit la ANDOR TIPO

Deșteaptă-te, române!

Andrei Mureșanu

Deșteaptă-te, române, din somnul cel de moarte,
În care te-adânciră barbarii de tirani!
Acum ori niciodată croiește-ți altă soarte,
La care să se-nchine și cruzii tăi dușmani!

Acum ori niciodată să dăm dovezi la lume
Că-n aste mâni mai curge un sânge de roman,
Și că-n a noastre piepturi păstrăm cu fală-un nume
Triumfător în lupte, un nume de Traian!

Priviți, mărețe umbre, Mihai, Ștefan, Corvine,
Româna națiune, ai voștri strănepoți,
Cu brațele armate, cu focul vostru-n vine,
„Viață-n libertate ori moarte!” strigă toți.

Preoți, cu crucea-n frunte! căci oastea e creștină,
Deviza-i libertate și scopul ei preasfânt.
Murim mai bine-n luptă, cu glorie deplină,
Decât să fim sclavi iarăși în vechiul nost' pământ!

ПРЕЗЕНТАЦІЯ ПІДРУЧНИКА

Дорогі учні! У ваших руках – Буквар.
Він допоможе вам навчитися писати, читати та розмовляти на українській мові. На його сторінках вас чекають відомі і невідомі герої. Знайомтесь з ними, грайтесь з ними, складайте свої розповоді за малюнками, а найголовніше – вивчайте букви. Завдяки їм ви пізнаєте чарівний світ людської думки і фантазії. Отож, сміливіше в дорогу!
Хай щастить вам!

Обкладинка підручника

MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE

Серафима Криган   Ельвіра Кодря

Спілкування на українській мові

БУКВАР

I клас

EDITURA DIDACTICĂ ȘI PEDAGOGICĂ S.A.

Автори підручника ________________________

Назва підручника _________________________

Видавництво _____________________________

Сторінка навчання

[а] а

а

айва́
абрико́с
лі́кар
мали́на
гру́ша

Айстра квітне у саду,
Аїр у лузі я знайду.
(Олександр Олесь)

Розрізнення на слух мовних одиниць. Регулювання дихання.

22

Сторінка повторення

Повторення

1. Вгадай, до яких казок малюнки?

2. Дай відповідь на запитання **хто це?**

3. Дай відповідь на запитання **що це?**

4. Назви, **який** колір?

5. Склади речення за схемою.

Практичне використання засвоєних знань за допомогою вчителя.

20

Сторінка оцінювання

Перевір себе

1. Прослухай речення і вивчи напам'ять.
Коси, коса, поки роса.

2. Усно склади речення за малюнками.

3. Прочитай речення.
Дніпро – ріка. Вона коло квітки.

4. Розташуй слова у правильній послідовності.
вилив Іван воду.

5. Постав запитання до малюнків.

Розуміння змісту прочитаного. Оформлення записів у зошитах.

55

Умовні позначки:

∟ – речення

▭ – слово

◡́ – склад, наголос

● – голосний

▬ – приголосний твердий

= – приголосний м’який

=̄ – приголосний пом’якшений

– поради

– словник

– AMI static, de ascultare activă și observare dirijată a unei imagini semnificative

– Activitate animată (filmuleț sau scurtă animație)

– Activitate interactivă, de tip exercițiu sau joc, în urma căreia elevul are feedbak imediat

Шко́ла. Клас

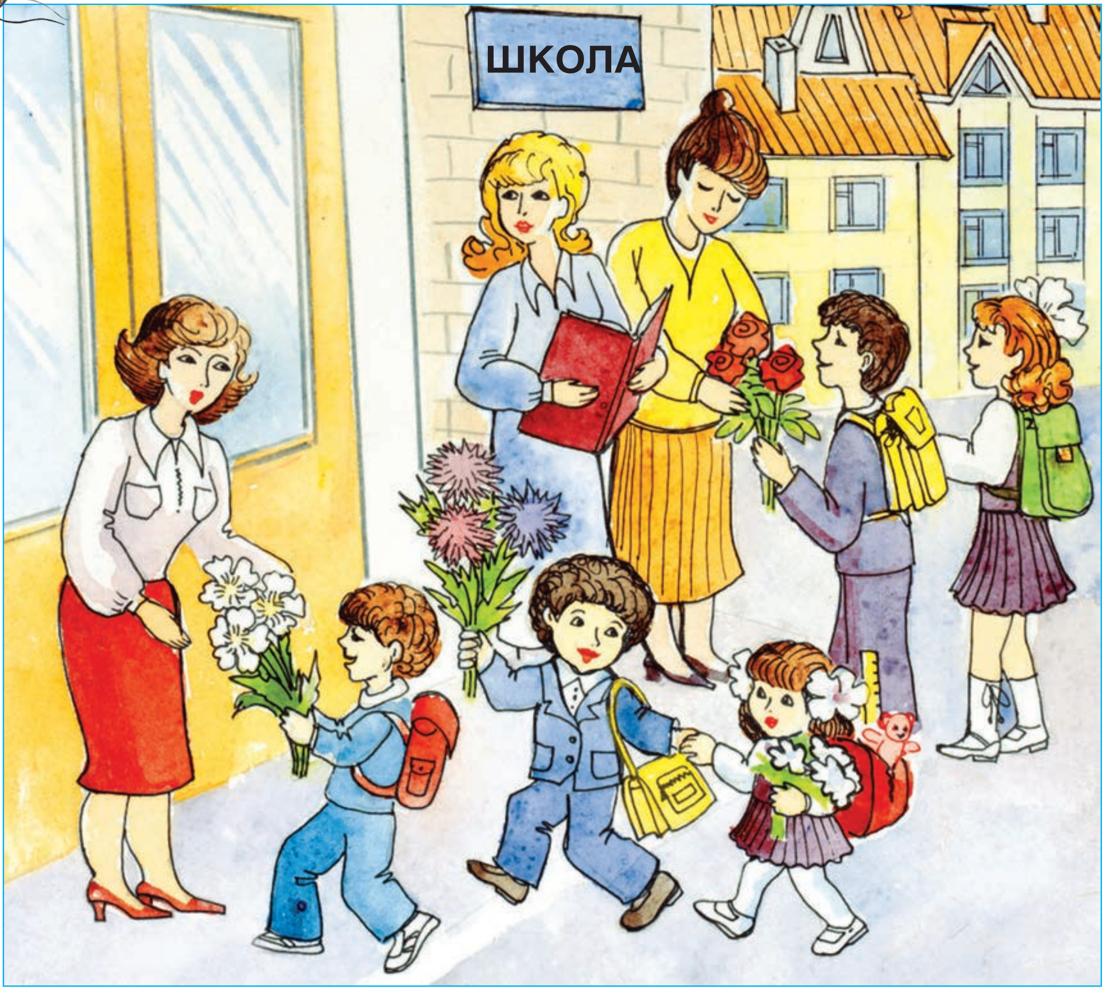

Шко́ла. Учи́тель. Ді́ти. У́чні. У́чень. Учени́ця. Вчи́телька.

Ось і школа, ось і клас,
Він давно чекає нас.

Сприймання на слух нових слів. Вміння повторювати за вчителем.

Віта́ння. Знайо́мство

└──.   └── ──!

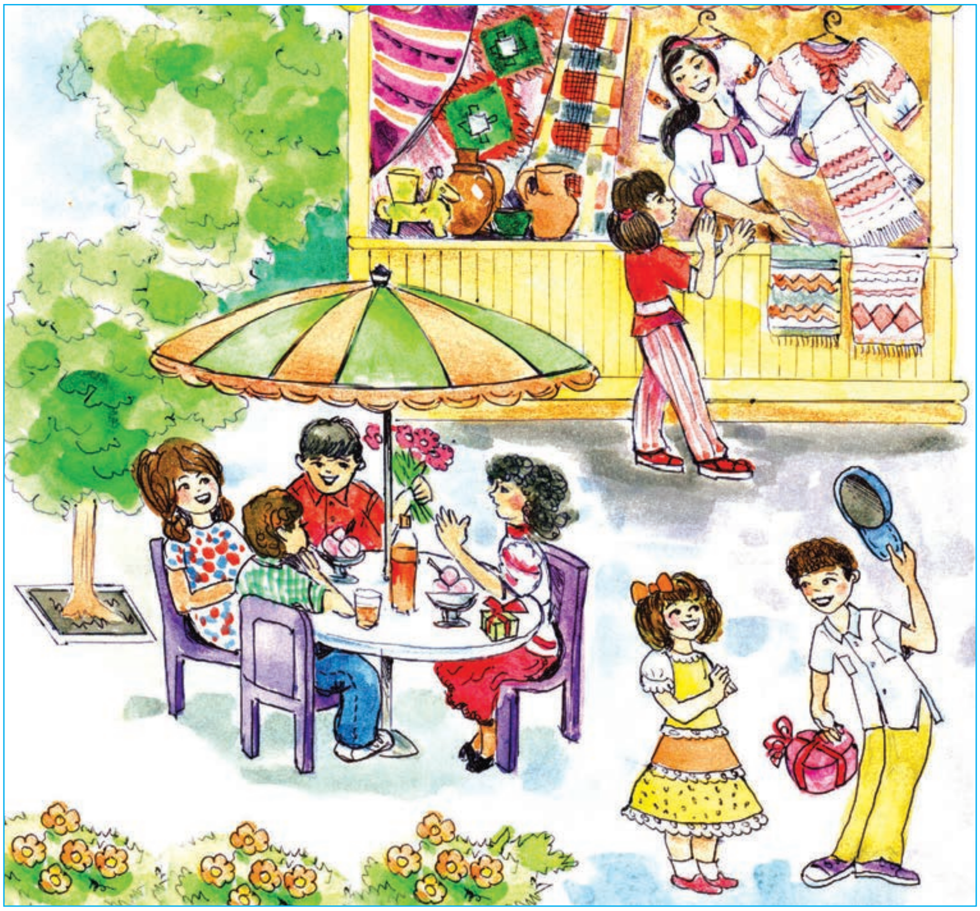

Приві́т! До́брий день! Дя́кую! Про́шу! Будь ла́ска! Прохо́дьте! До поба́чення!

– Скажи, будь ласка, як тебе звуть?

– Давайте познайомимось, погляньте, скільки нас: Сашко, Катруся, Тетянка, Світланка і Тарас.

Ознайомлення з графічною схемою речення. Формули етикету.

„Рі́пка"

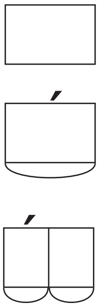

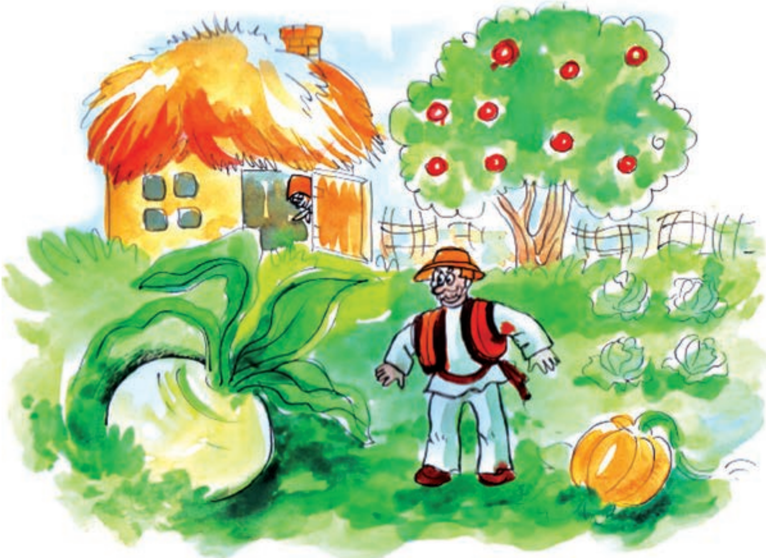

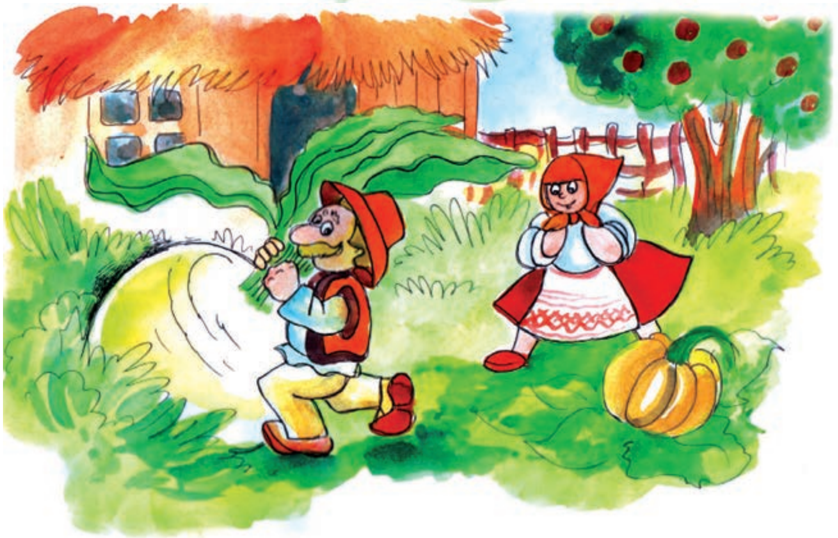

Дід, ба́ба, гря́дка, рі́пка, посади́в.

Тягнуть, тягнуть – витягнути не можуть.

Слухання і розрізнення нових слів. Склад. Поділ слів на склади.

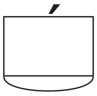

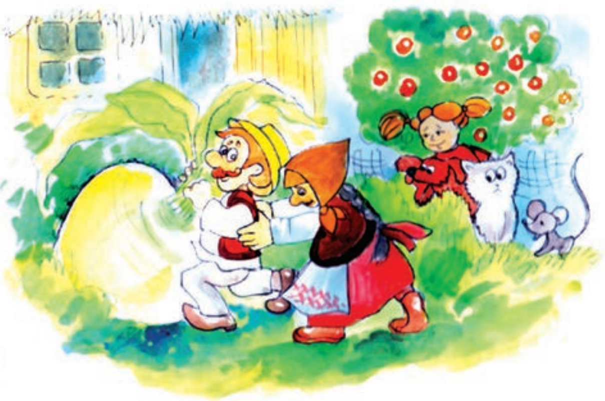

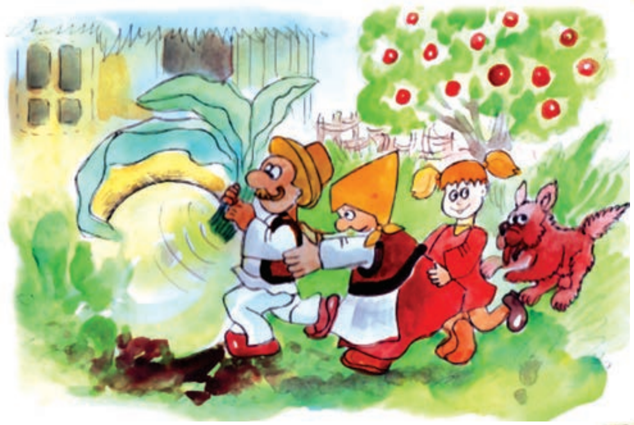

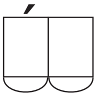

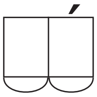

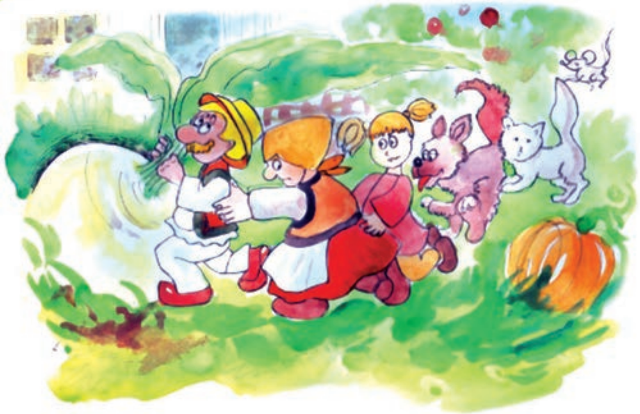

Кіт, ми́шка, кли́че, ка́же, вну́чка, росла́, тя́гне, рука́ми, плече́.

Тягнуть, тягнуть – витягнули ріпку.

Переказ змісту казки з допомогою вчителя. Розігрування за ролями.

Дитя́чі і́гри

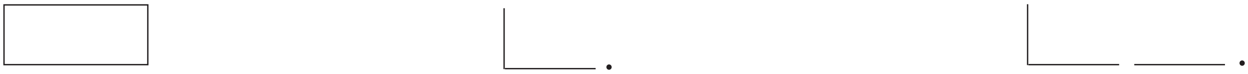

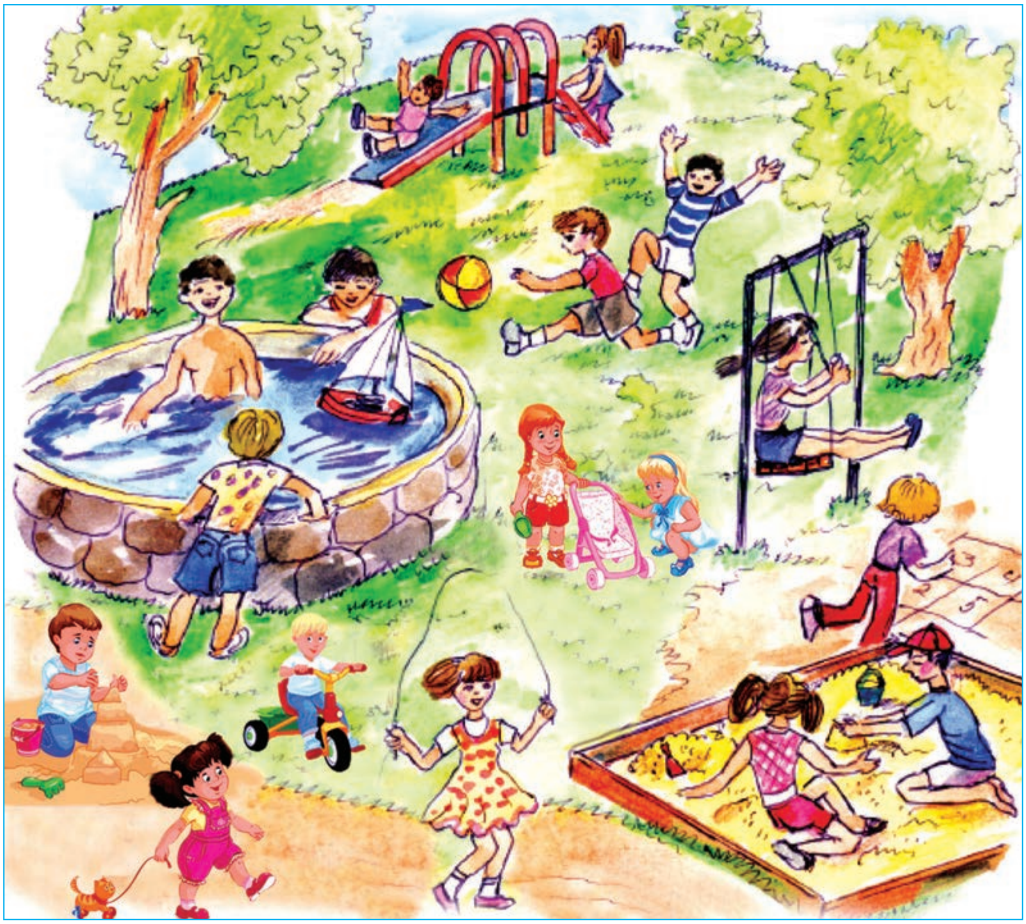

Кані́кули. Бі́гає. Ді́ти гра́ються. Гойда́ється на го́йдалці. Стриба́є.

Мої руки незупинні
То у фарбі, то у глині.
(П. Осадчук)

Правильна вимова слів зі звуком **[г]**. Графічна схема слова, речення.

„Коза́ і се́меро козеня́т”

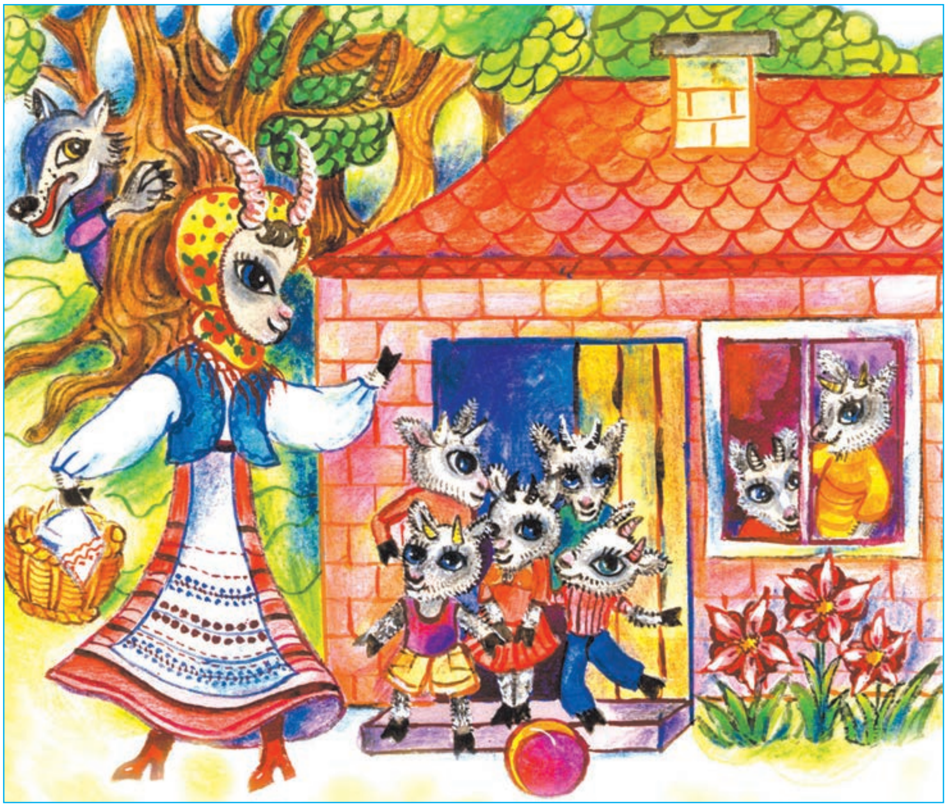

Коза́. Пішла́. Вовк слу́хає. Неслухня́ний. Козеня́та відчини́ли две́рі.

Казочка перед сном
В кожнім домі під вікном
Десь живе у нірці гном.
(П. Ребро)

Переказ змісту казки за допомогою вчителя. Розігрування за ролями.

Кольори́. Лічба́

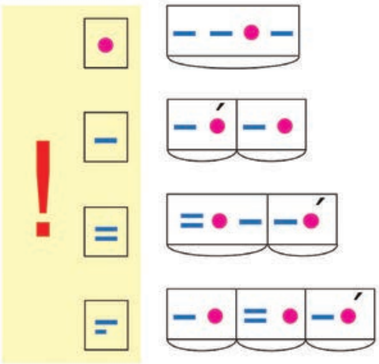

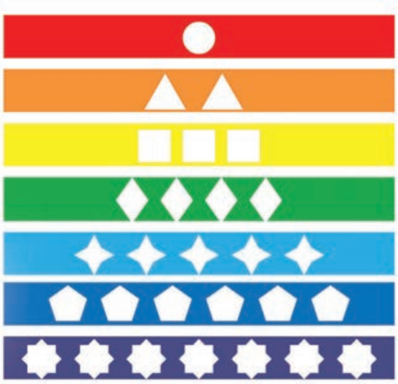

① ② ③ ④ ⑤ ⑥ ⑦ ⑧ ⑨ ⑩

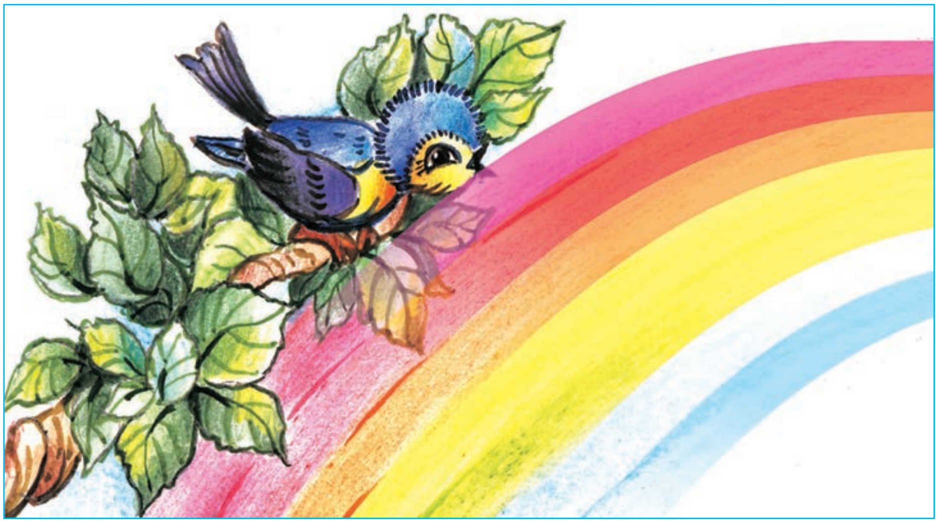

Черво́ний, ора́нжевий, зеле́ний, фіоле́товий, голуби́й, жо́втий, си́ній.

У веселки сім доріг,
Всі хутенько я пробіг,
Потім олівці я взяв
І її намалював. *(Т. Петровська)*

Голосні звуки. Приголосні тверді й м’які. Їх вимова та розрізнення.

Горо́д

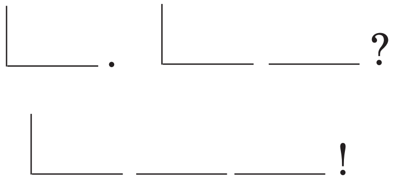

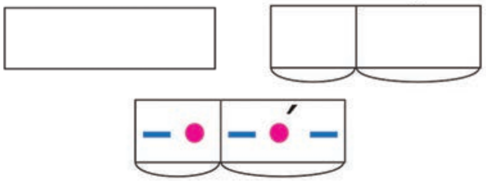

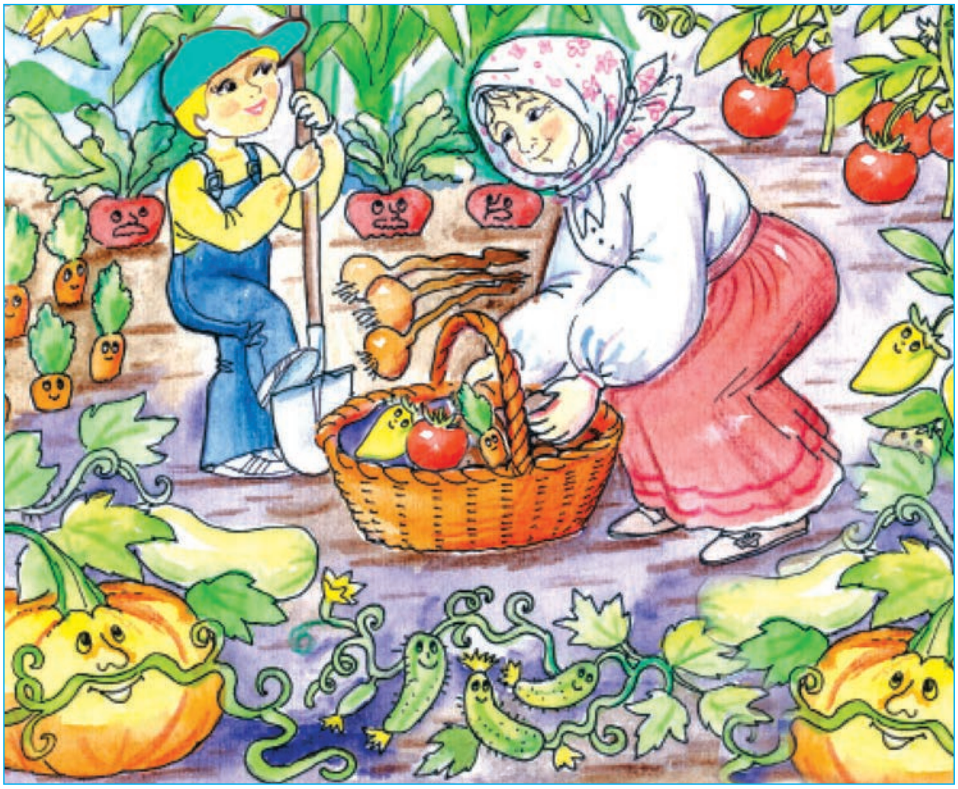

Горо́д. Що росте́ на цьому горо́ді?
Що збира́є бабу́ся? Бабу́ся збира́є огірки́?

На городі восени
Лежать жовті кабачки,
Прив’язані за хвости,
Щоб не думали втекти.

Розвиток аудіативних умінь. Інтонування речень. Поширені речення.

Сад

|___ .

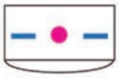

|___ ___!

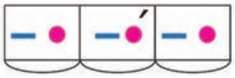

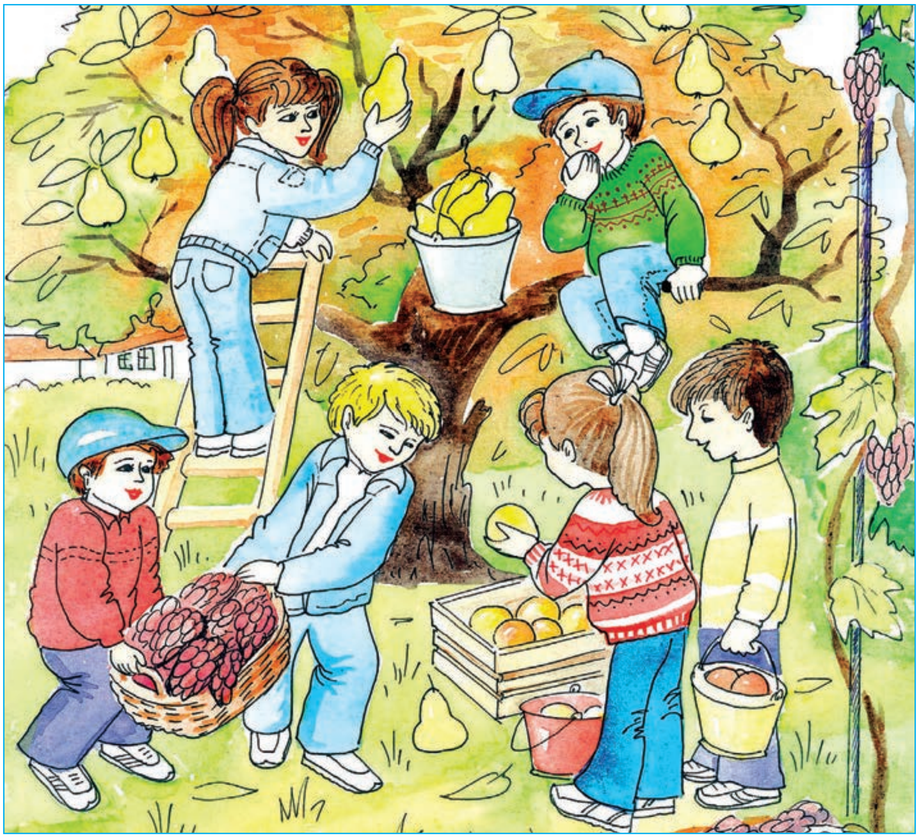

Я́блука, гру́ші, сли́ви, горі́хи, виногра́д, айва́. Сад вели́кий! Сад бага́тий!

По дорозі їжак біг,
Ніс сім яблук на пиріг,
Одне впало, покотилось
Скільки яблук залишилось?

Розвиток оперативної пам’яті. Озвучування схем. Види речень.

О́сінь

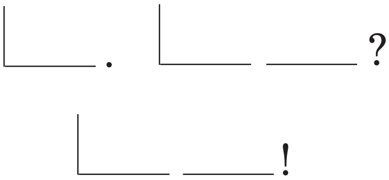

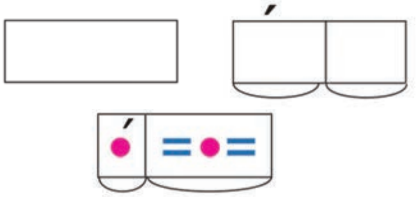

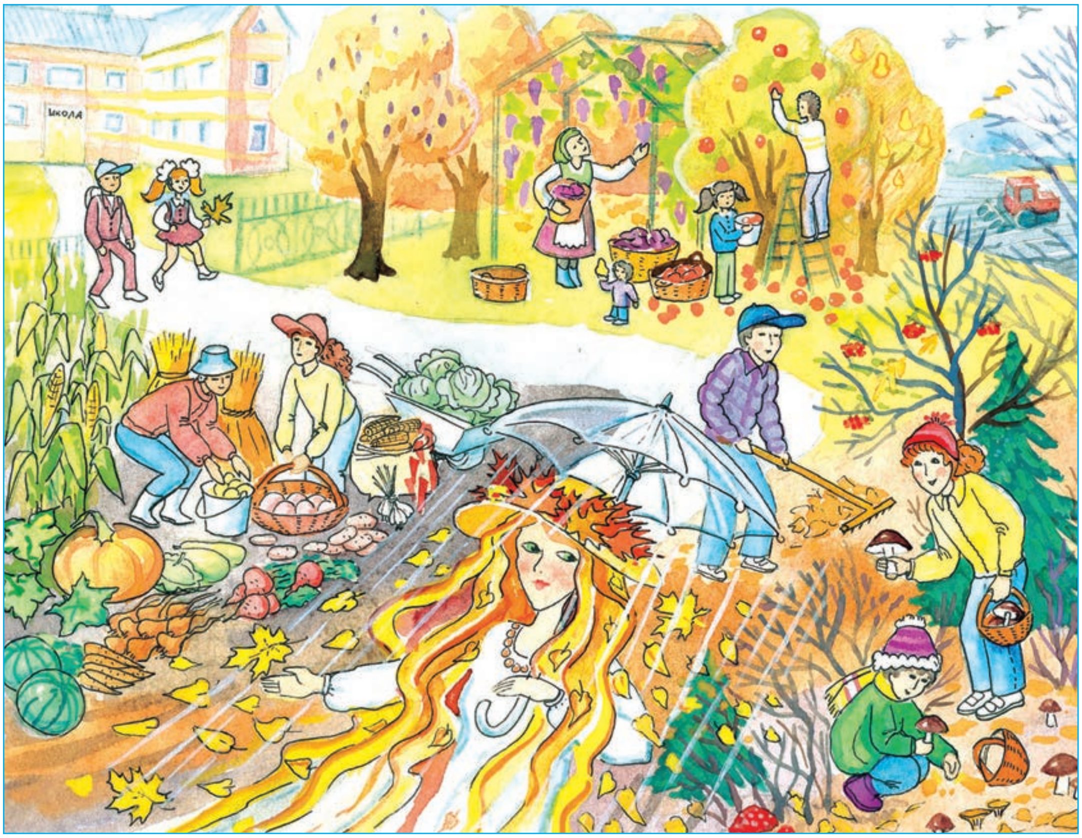

О́сінь. О́сінь прийшла́. О́сінь прийшла́?
Прийшла́ о́сінь! Збира́ють фру́кти.

Восени врожай збирають
На городах і в садках,
Груші, яблука звисають
На тонесеньких гіллях. *(Г. Шевчук)*

Визначення та вимова слів з м'яким знаком.

Фе́рма

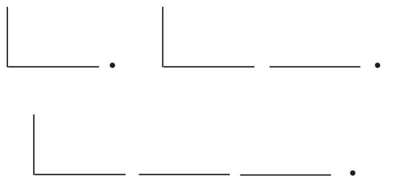

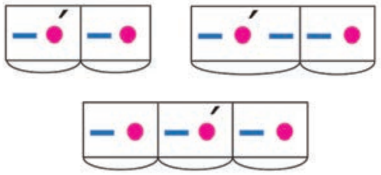

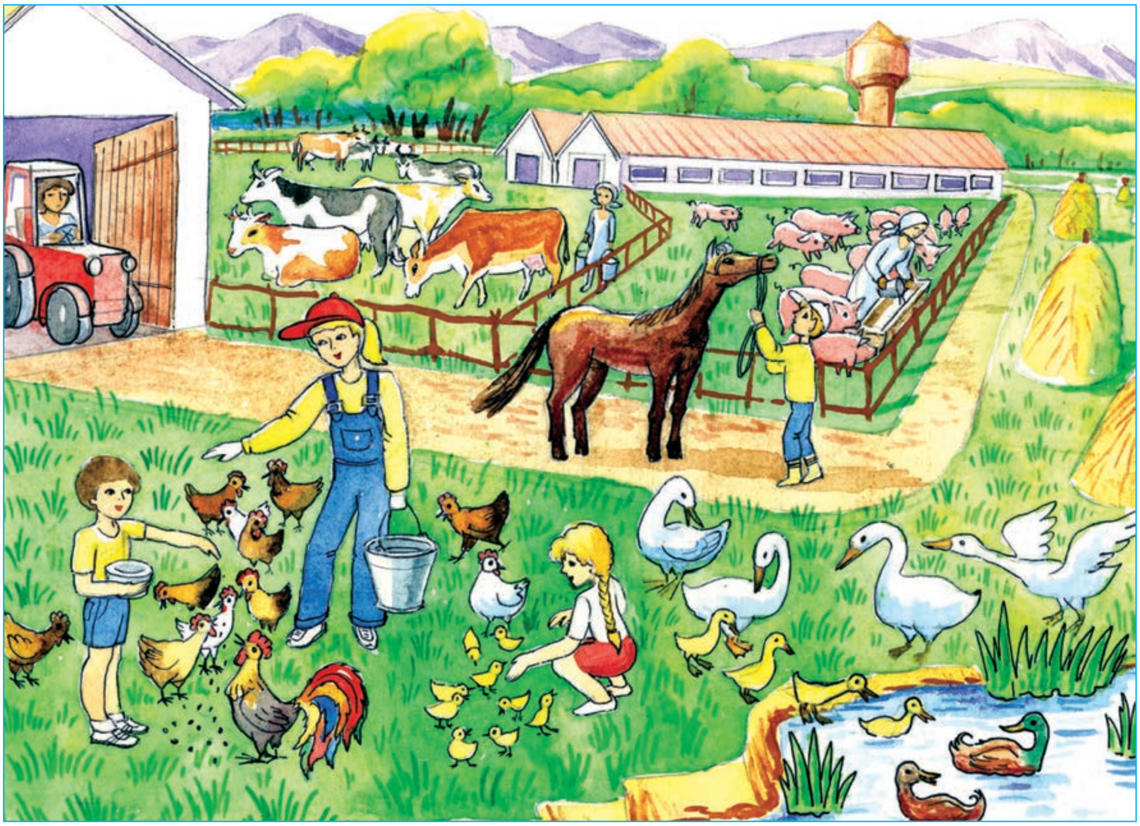

Птахи́. Васи́ль году́є куре́й. Качки́ пла́вають. Пі́вень співа́є. Твари́ни. Сві́йські.

Поросятко хоче їсти,
Не знаходить собі місця.
Каші я йому зварю.
Поросятко скаже: – Хрю!

Розвиток усного мовлення. Складання слів, речень за поданими схемами.

Село́

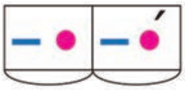

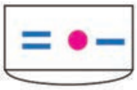

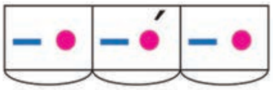

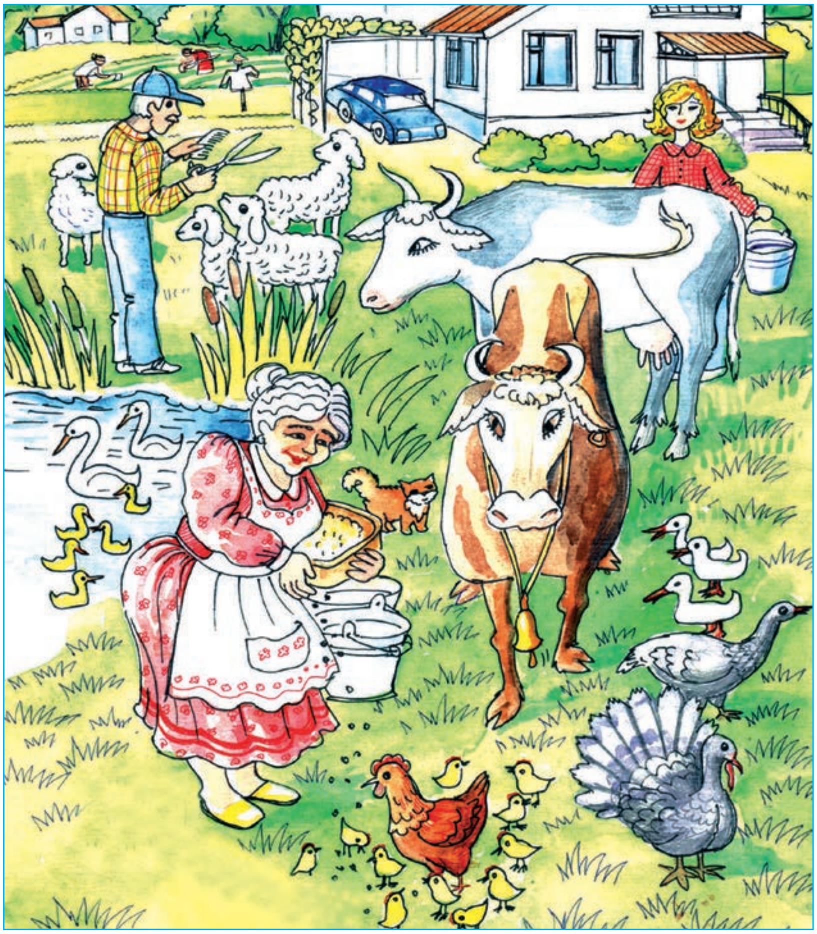

Село́. Дім. Краси́вий буди́нок. В о́зері гу́си. Батьки́ догляда́ють твари́н.

Мала з села вола вела.
В село віл малу вів.
(Скоромовка)

Слухання. Бесіда на визначену тему. Звуковий аналіз слів.

Мі́сто

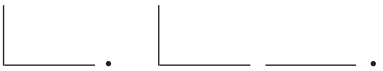

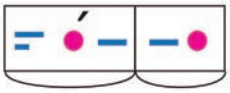

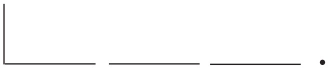

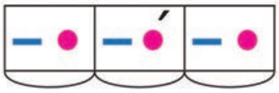

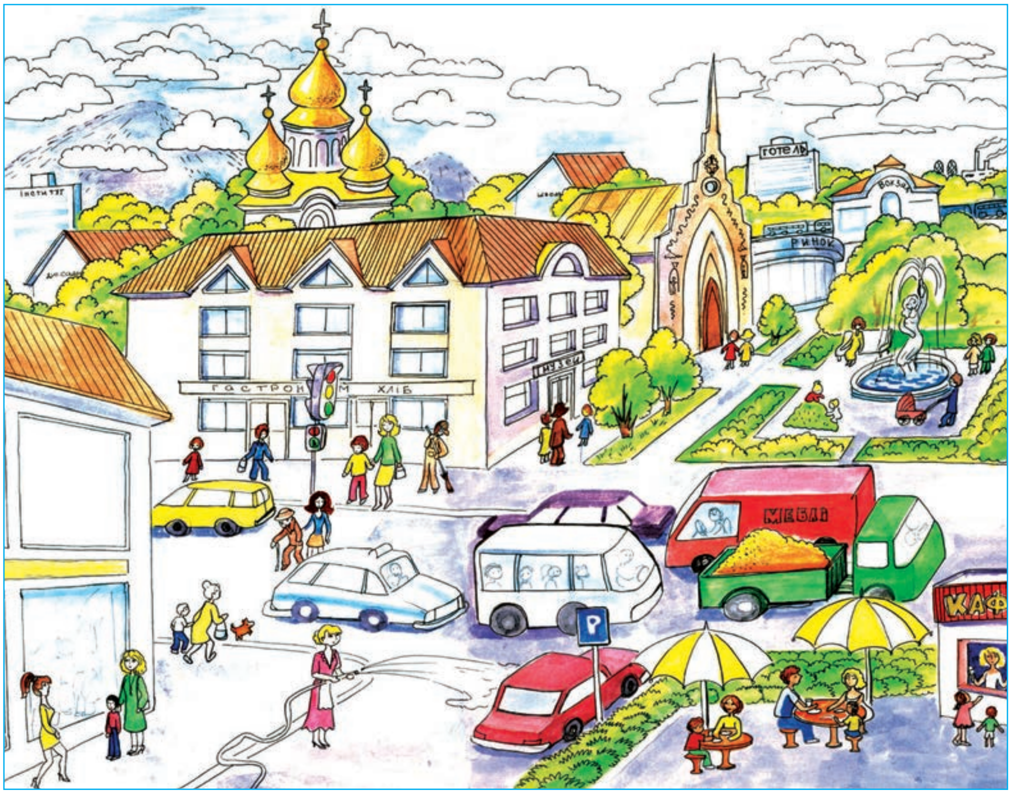
ГОТЕЛЬ
ВОКЗАЛ
РИНОК
ГАСТРОНОМ
ХЛІБ
МУЗЕЙ
МЕБЛІ
P
КАФ

Мі́сто. Широ́кі ву́лиці. Висо́кі буди́нки. Пло́ща. Троле́йбус. Трамва́й. Теа́тр.

У літак сідає лис.
З міста він летить у ліс.
А лисиця й лисенята
Виглядати будуть тата.

Збагачення та активізація словникового запасу. Чітка вимова слів.

Наро́дні звича́ї

└____.

└____ ____?

└____ ____!

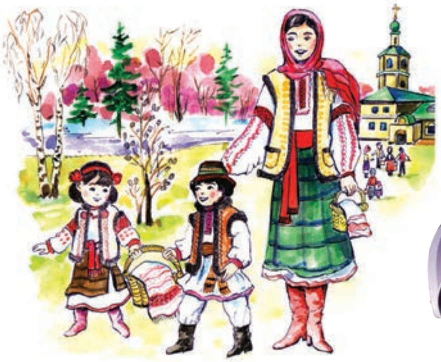

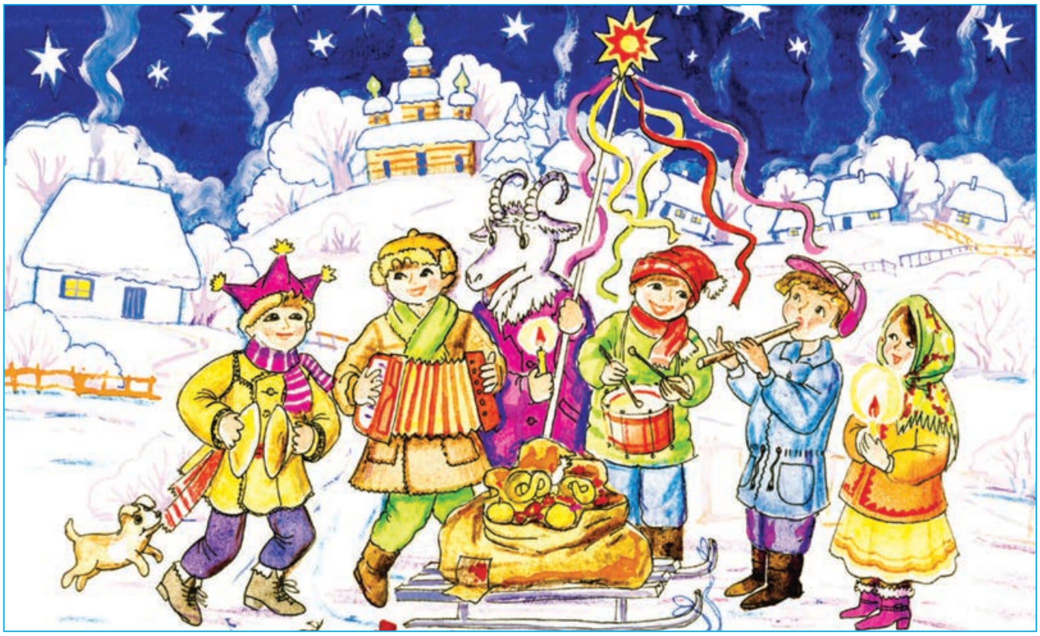

Вели́кдень. Христо́с воскре́с! Різдво́. Га́рні коля́дки? Нови́й рік. Щедрі́вка.

Святий добрий Миколай,
в нашу хату завітай,
подарунки вночі дітям розкладай…

Вміння складати монолог і діалог про державні та родинні свята.

Повторення

1. Вгадай, до яких казок малюнки?

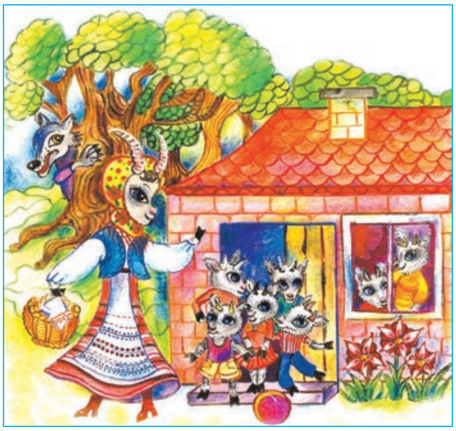

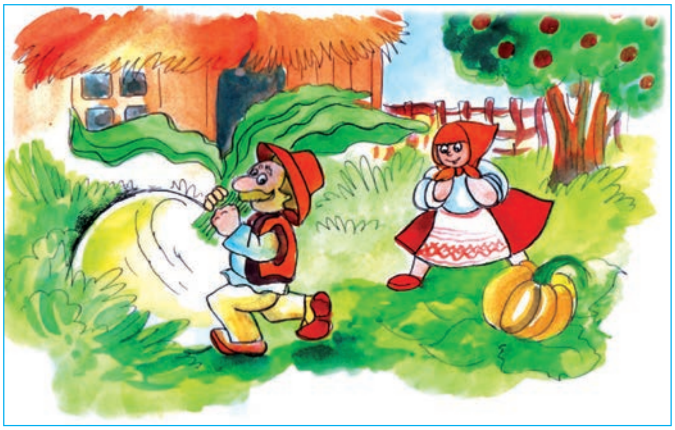

2. Дай відповідь на запитання **хто це**?

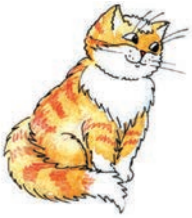

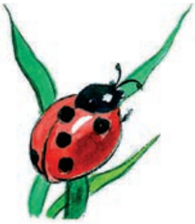

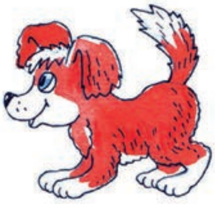

3. Дай відповідь на запитання **що це**?

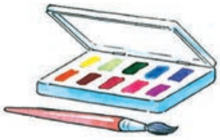

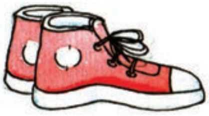

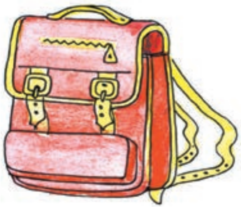

4. Назви, **який** колір?

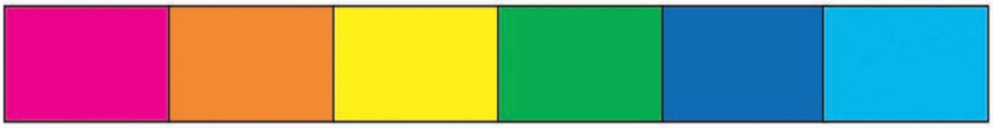

5. Склади речення за схемою.

|____ .

|____ ____ ?

|____ ____ ____ !

Практичне використання засвоєних знань за допомогою вчителя.

Перевір себе

1. Склади речення за малюнками.

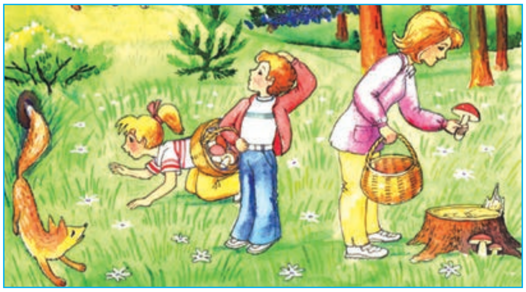

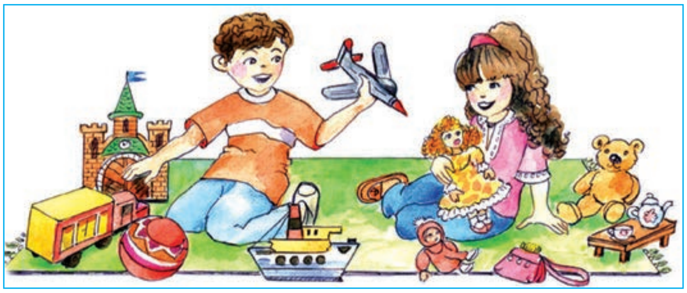

2. Вибери потрібне питання: **який? яка? які?** Дай відповідь на нього.

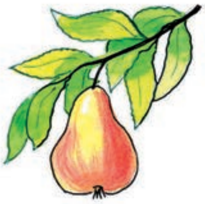

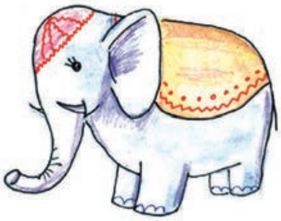

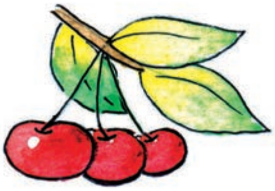

3. Знайди зайве. Чому ти так думаєш?

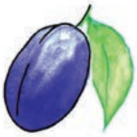

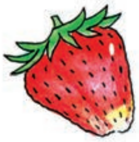

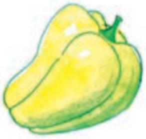

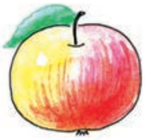

4. Скажи, хто **що робить?**

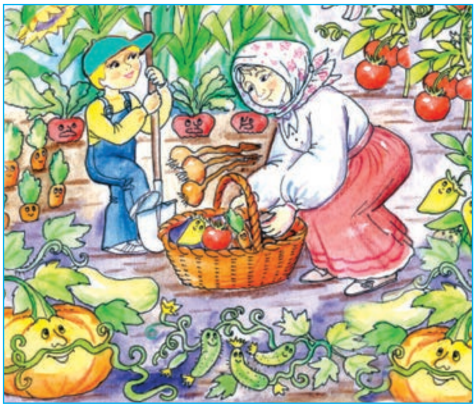

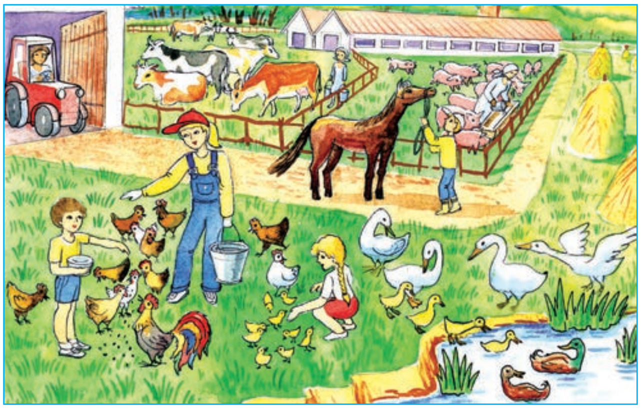

Поглиблення навичок самостійної роботи з підручником.

[а] а

а а аа

а

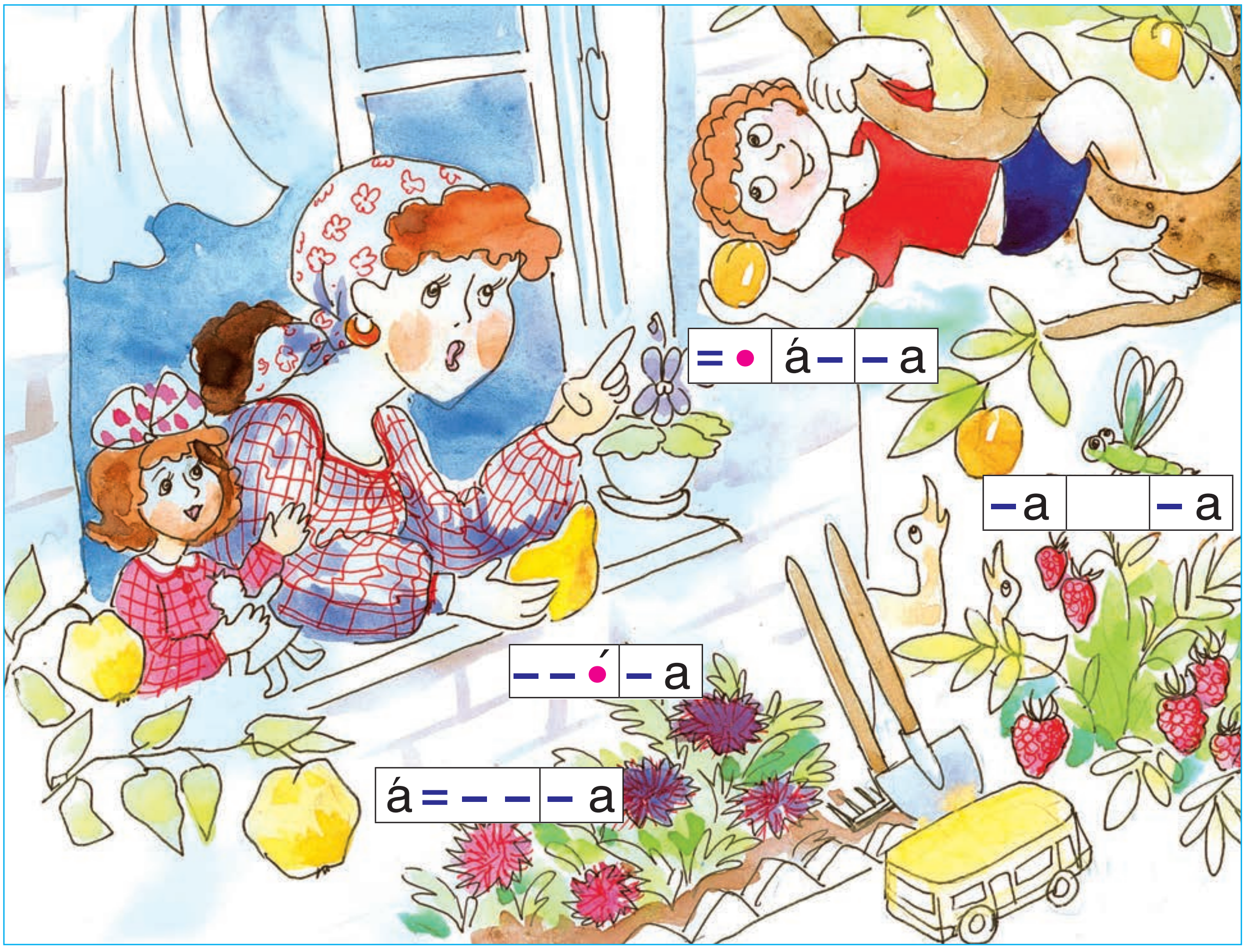

айва́
абрико́с
лі́кар
мали́на
гру́ша

Айстра квітне у саду,
Аїр у лузі я знайду.
(Олександр Олесь)

Розрізнення на слух мовних одиниць. Регулювання дихання.

А А АА

А

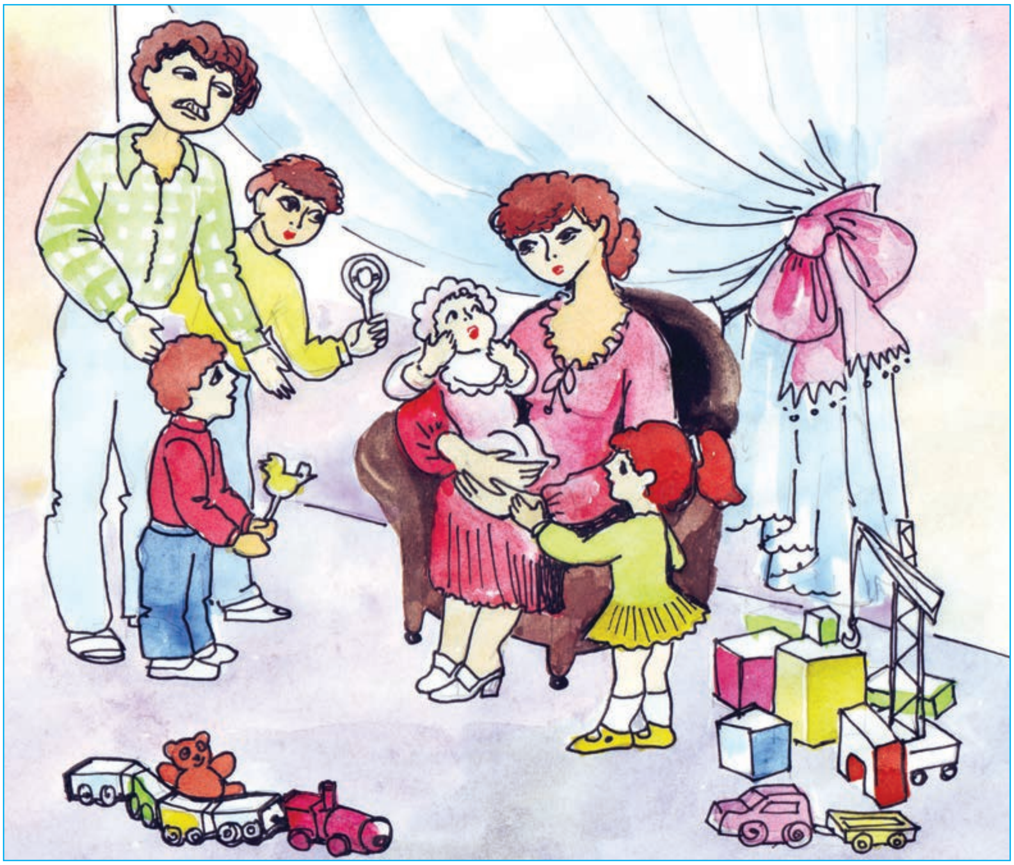

А-а-а-а!   Аа́-аа́-аа́!   А́а-а́а-а́а.

А • = •́ – а   А – – •́ – а   А – – •́ –

Алін
Алі́на
А́лла
Андрі́й

В океані я живу,
Зуби є та не жую,
Що зустріла – те ковтнула,
Це тому, що я 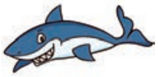

Друкована та рукописна літера **а**. Написання великої літери в іменах.

[у] У

у уу ау уа

ау уа

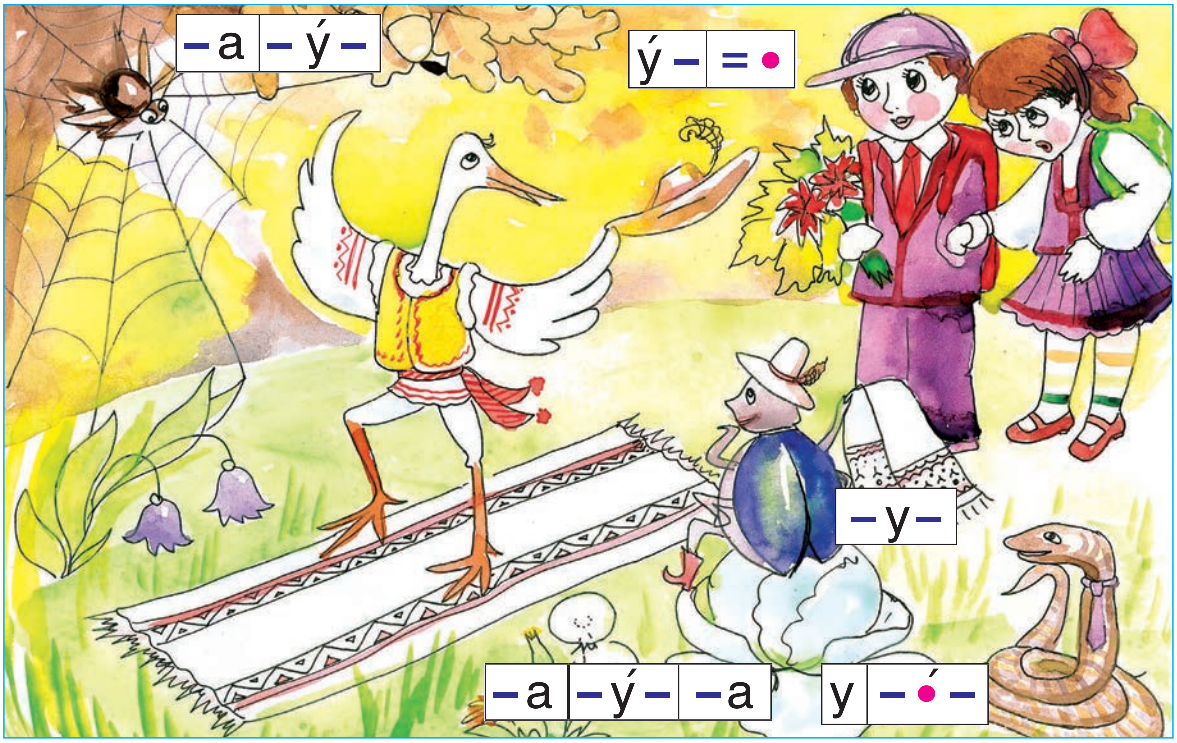

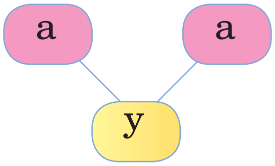

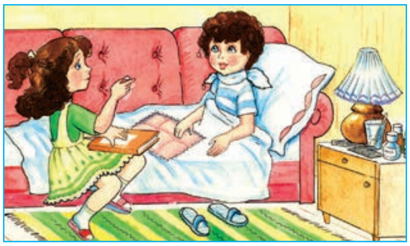

___ ___.

___ ___ ___.

удáв
жук
журавéль
дуплó
кульбáба

рушни́к
екскýрсія
сýмка
кущ
жóлуді

Визначення на слух кількості складів. Повторювання за вчителем.

У *Уу* *Уу*

У

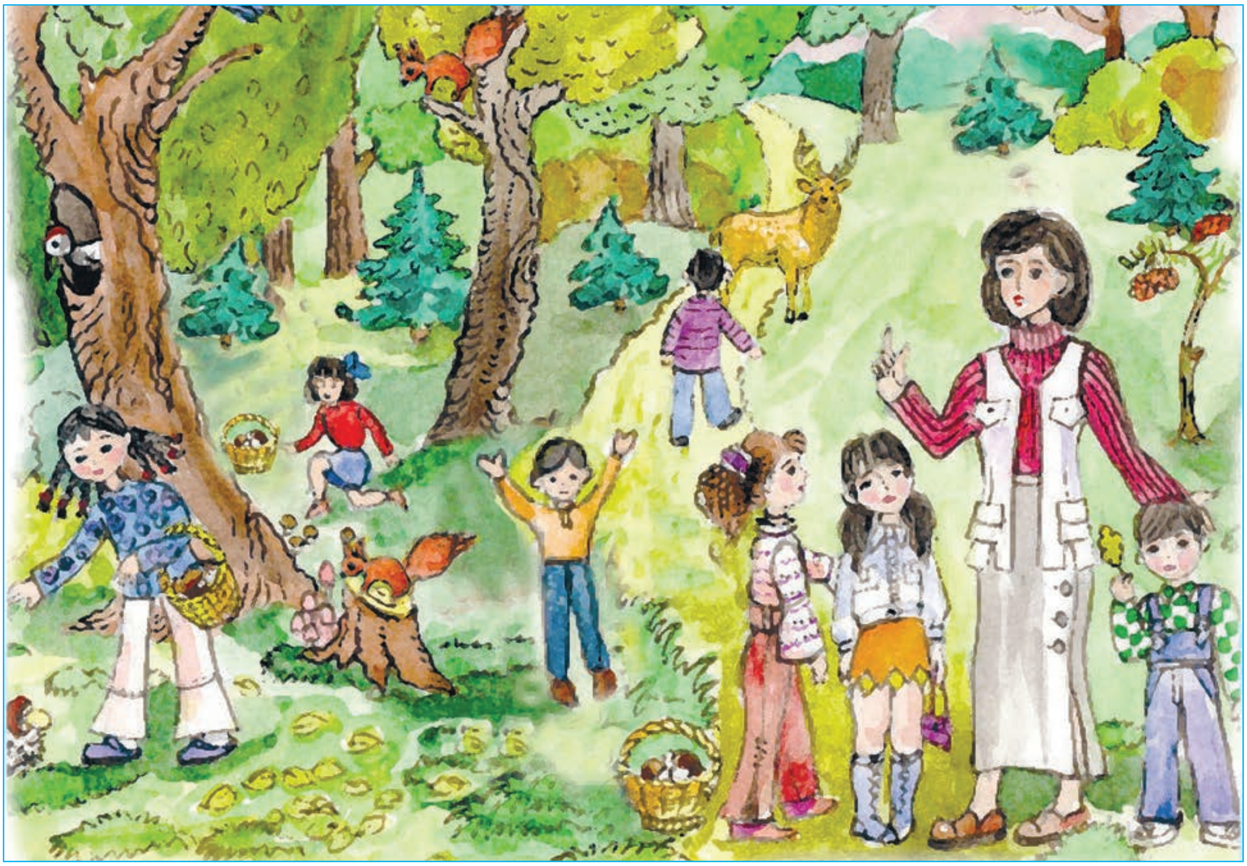

Ууу́-ууу́-ууу́! Ау́! Ау́! Ау́! Уа́! Уа́! Уа́!

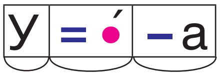

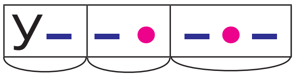

Уля́на
Ульма́
Усти́на
Украї́на

Він нам, як мама дорогий,
Він хоче нас навчити
Любити край чудовий свій,
Це – мудрий наш учитель.

Правильне читання. Написання букви **у** з дотриманням вимог.

[о] О

о оа оу

оа ао оу уо

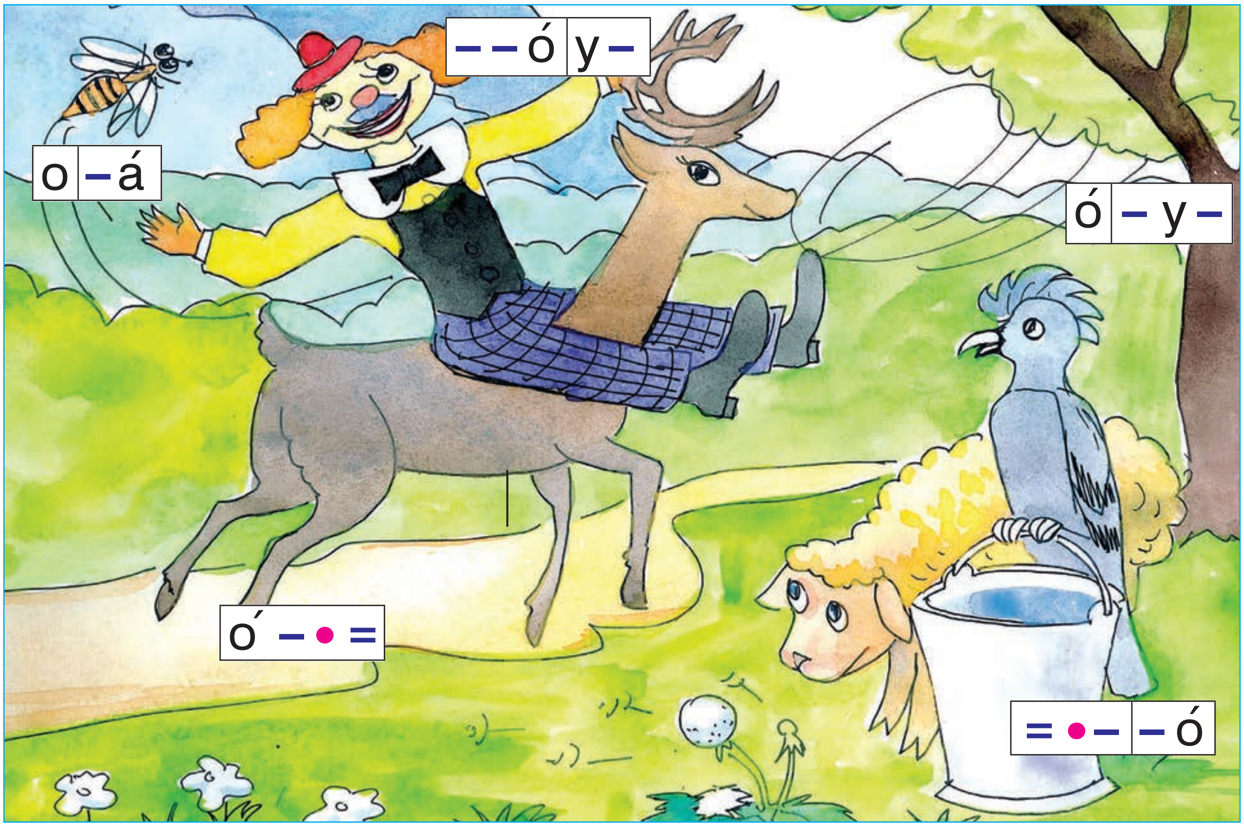

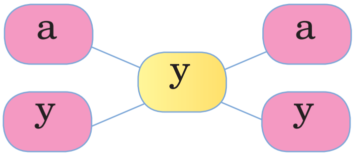

___ ___.

___ ___ ___.

осá
óко
орéл
óдуд
óсінь

клóун
олівці́
окуля́ри
дéрево
відрó

Визначення на слух кількості звуків у слові. Інтонування речень.

О Оо Оо

О

О-о-о! У-о-а! А-у-о!

О́ля
О́лег
О́лт
Ора́дя
Оде́са

Стали гості на поріг.
І на носа зразу – плиг.
І не просять пригощати
Дай газету почитати.

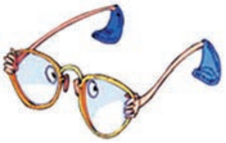

Читання. Правильне розташування великої та малої букви у рядку.

а
у
о
и

[и] И

и ауи

иа аи иу уи ио ои

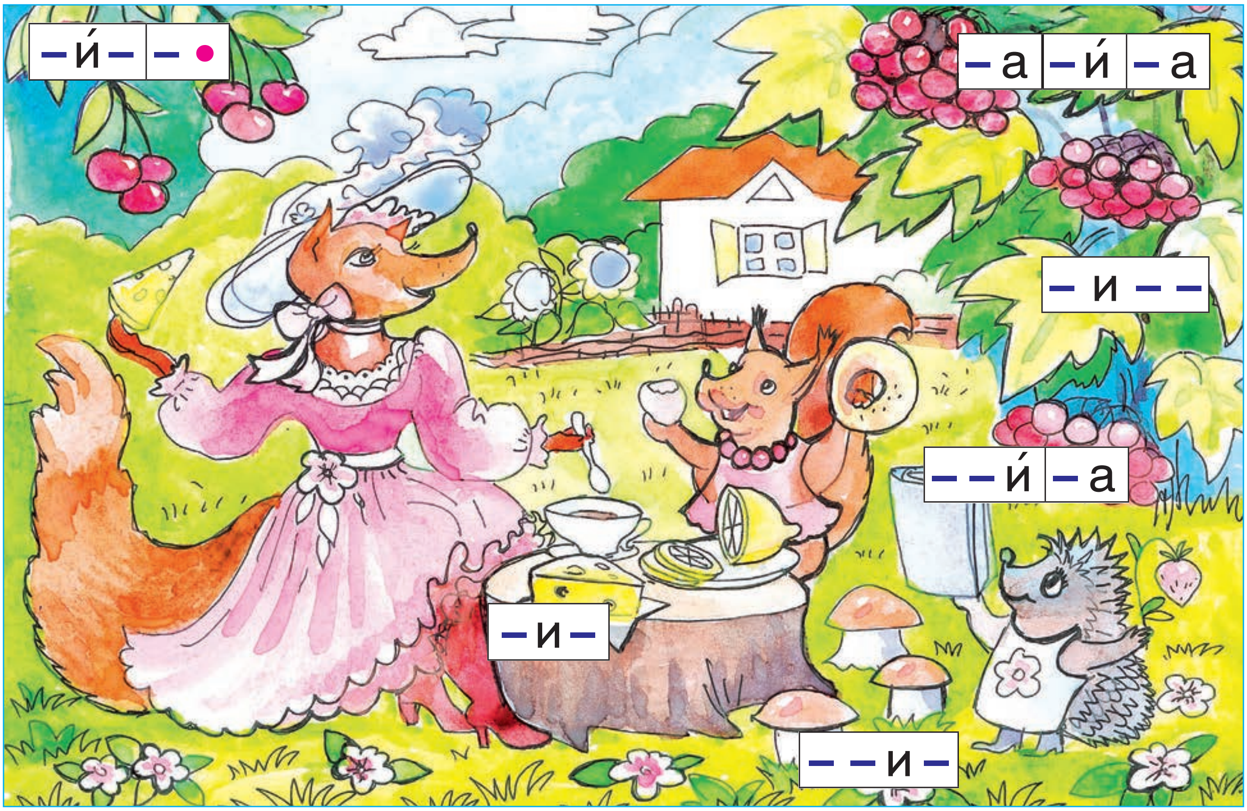

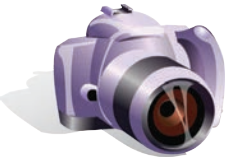

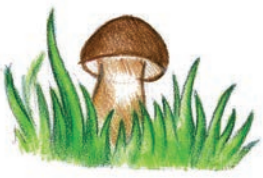

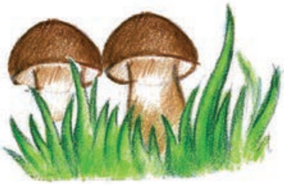

лис
лиси́ця
кни́га
лимо́н

кали́на (кущ)
кали́на (плід)
горобина
гриб – грибú

Слухання і чітка вимова складів та слів зі звуком [**и**].

и иу ио

И

А
У
О
И

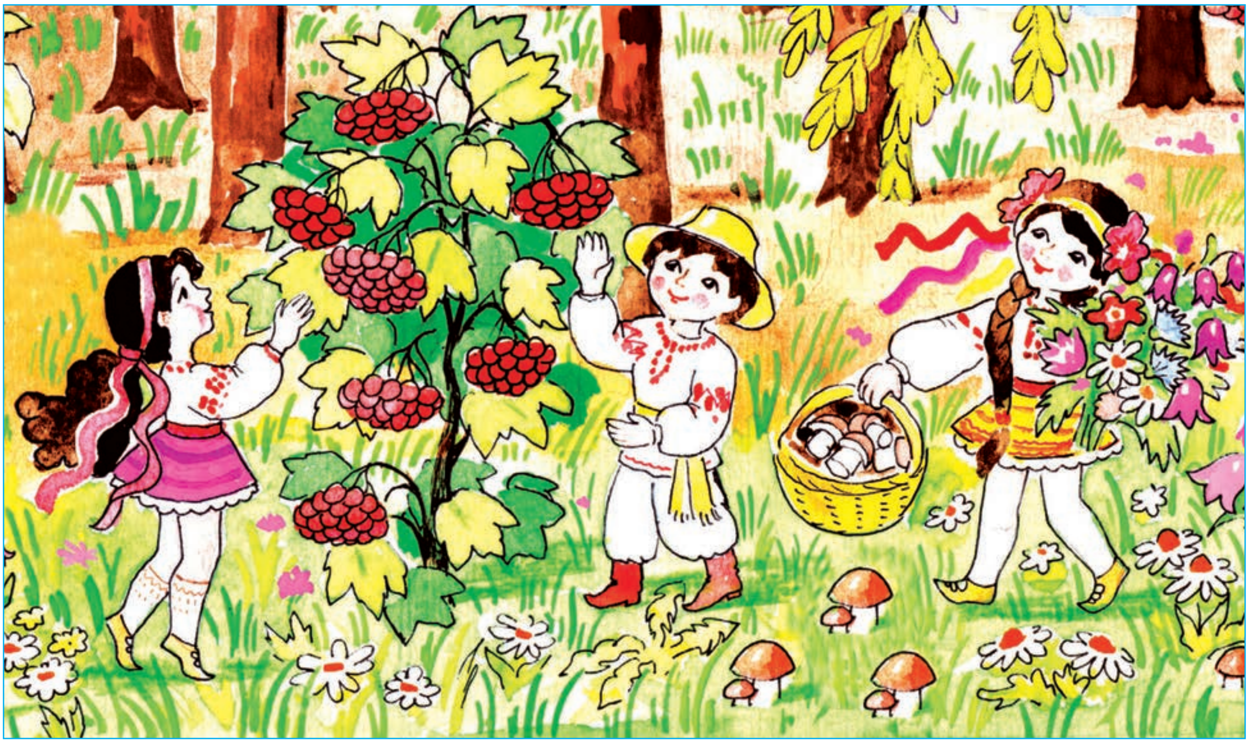

____ ____ у ____.   О, ____ ____!

А____ ____.   ____ ____ ____.

–а –и́ –а   –а –и́ –а   о –и́ –а

И великої нема,
Слово **и** не почина.
В кінці слів вона буває
Й серединку полюбляє.

Самоконтроль під час читання і написання букви **и**.

[м] М

м ма мама

ам – ма ум – му ом – мо им – ми

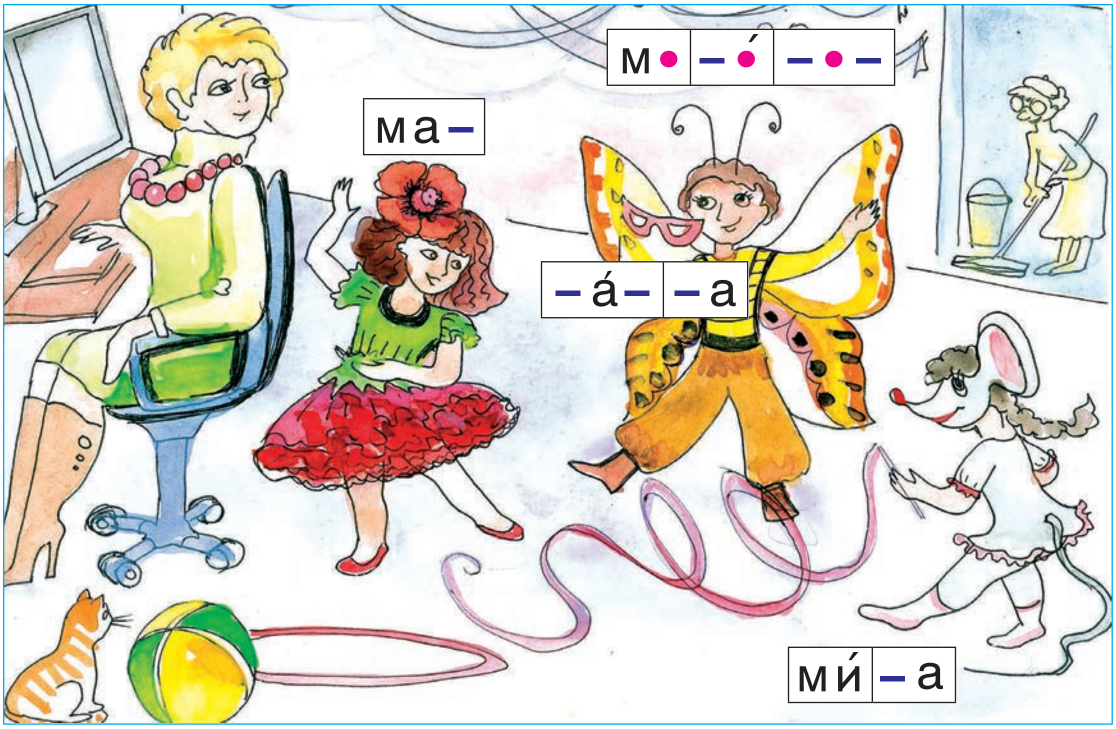

ма́ – ма	ма́ – му	ма́ – мо	ма́ – ми
ма́ – ма	ма́ – му	ма́ – мо	ма́ – ми
ма́ма	ма́му	ма́мо	ма́ми

ма́ма
ма́ска
мете́лик
ми́ша

моніто́р
м'яч
нами́сто

Повторення за вчителем відкритих та закритих складів.

М Мама мама

М

А
У
О
И
М

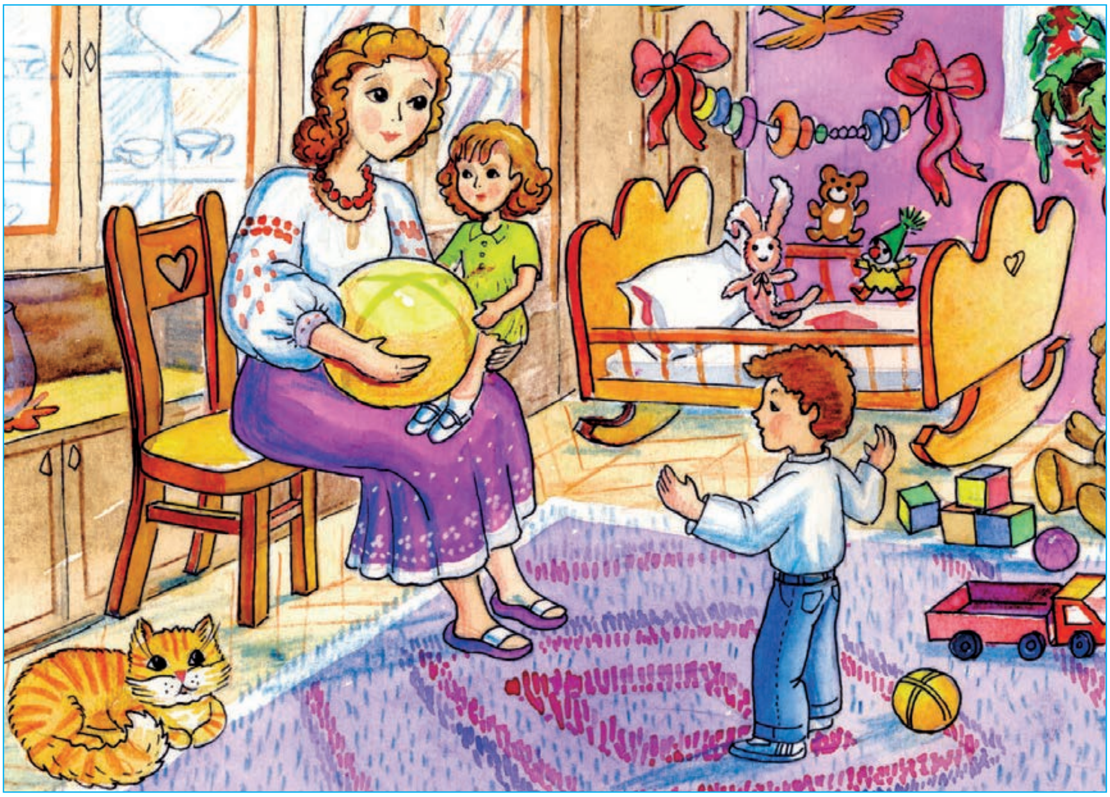

О, ма́ма! Ма́мо, ма́мо!

└____, мамо, ____ 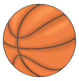.

Ма | –и́ | –а

Ма– | –и́м

Ма– | –о́

Ма́рія
Міха́й
Мико́ла
Мараму́реш
Мама́я

Ма – ма – ма – молока ... (нема)
Мо – мо – мо – зараз ... (подамо)

Написання букви **м** з дотриманням вимог до ширини і висоти.

а
у
о
и
м
і

[і] і

і ім мамі

ім – мі ма му мо ми

! =

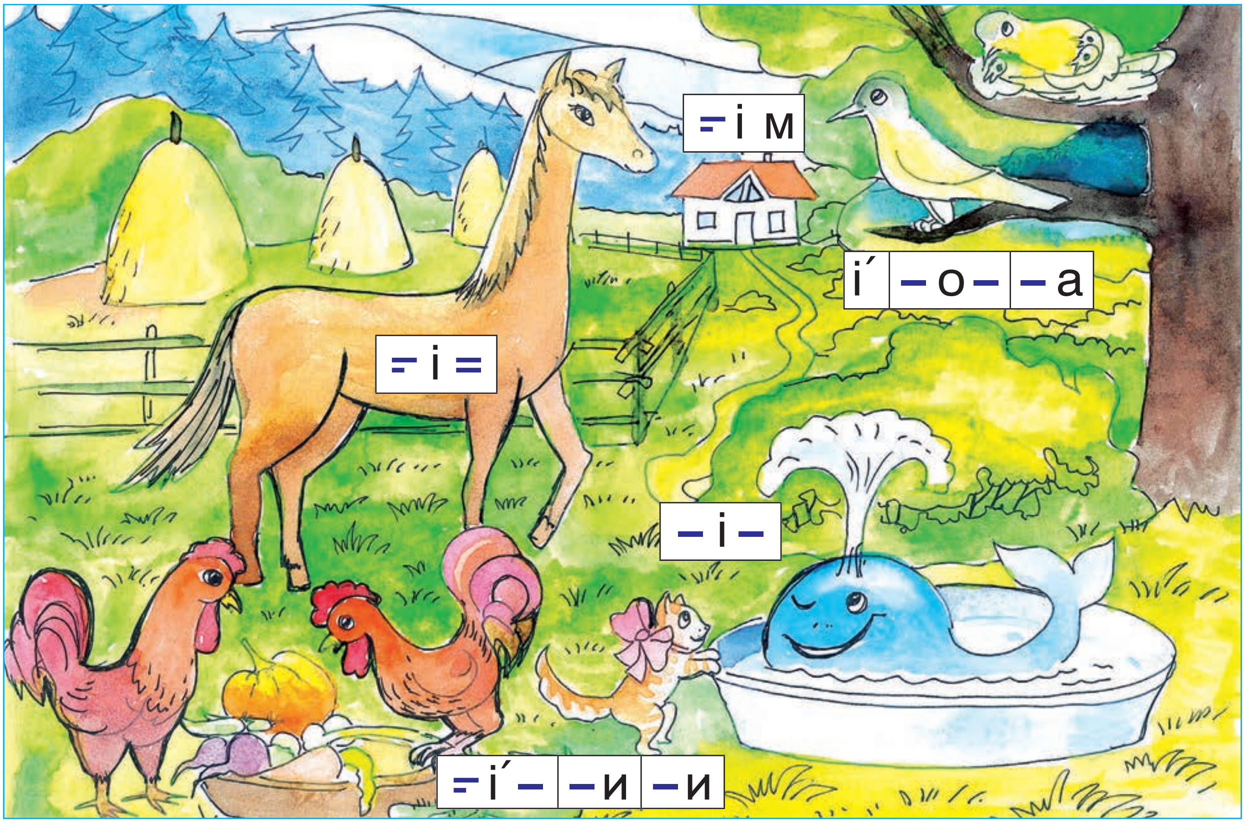

ма́ма ма́мо ма́мі
ма́му ма́ми

⌊___ ____.
⌊___ ____!

і́волга півники кінь кві́тка літа́к	І співає всі пісні І веселі і сумні. Над собою крапку носить І нічого в нас не просить.

Визначення на слух кількості складів. Читання слів з різною інтонацією.

І Іі Іі

І

А
У
О
И
М
І

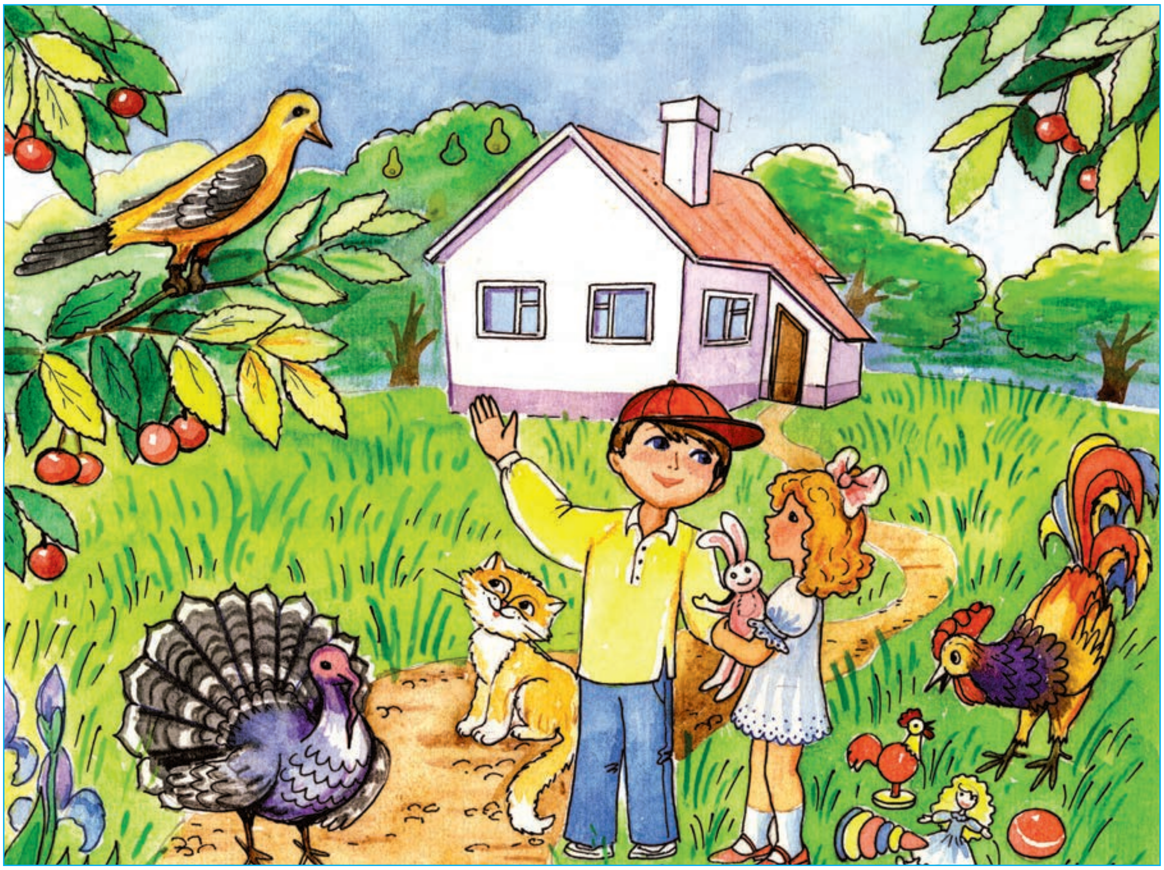

І – а́ –   І – и́ – а   І – о́ – а

___ ___ ___.   ___ ___ ___.

І́гор
Іри́на
І́нга
І́нна
Ілля́

З **и** я плаваю у морі,
З **і** – люблю мишей
в коморі.

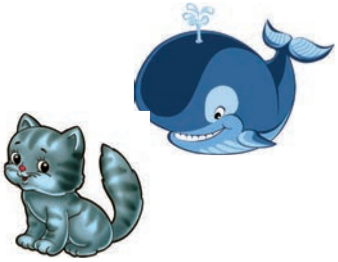

Читання і написання малих і великих букв. Велика літера в іменах.

а
у
о
и
м
і
н

[н] [н´] Н

н на ні нам

! =

на ну но ни ні

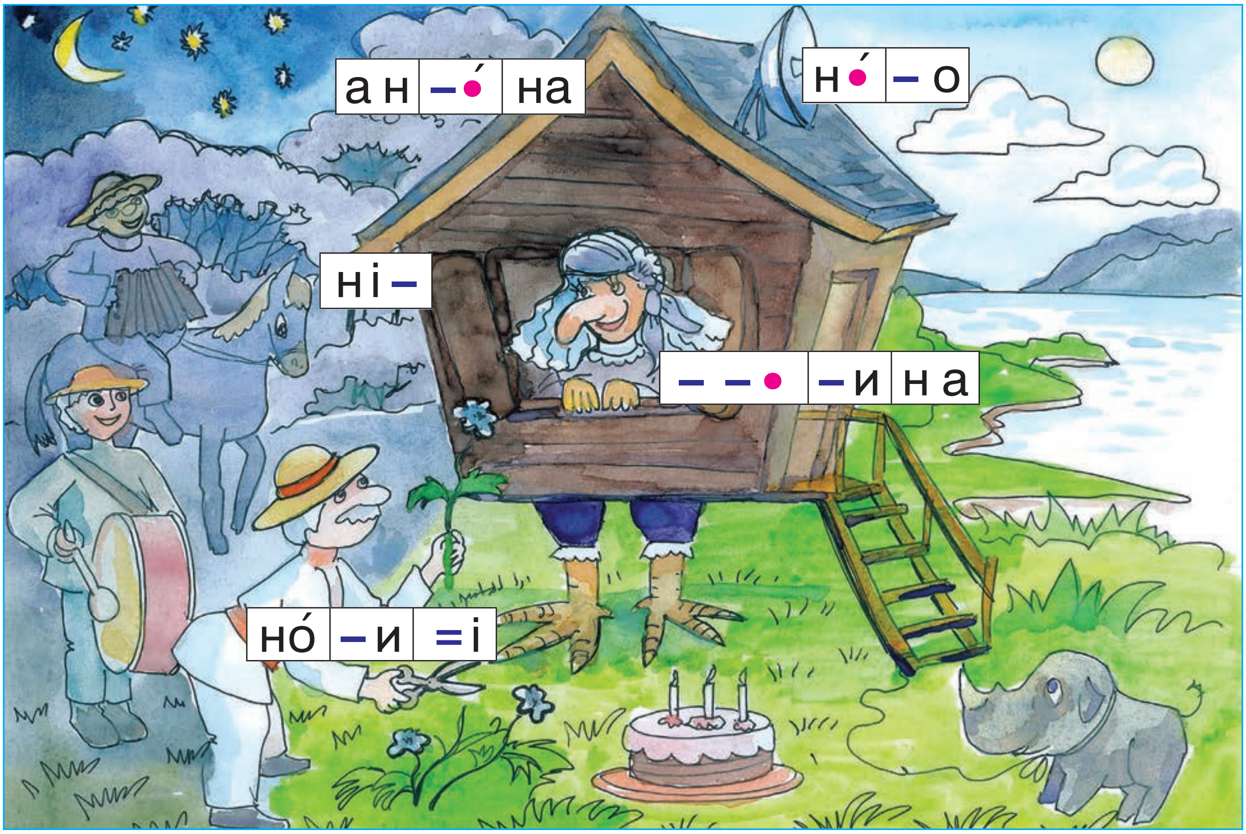
ан –•́ на
н•́ –о
ні–
– – • –ина
но́ –и =і

на	нам
но	ним

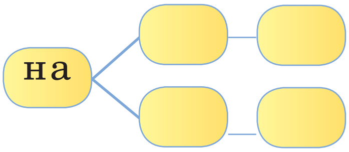

нам	анте́на
нога́	бараба́н
не́бо	драби́на
он	дива́н
день	су́кня

Виокремлення і вимова звуків [**н**], [**н**´] у різних словах.

Н Ніна і Нонна

Н

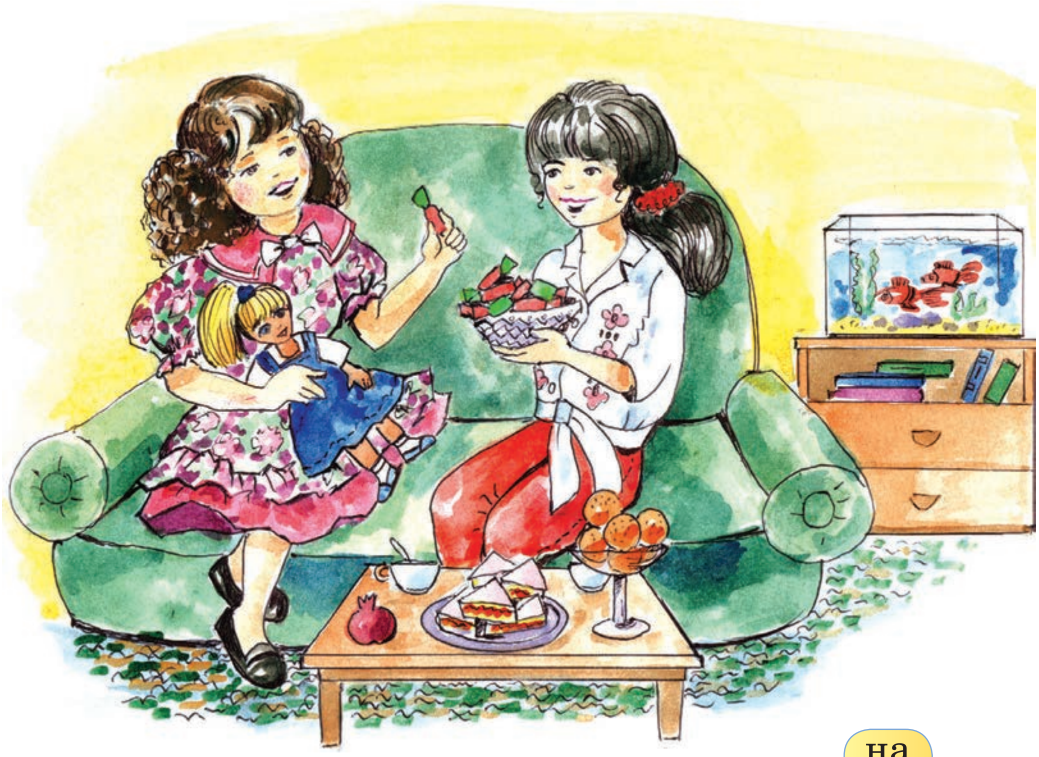

Он Нóнна і Ні́на.
У Нóнни 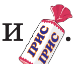.
– Ні́но, на 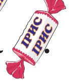.

Нóнна____, а Ні́на____.

Ні´ – на
Ні´ – но
Ні´ – ни
Ні´ – ні

Наталі´ Не́ля Нісіпі́т Неводáрь Насауд	– Чи це буква, чи драбина? – Дивувалася дитина. Ну, якщо один щабель, То, звичайно, буква **Н**.

Читання слів та речень. Уважний запис слів із великою **Н**.

[в] В

в в в во ов

ва ву во ви ві

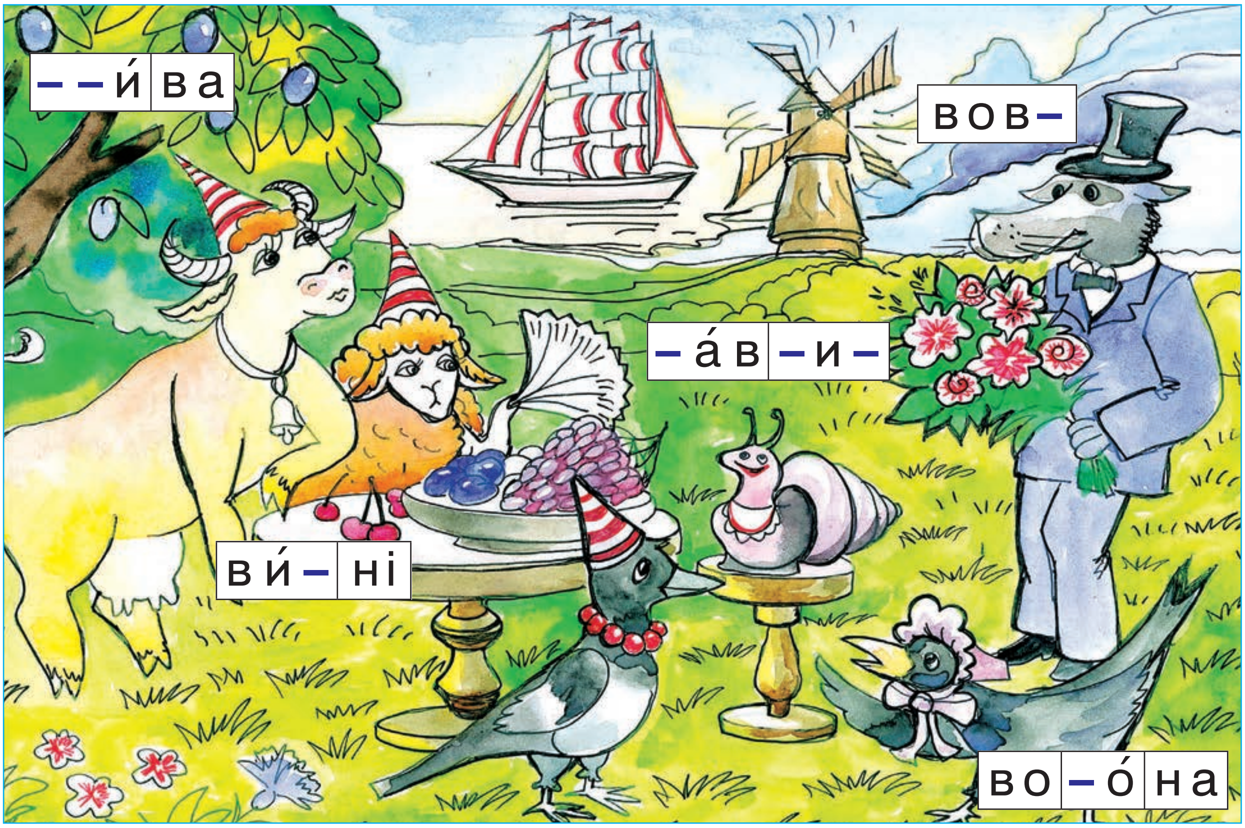

вона
вони
воно

вів
ви́вів

нові́
новина́

нам – вам

він

= • –

3 2 1
м а н

мо́ва
нова́
нові́
новина́

ни́ва
комба́йн
весе́лка
ди́вляться

Виокремлення на слух мовних одиниць. Повторення за вчителем.

В Вони на ниві.

В

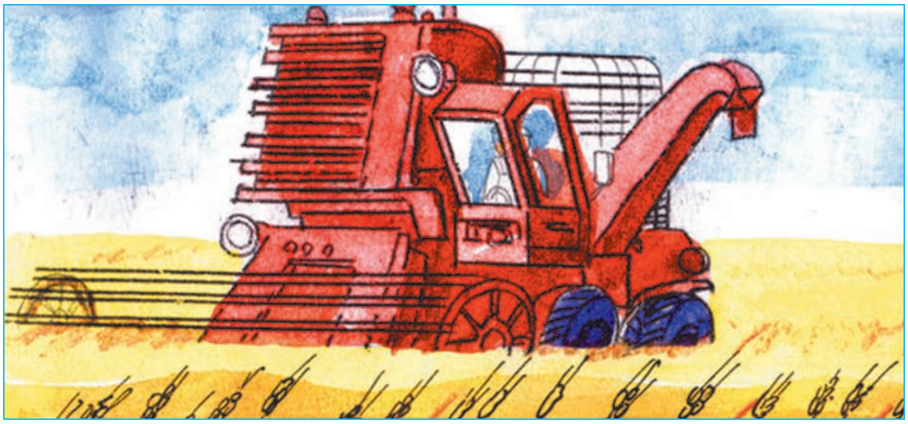

Он ни́ва. На ни́ві 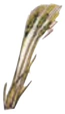 .

Іва́н ви́вів на ни́ву 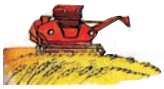 .

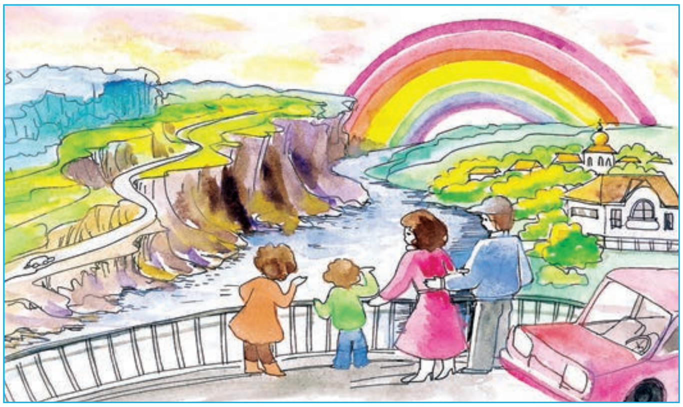

Ві́ | – а

Ві́ – | – о –

Ві | – á | = і =

Ві́ктор
Валенти́на
Ви́лча
Ва́слуй
Вра́нча

В букві **В**,
Напевно, вата,
Бо ця буква товстувата.

Читання слів нескладної структури. Особливості написання слів.

[л] Л

л лу лимон

ла лу ло ли лі

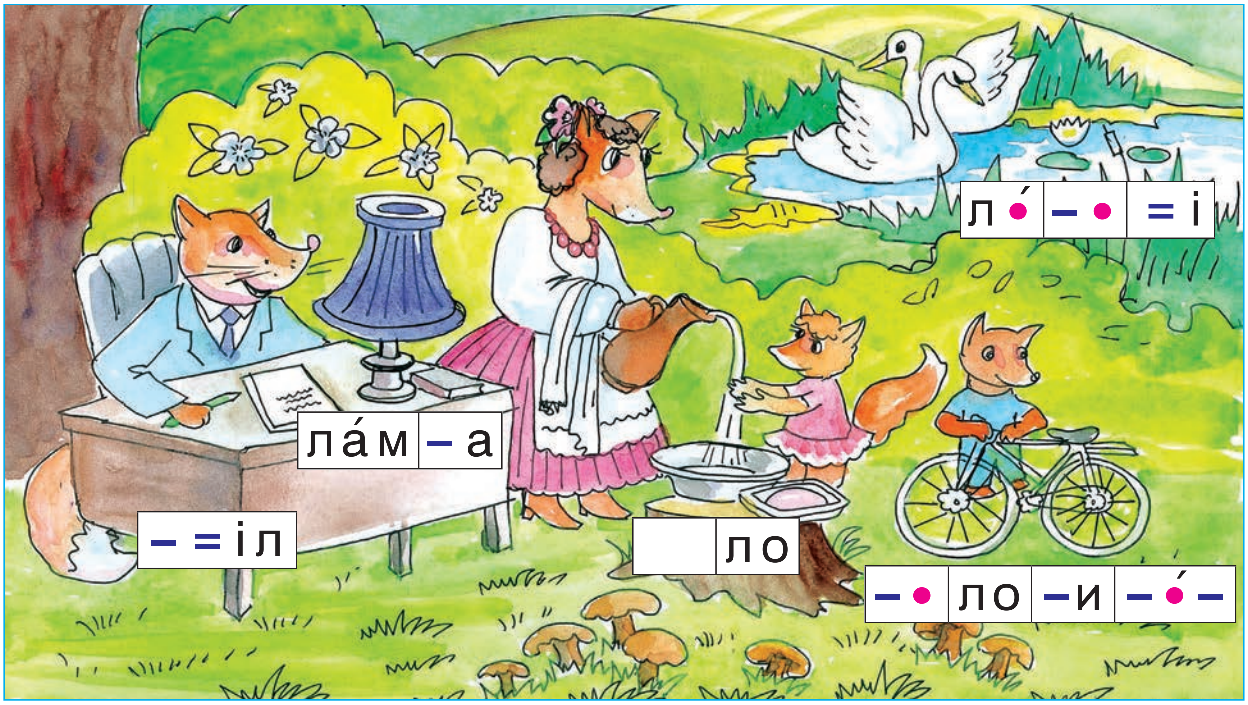

ла́н – лани́
на
лану

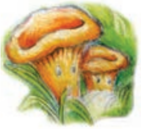

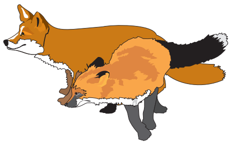

со 1 ло 2 ма 3 ли 4 на 5 ли 6 ли 7 мо ни

ли́ла
нали́ла
лови́!
лови́ла
ліло́ві

– Лелеки, лелеки,
Куди ви літали?
– Далеко за море, –
Лелеки сказали.

Виокремлення і вимова слів зі звуками [**л**], [**л**´].

Л Ліна

Л

Лу́ґож

Лі́на, Алі́на і Ні́ла у ________ .
– Лі́но, Лі́но, на лимо́ни!
– Ні́ло, лимо́ни ліло́ві?
– Ні, лимо́ни 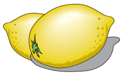 .
Алі́на мала́.
Ні́ла ______ лимо́н Лі́ні.

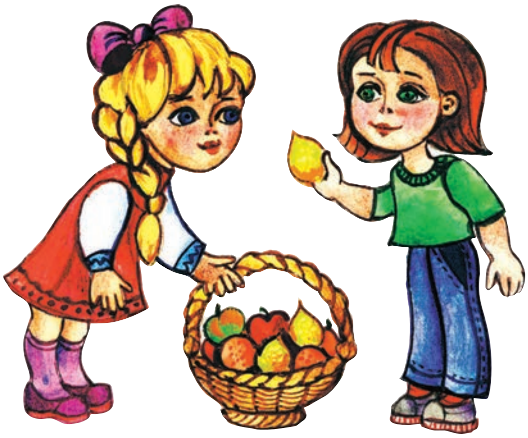

Лучі́я
Лучіа́н
Лау́ра
Ліліа́на
Лу́ґож

Летів гість
З дальніх міст –
На все небо
Білий хвіст.

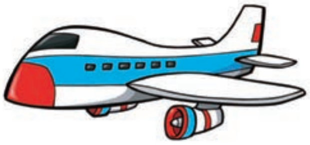

Уважність під час написання малих і великих літер.

[с] [с´] С

с са су со син

са су со си сі

сам сум сом сим сім

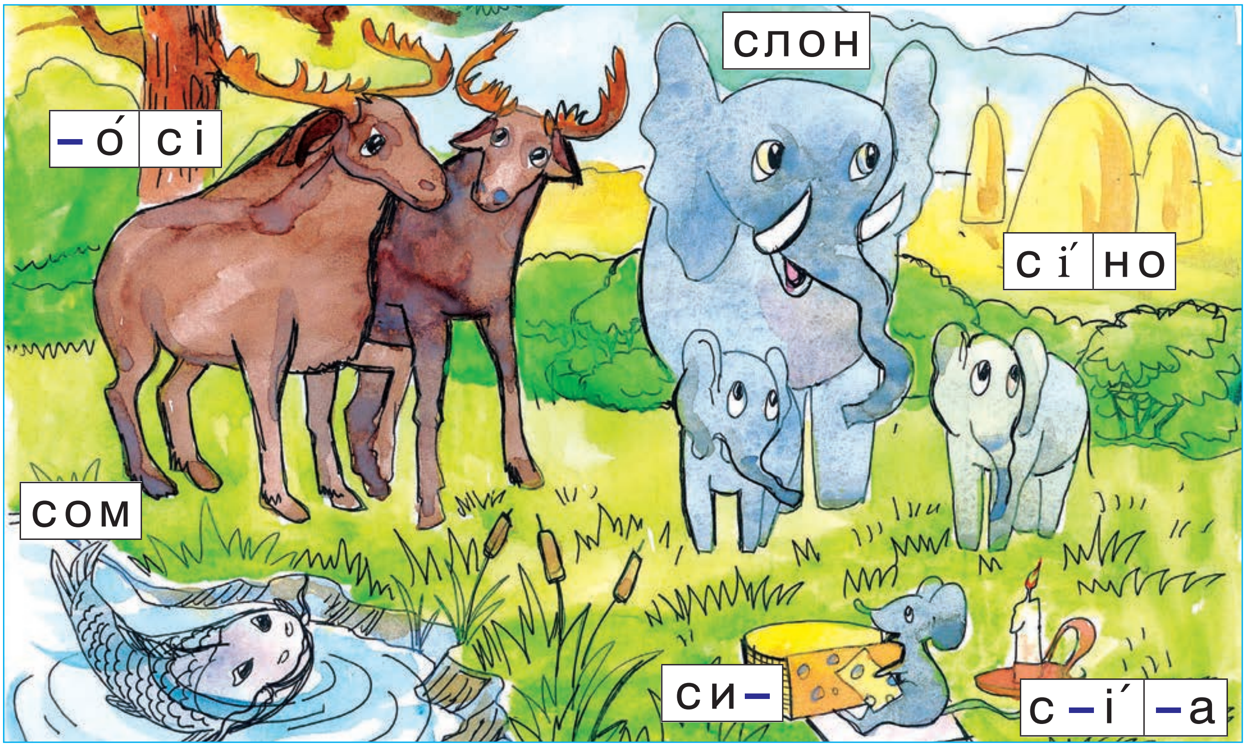

сосна́ – со́сни
сли́ва – сли́ви

син – сини́
слон – слони́

ніс
нас

сон – сом

сі́но сі́ни

си́ні

свí́чка
сир
сосна́
лист
лось

Буква **С** як місяць в небі,
Як маленький серпик в полі,
Як окраєць хліба теплий,
Кавуна шматок солодкий.

Читання слів і складів за допомогою вчителя. Місце звука [**с**] у слові.

С   Слава і Сава у лісі.

С

А У О И М І Н В Л С

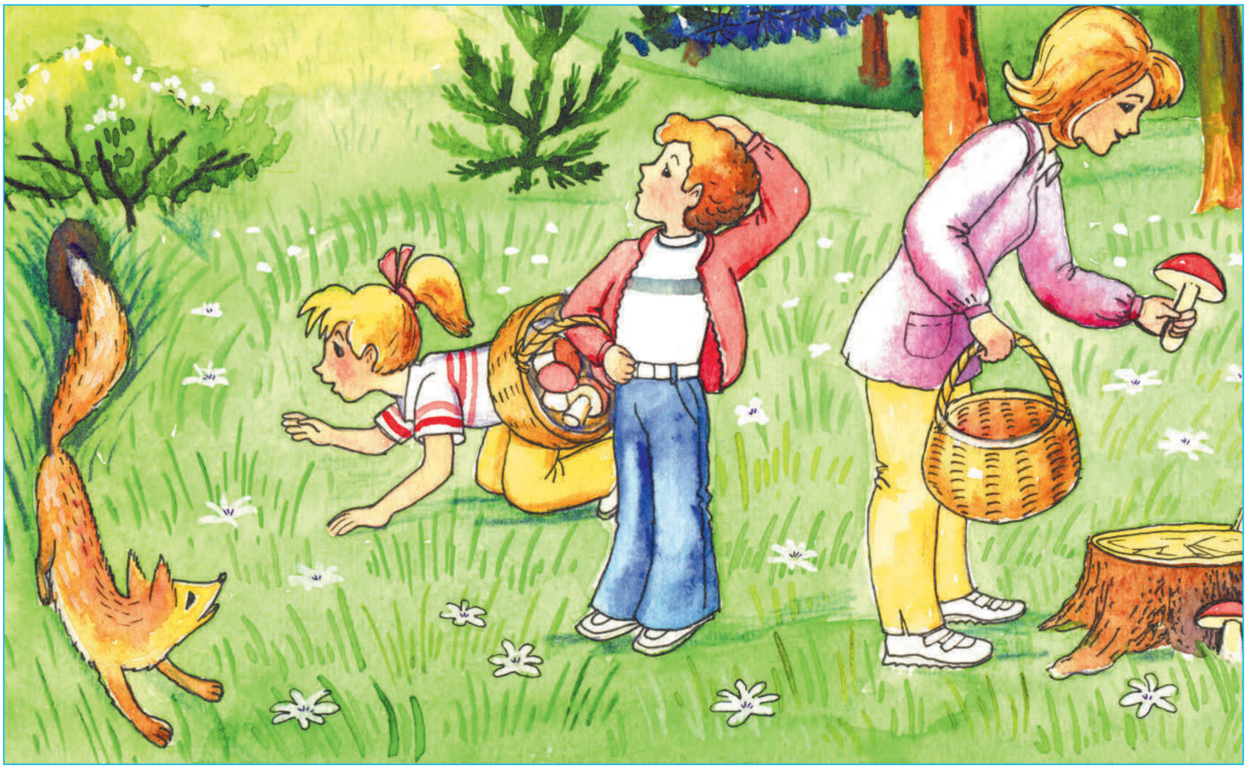

Ми і ма́ма у лі́сі
– Ма́мо! У лі́сі со́сни?
– У лі́сі со́сни, ло́сі...
– Інно! А он і лис!

со
ло ма
ли ла

Сабрі́на Сорі́н Сібі́у Сіре́т Сіге́т	Уночі гуляє, вдень спочиває. Має круглі очі, бачить серед ночі.

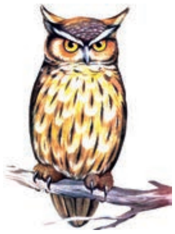

Виразне читання. Удосконалення навичок самоконтролю при письмі.

[к] К

к калина коса

ка кі ко ку ки

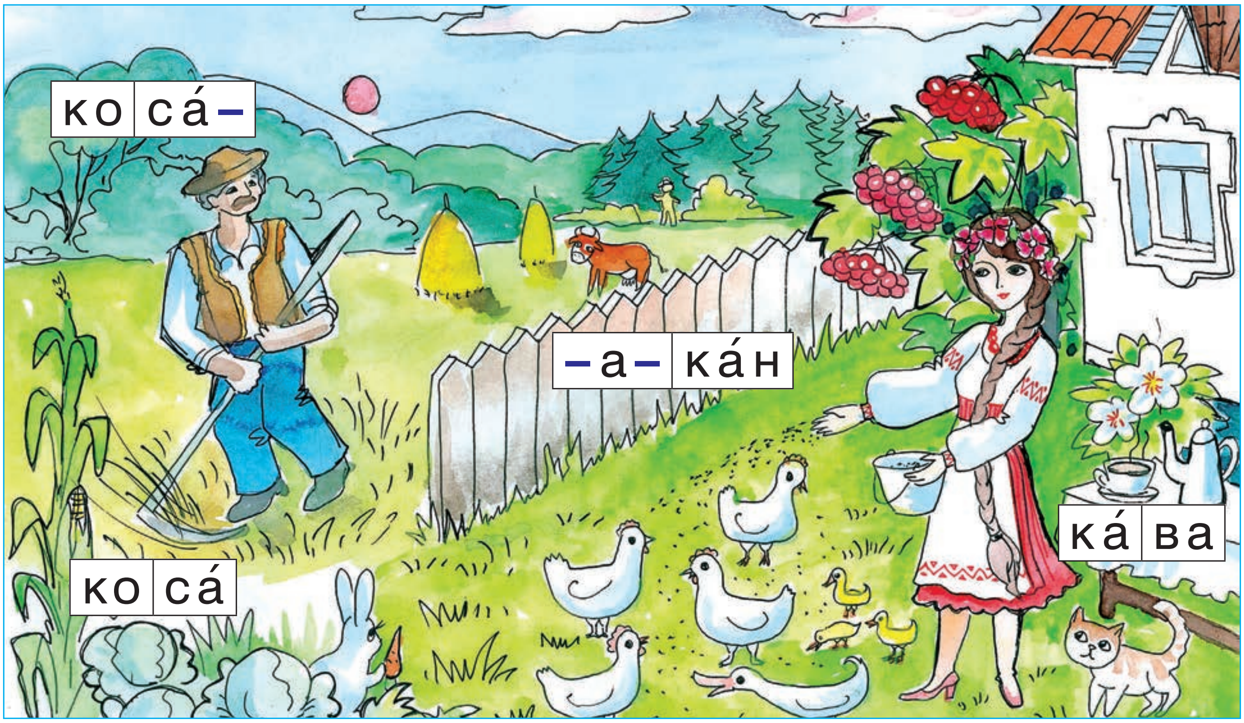

ка́ва
коса́

віно́к
ві́ник

кали́на
кали́нова

клас
квас

сі́но
сінокі́с

лісо́к
лісни́к

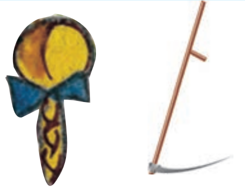
коса́ – коса́

кіт
ко́ло
ко́лос
вікно́
літа́к

лісо́к
лісни́к
віно́к
ві́ник
хло́пчик

Виокремлення звуку [**к**] у складах, словах. Поділ слів на склади.

К Клава коло вікна.

К

Крайо́ва

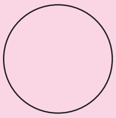

ко́ло

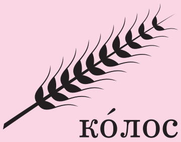

ко́лос

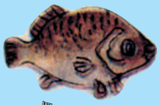

лин

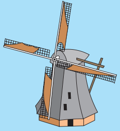

..лин

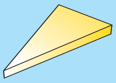

..лин

Кили́на	Кили́нка
Окса́на	Окса́нка
Мико́ла	Мико́лка
Кири́ло	Кири́лко

Клуж
Конста́нца
Калафа́т
Кова́сна
Кимпулу́нг

Буква **К**, буква **К**,
Ой, яка вона швидка!
Наче хлопчик,
Знявши руку, витинає гопака.

Творення і читання нових слів. Графічне відтворення почутого.

[п] П

п пилка писанка

па по пу пи пі

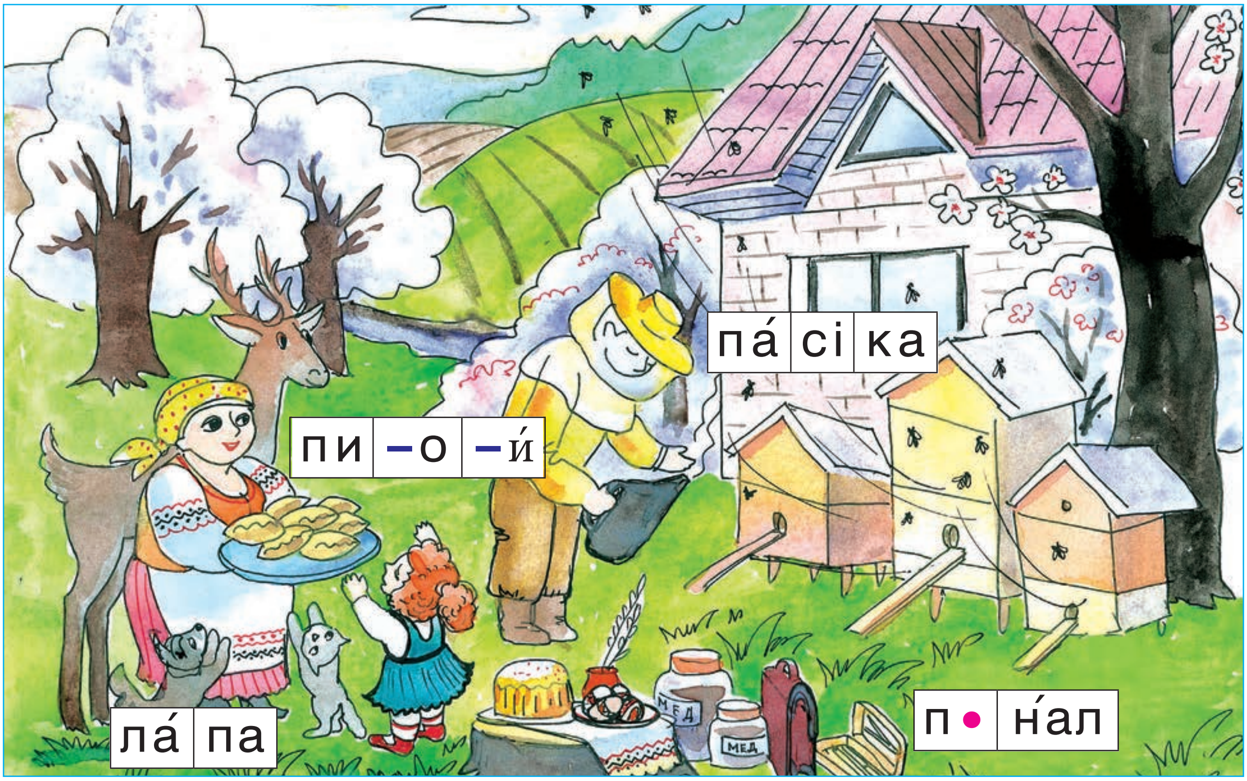

пи-са́-ла
лі-пи́-ли
си́-па-ла

са́-па
са-па́-ла
са-па́-ли

ні́с
по-ні́с

спі́-ла
по-спі́-ла

па́сіка
пена́л
пи́лка
ли́па
пі́вники

Пугач хвалиться пінгвіну:
Півень дав мені пір’їну.
Причеплю, причепурюся,
Потім паві покажуся. *(О. Кононенко)*

Самостійне формулювання речень. Визначення кількості слів у ньому.

П Пилип

П

А
У
О
И
М
І
Н
В
Л
С
К
П

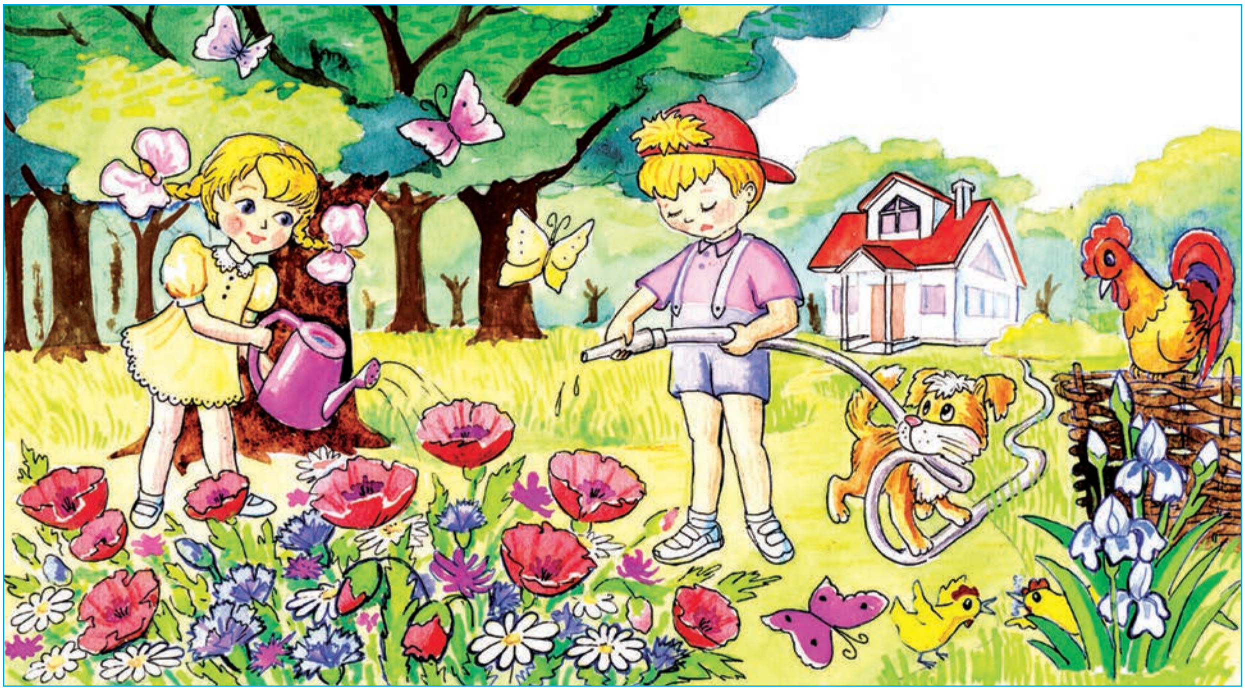

Полі́на і Пили́п

Полі́на і Пили́п писа́ли:
– Ми́ла, ма́мо! Ми у па́на Пана́са і па́ні По́лі.

У па́на і па́ні полили́ 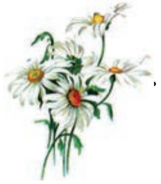.

Пашка́нь Пятра-Ня́мц Пі́тешть Пра́хова	Згорнеш – клинець, Розгорнеш – млинець.

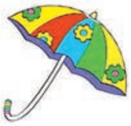

Він за поріг, а я – за пиріг.
(Скоромовка).

Виразне читання речень. Правильне написання і поєднання букв.

[р] [р′] Р р

р рис

ра ру ро ри рі

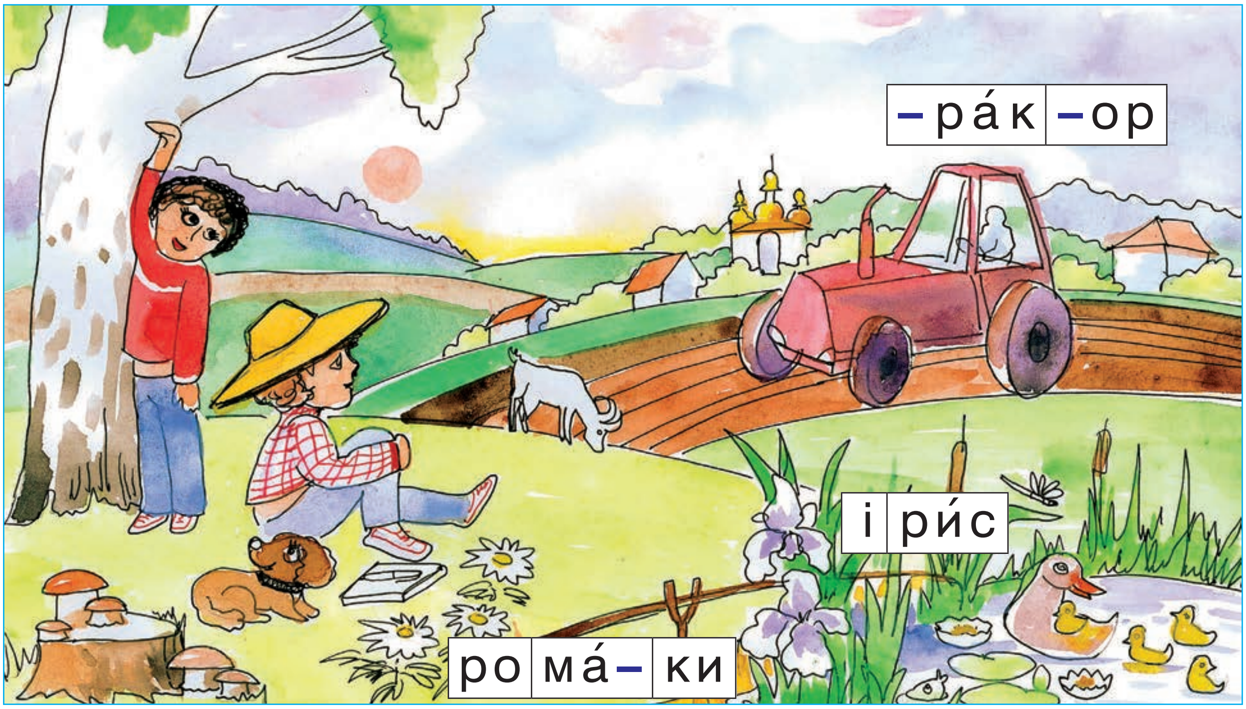
– ра́ к – ор
і ри́с
ро ма́ – ки

ра́но – нора́
роса́ – росла́

ріс
ви́-ріс
до-рі́с

ра

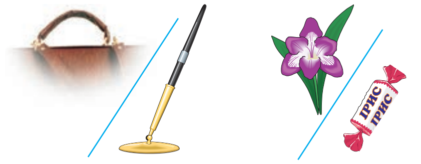
ІРИС
ру́ – – а
і ри́с

іри́с
рис
ріка́
ра́нок
нора́

Виліз равлик на стеблинку,
Зупинився і завмер,
На собі несе хатинку,
А вона – як буква **Р**.

Звукове значення букви [**р**] в українській мові. Чітка вимова складів.

Р Роман у полі.

Р

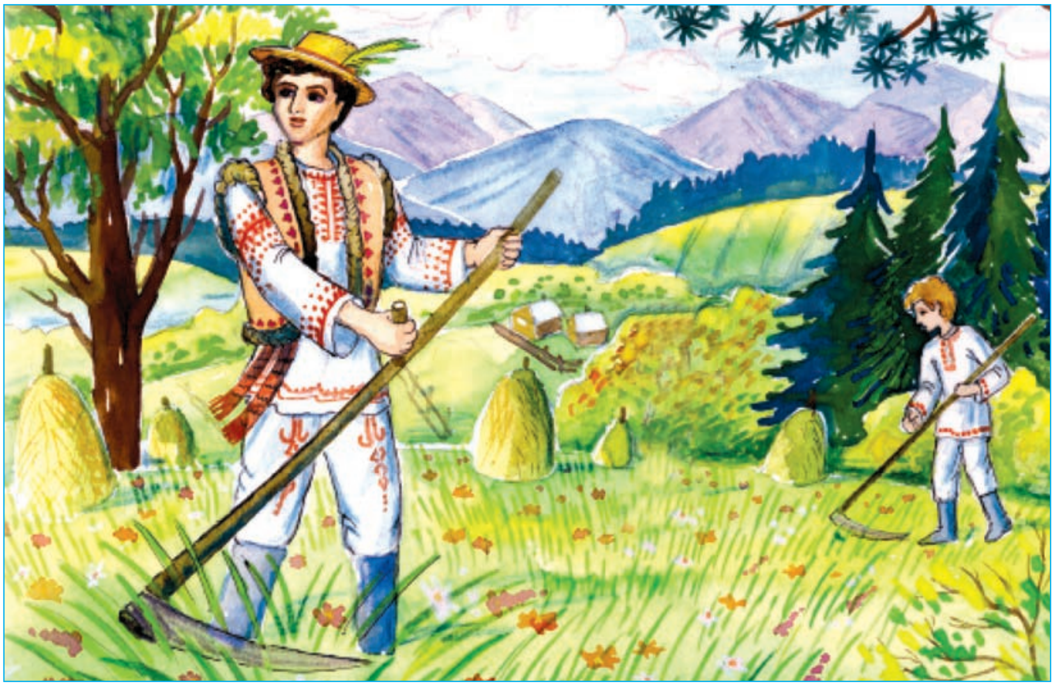

Ра́но. На по́лі роса́. Рома́н і Русла́н на по́лі.
Рома́н і Русла́н косарі́.
– Рома́н, он і Ромео!

– У Ромео 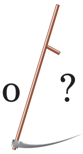 ?

Роді́ка
Ра́ду
Редеу́ць
Ро́ман
Ру́скова

Кинув кріп Прокіп в окріп,
У окропі окрім кропу
Кипить короп для Прокопа.
(Скоромовка)

Інтонування речень. Записування слів, речень.

а
у
о
и
м
і
н
в
л
с
к
п
р
т

[т] [т´] Т

т торт таи

та ту то ти ті

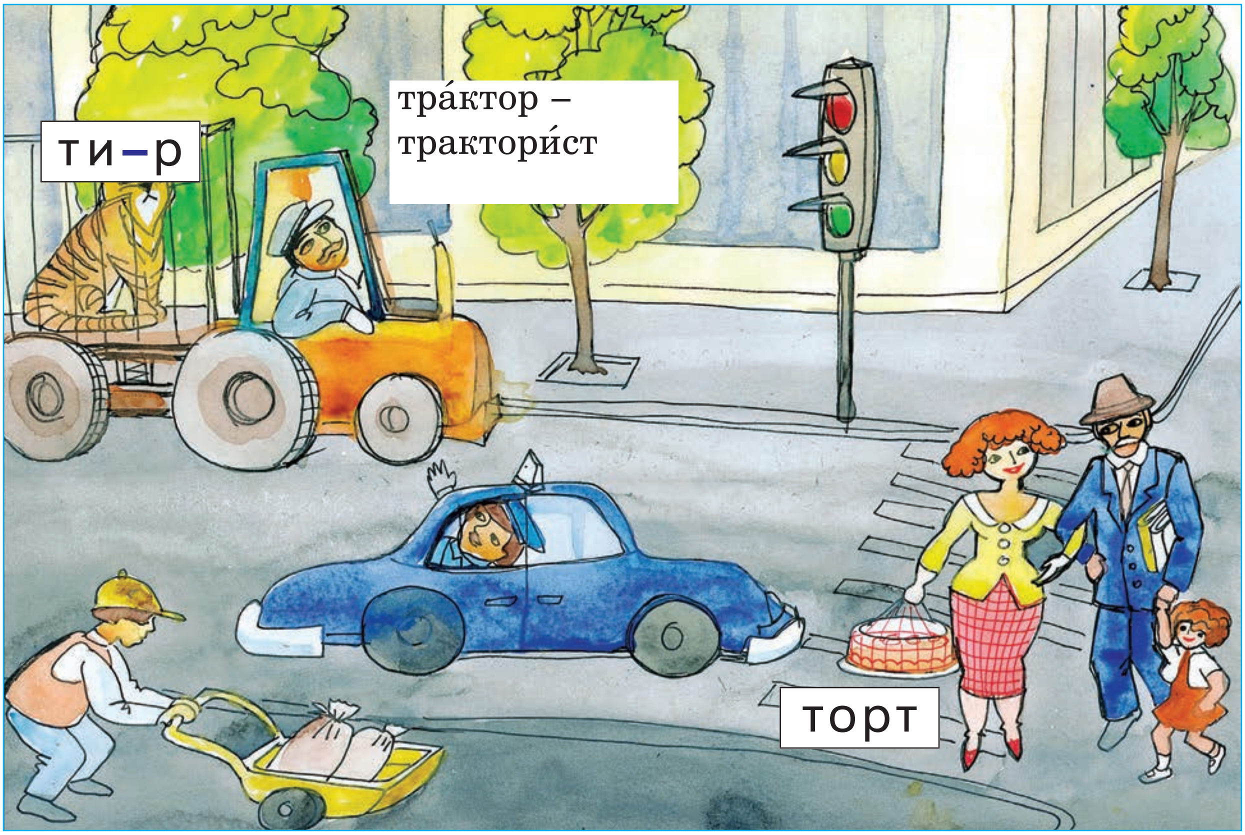

та́то – та́т-ко	тут	так	таксі́
ма́ти – ма́-тін-ка	там	тому	такси́ст

тин
томи́
торт
ма́ти
виста́ва

Тук-тук-тук, ток-ток-ток –
Вибиває молоток.
Ним ви цвяхи заб’єте,
Схожий він на букву **Т**.

Звукове значення малої рукописної букви [**т**] в українській мові.

Т Тарас у полі.

Т

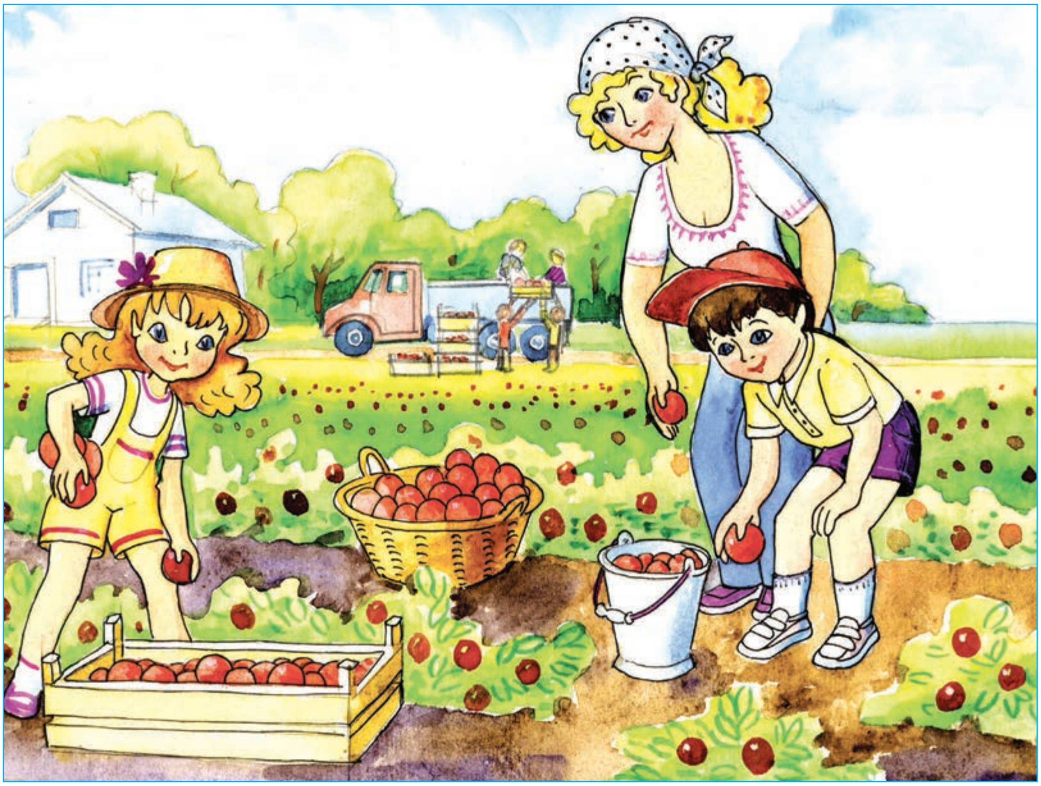

Та́то і ма́ти на по́лі.

Та́то і ма́ти Ната́лки і Мико́лки на по́лі. Тут ма́ти Тара́са і Кили́нки. Там та́то Ти́мка і Тама́ри.

Тирно́ва
Ти́са
Ти́ргу-Жіу
Телеорма́н

Зачепивсь вагон за дріт:
„Їду, їду в далеч-світ.
Їду, їду не трясу,
Гей, сідайте підвезу”.

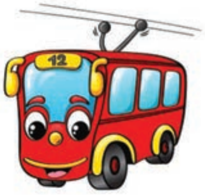

Виразне читання речень. Записування речень.

[е] е

е екран поле

ем ен ел ес ер те пе ке ве

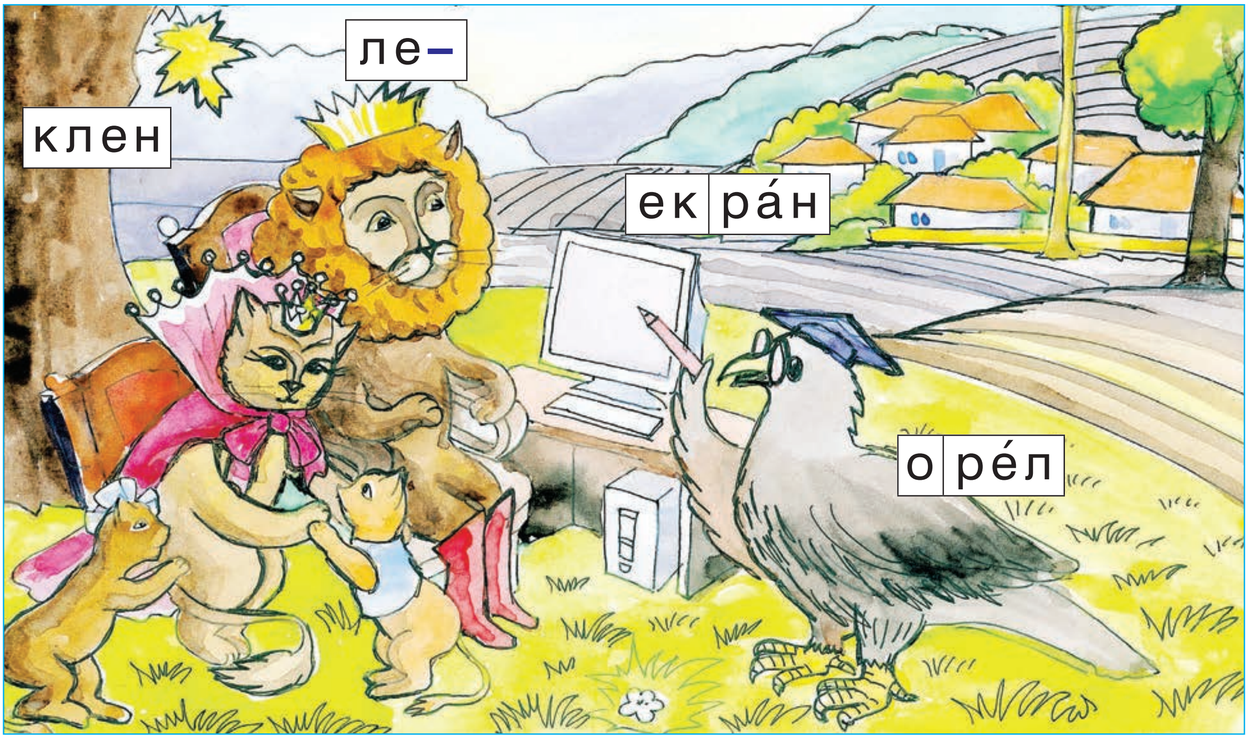

оре
орел
степ
клен

село́
по́ле
кле́кіт
росте́

сестра́
мале́
леле́ка

5	1	2	4	6	3
р	с	е	т	а	с

1	3	2
л	в	е

екра́н
весна́
лев
леле́ка
оре́л

Що майструє цей хлопчина?
До стовпця – аж три жердини.
– Відгадайте! – всіх зове.
Відгадали? – Буква **Е**!

Виокремлення звука **[е]** в мовленні. Чітка вимова слів.

Е Елеонора – сестра.

Е

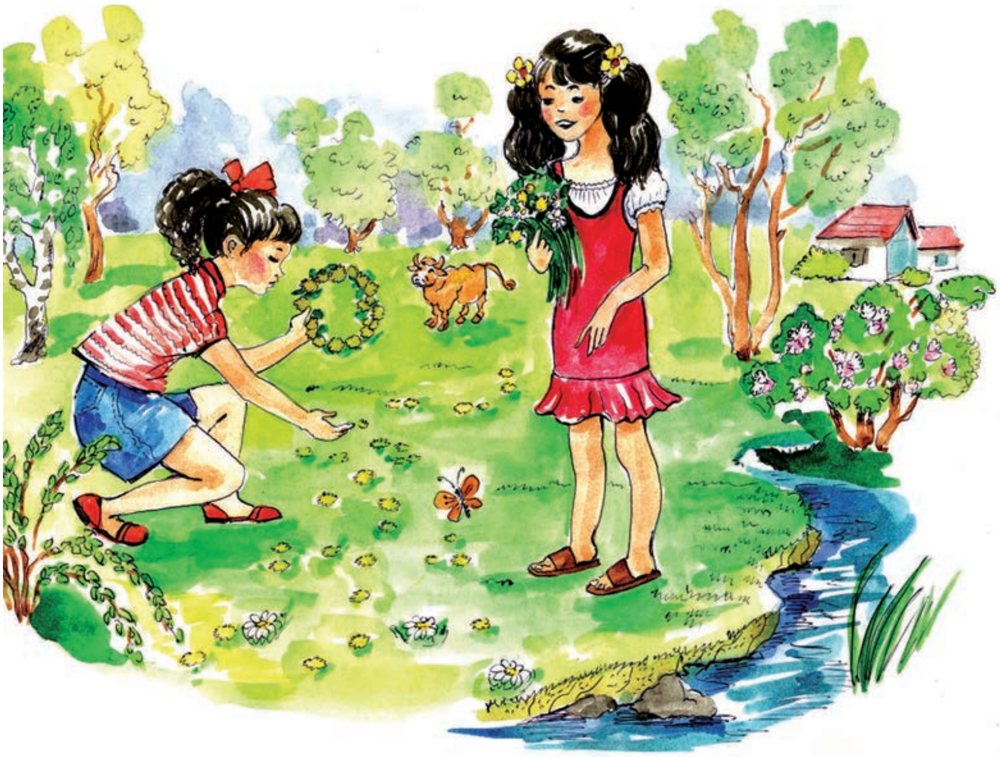

Емі́ліка і Елеоно́ра – се́стри.
Ста́ло те́пло. Елеоно́ра присі́ла коло кві́тки.
Сестра́ попроси́ла:

– Емі́ліко, не наступи́ тут на 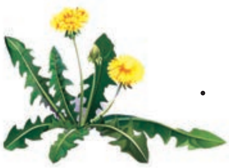 .

Е́мма
Ельві́ра
Еміне́ску
Еве́ліна
Емі́л

Землю рити я допомагаю,
Замість тисячі лопат
Я один копати рад.

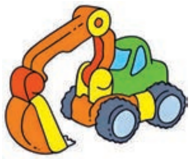

Читання слів і речень. Списування друкованого і рукописного тексту.

а
у
о
и
м
і
н
в
л
с
к
п
р
т
е
д

[д] [д´] Д

д дім дід

да – та **ди – ти** **де – те** **ді – ті**

ди – ти **до – то** **ду – ту**

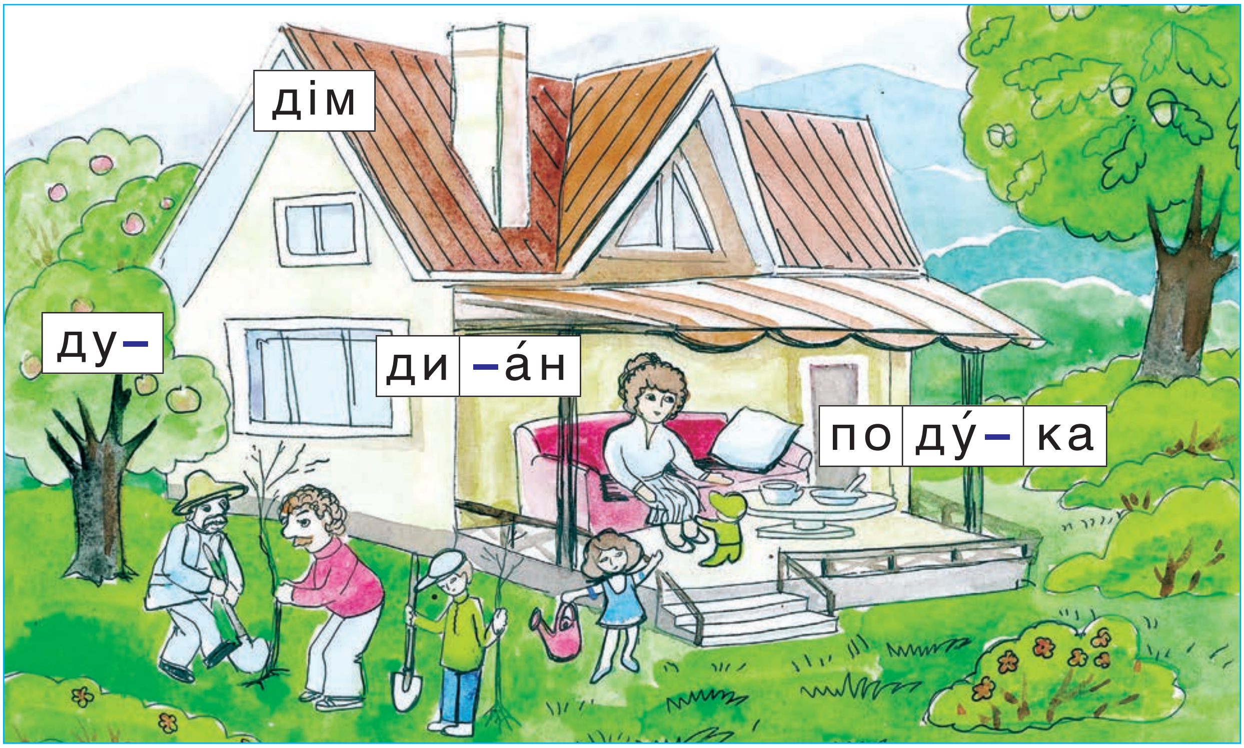

дам – там

рот – рід

дід – діти

плід – пліт

сад

садо́к

сади́ли

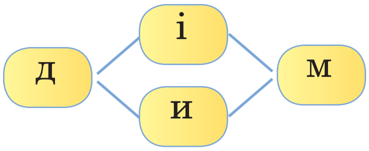

двір
дим
дима́р
дро́ва
мед

В домі Діми дим.
Ой, ходім туди, ходім.
Рятувати Дімин дім.
(Скоромовка)

М’яка вимова приголосного **[д´]** перед і. Регулювання дихання.

Д Дніпро – ріка.

Д

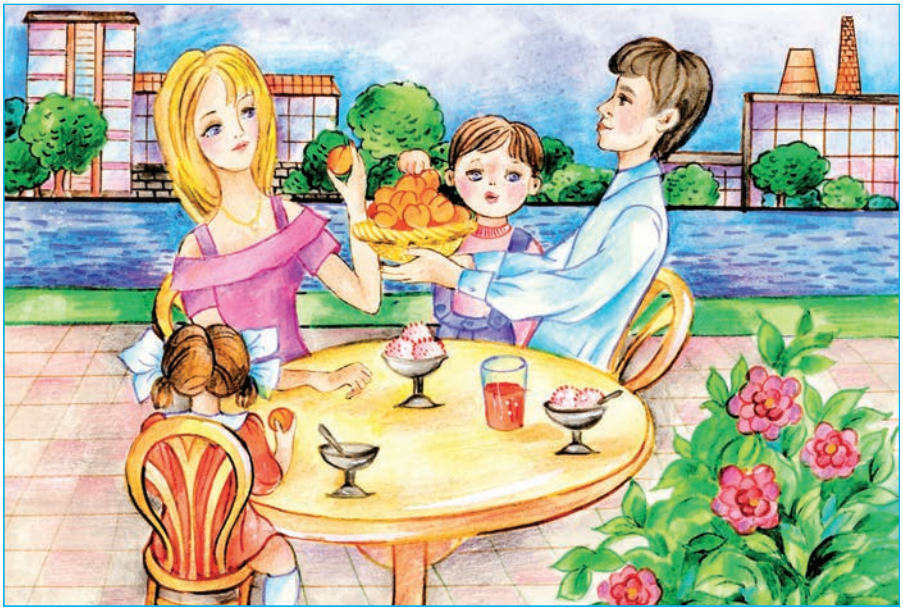

Родина

Та́то, ма́ма і ді́ти – роди́на. Тут роди́на.
Та́то – Дани́лко. Ма́ма – Дари́на. Ді́ти – Дмитро́ і Ода́рка.

Діста́ли спі́лі і соло́дкі 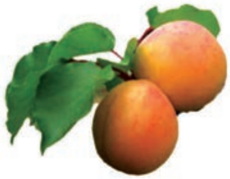 . Сік тік на ру́ки.

Доло́ні ста́ли ли́пкими. Смакота́!

Ді́на
Duна́й
Долж
Дорого́й
Димбо́віца

Да, да, да – чиста ... (вода).
Ді, ді, ді – сидимо у ... (воді).
Де, де, де – нема риби ... (ніде).
Ди, ди, ди – вийшли всі з ... (води).

Письмо під диктовку. Написання великої букви в назвах імен, річок.

Перевір себе

1. Послухай і повтори за вчителем слова:

ніс, сіно, мила, мале, діти, тато.

2. Скажи, де в житті ти використовуєш ці предмети?

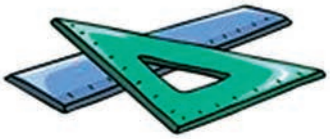

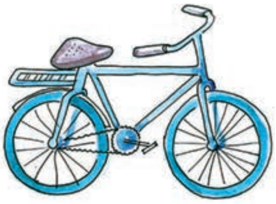

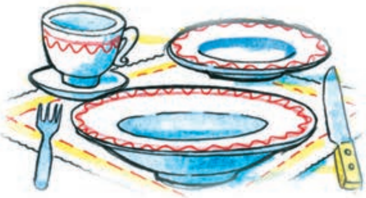

3. Прочитай слова:

нам – вам мила – мили дим – дім
рано – нора липа – пила

4. Спиши речення у зошит.

Клава коло вікна. Роман у полі.

5. Склади діалог з 2–3-х реплік за малюнками.

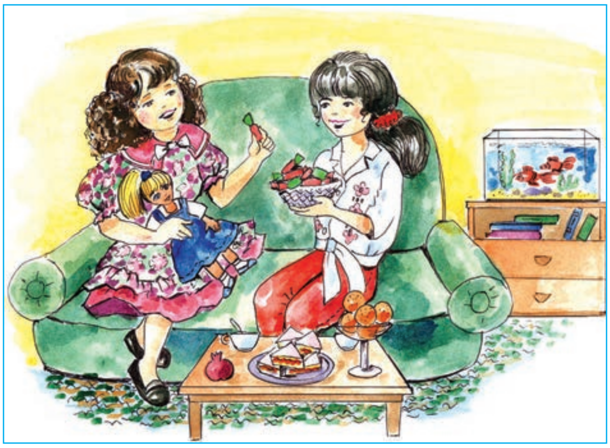

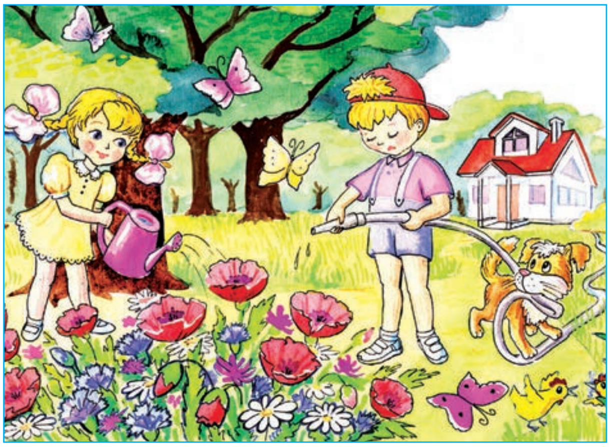

Розрізнення сприйнятих на слух мовних одиниць. Чітка вимова.

Перевір себе

1. Прослухай речення і вивчи напам’ять.

Коси, коса, поки роса.

2. Усно склади речення за малюнками.

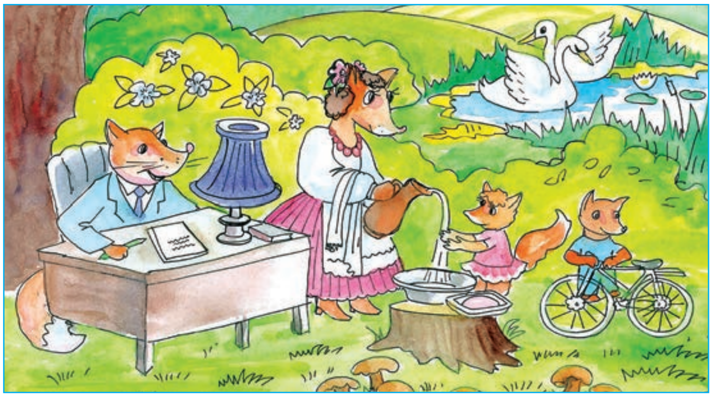

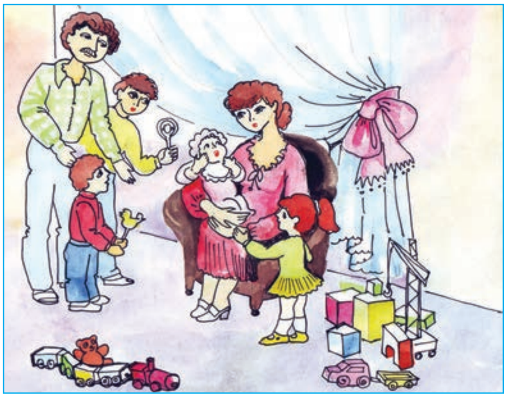

3. Прочитай речення.

Дніпро – ріка. Вона коло квітки.

4. Розташуй слова у правильній послідовності.

вилив Іван воду.

5. Постав запитання до малюнків.

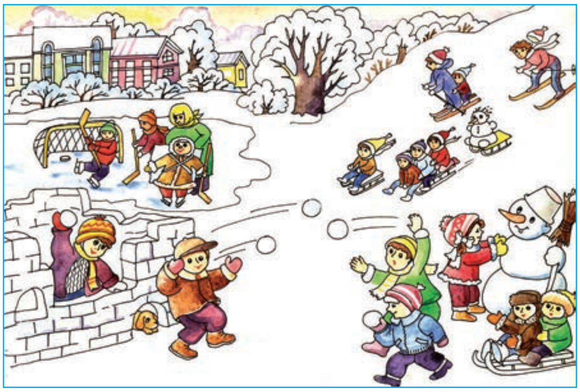

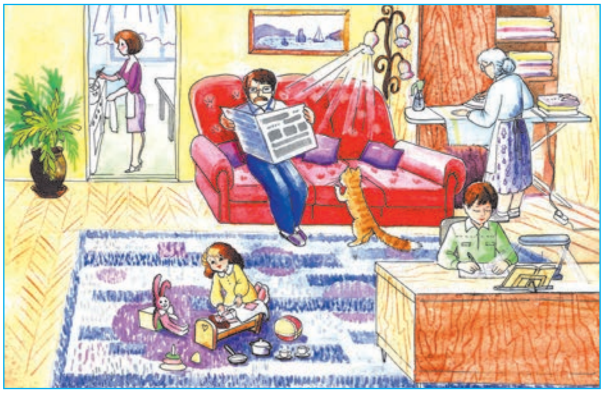

Розуміння змісту прочитаного. Оформлення записів у зошитах.

а
у
о
и
м
і
н
в
л
с
к
п
р
т
е
д
з

[з] [з′] З

з золото зал

за зу зо зи зі зе

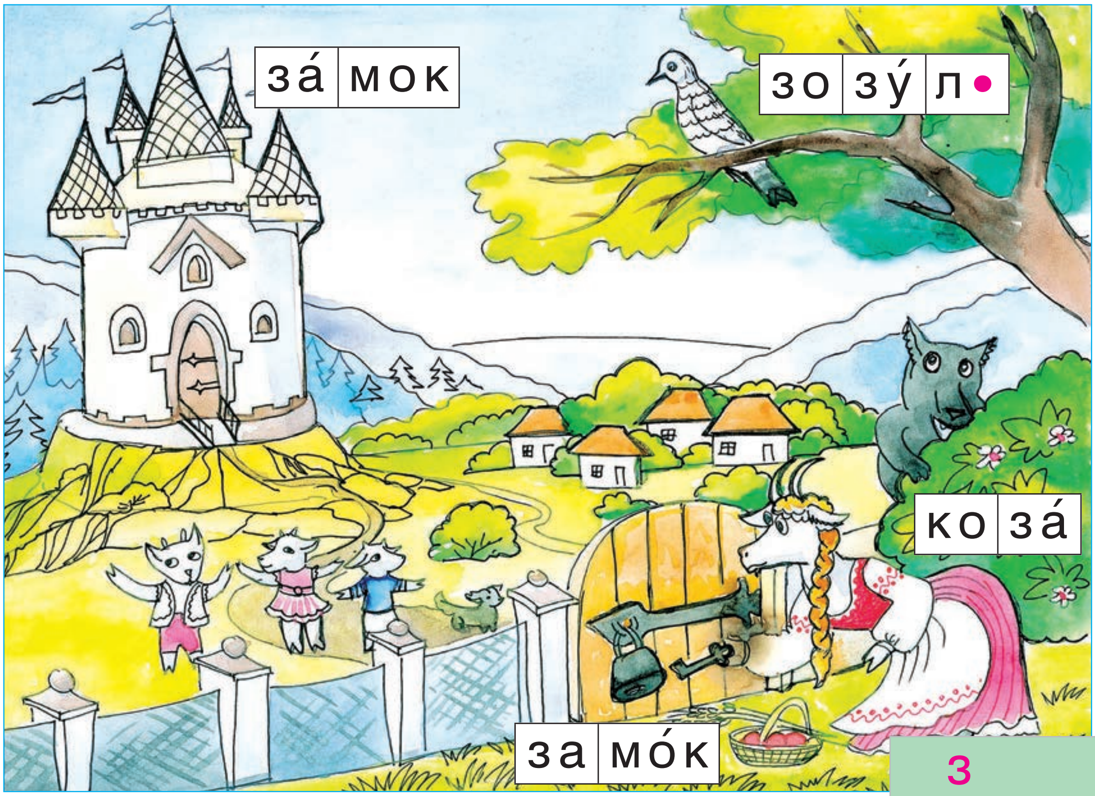

зір
звір
зал

зоопа́рк
моро́з
моро́зиво

зо́лото
вози́ти
ка́зка

з	с
коза́	коса́
зерно́	село́
зі́рка	сі́тка

зір
за́мок
замо́к
о́зеро
зозу́ля

Збоку, знизу і згори
Схожа **З** на цифру три.
Є три зуби в буки **З**,
Ними все вона гризе.

Артикуляція звука [**з**]. Багатозначність слів.

З Зелене – село.

З

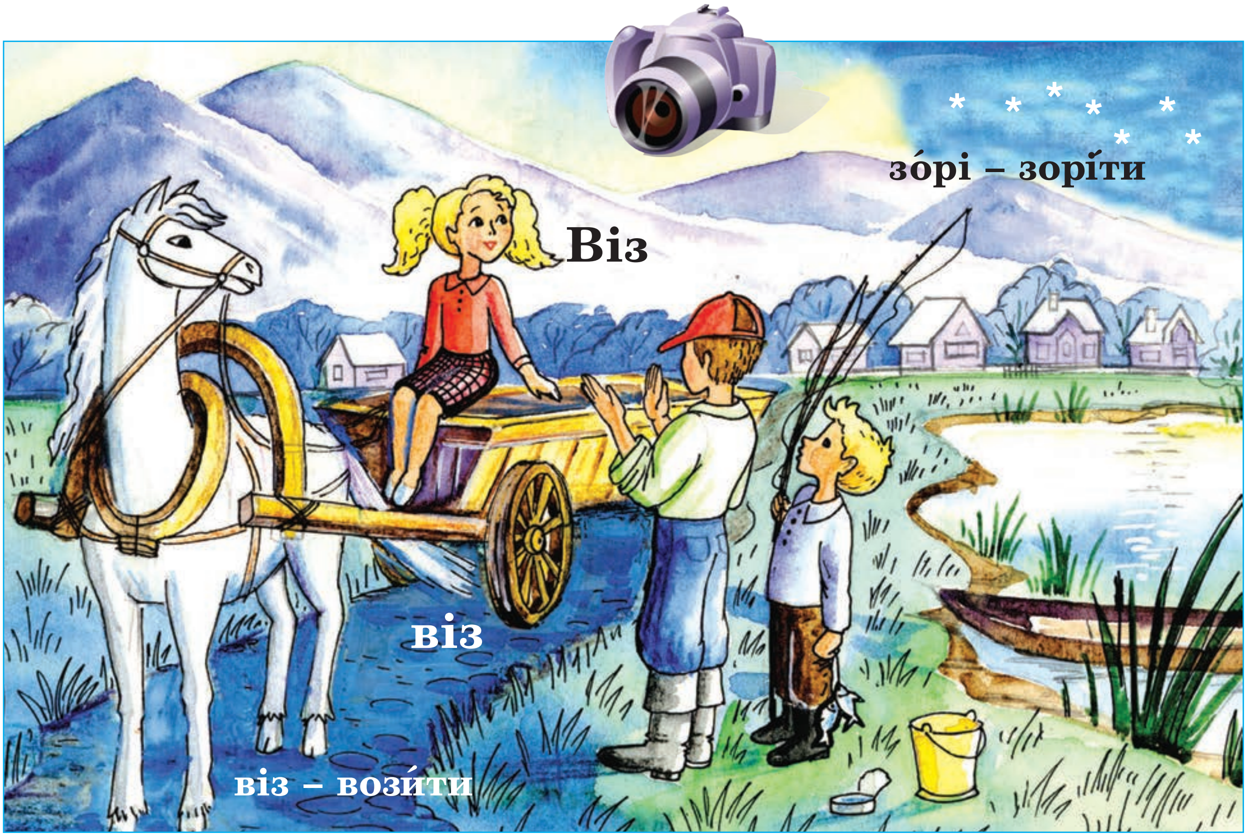

Село́ Зеле́не за о́зером. Ко́ник і віз ко́ло о́зера. На во́зі Зі́на. Зіне́л і Зоре́л ко́ло во́за. У Зіне́ла ву́дка і відро́. Ді́ти лови́ли в о́зері 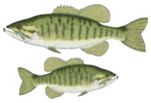 .

Зі́на
Зо́я
Замфі́р
Зале́у
Заха́р

Зу-зу-зу – погодуй … (козу).
За-за-за – йди додому … (коза).
Зе-зе-зе – возом сіно дід … (везе).
Зі-зі-зі – буде їсти що … (козі).

Самоконтроль під час письма. Правильне вживання букви **з**.

Ь

ь сьо день

НО – НЬО ЛЬ – ЛЬО СО – СЬО ТО – ТЬО

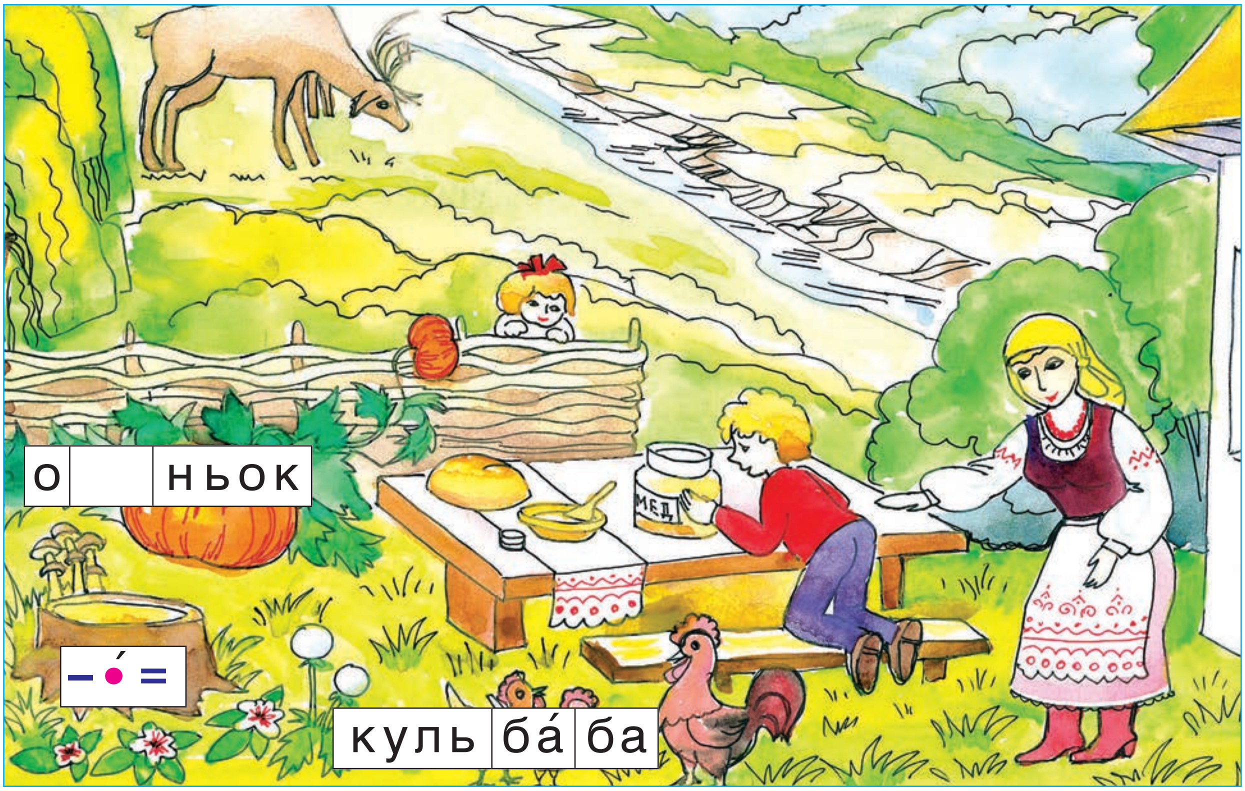

пень – пеньо́к
лід – льодо́к
піло́ти – польо́ти

день – деньо́к
льон – льоно́к
ко́лір – кольори́

кві́тень
тра́вень
опе́ньок
зе́лень
ма́льва

Я – не шість! Я – м’який знак!
Це повинен знати всяк.
Я – не літера нова.
Я пом’якшую слова.

Слухання. Вимова м’яких приголосних.

ь Льон – рослина.

Ь

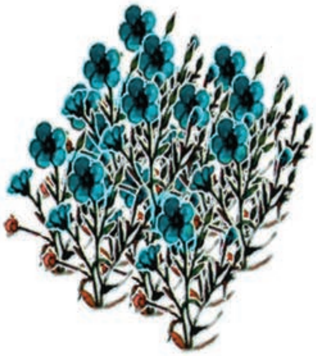

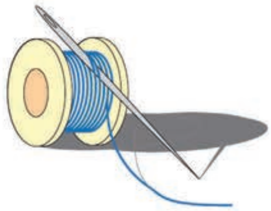

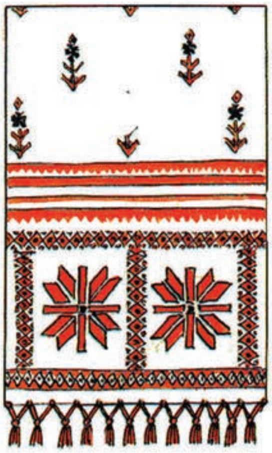

Льон

А ось льон. Льон – польова́ культу́рна росли́на. Він квітне си́ньо-си́ньо. Льон прино́сить вели́ку ко́ристь. І ткани́ни, і нитки́, і навіть лі́ки – усе з льону.

Емі́ль Іва́сь Васько́ Васи́лько
Оле́сь Кузьма́ Петру́сь Стю́па

льон
день
си́ньо
пень
ко́ристь

Мене в лісі залишили,
Щоб стирчав я цілий вік.
Під березами удень
Виглядає старий

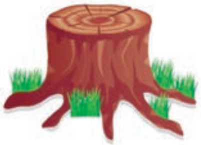

Правильне читання і відображення на письмі м’якості приголосних.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б

[б] б

б бо бузок брат

ба бу бо би бі бе

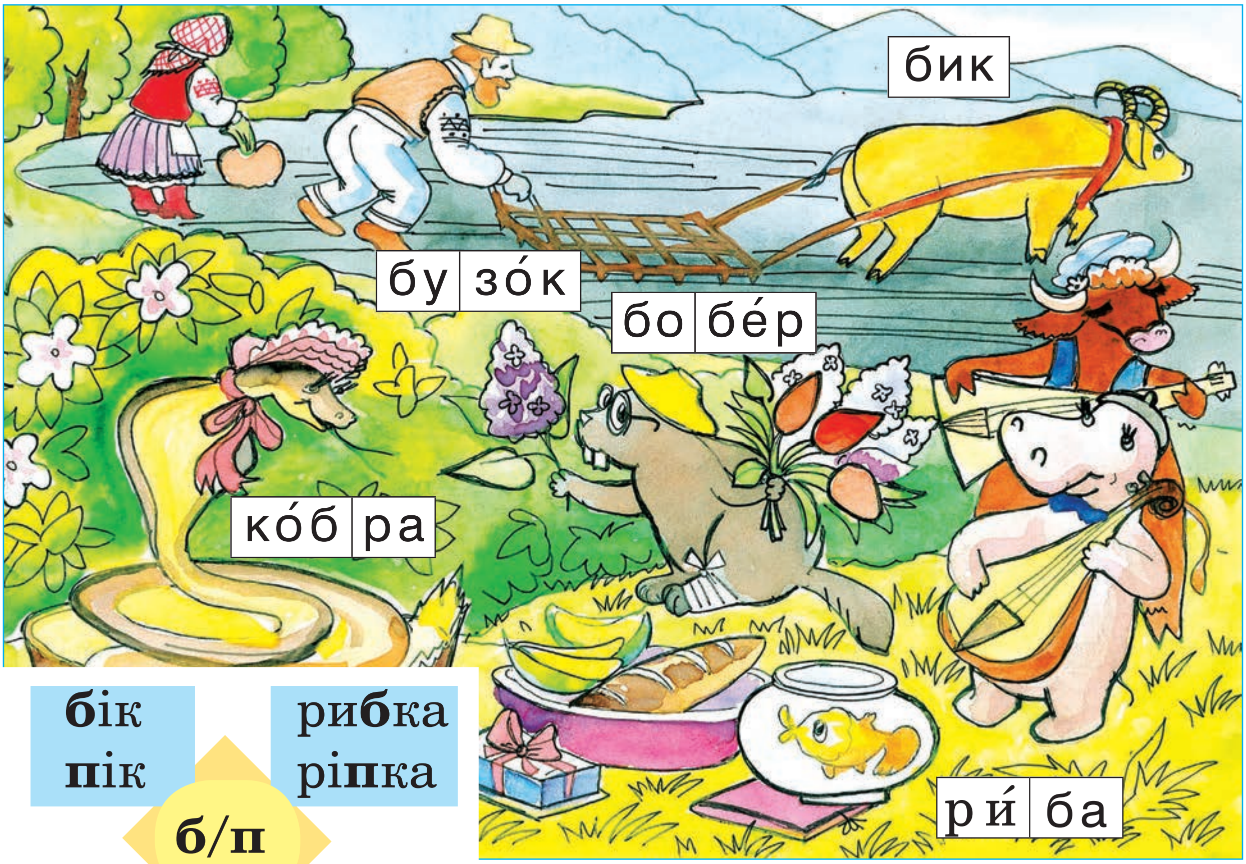

б/п

бік
пік

ри**б**ка
рі**п**ка

зу**б**
су**п**

ба**б**ка
па**п**ка

бато́н
буке́т

бана́н
бузо́к

боби́
бето́н

брат
брати́
бра́ти
бобе́р
борона́

Бабин біб розцвів у дощ,
Буде бабі біб на борщ.
(Скоромовка)

Розрізнення на слух звука [**б**]. Розмежування написання **б-п**.

Б Бориспіль

Б

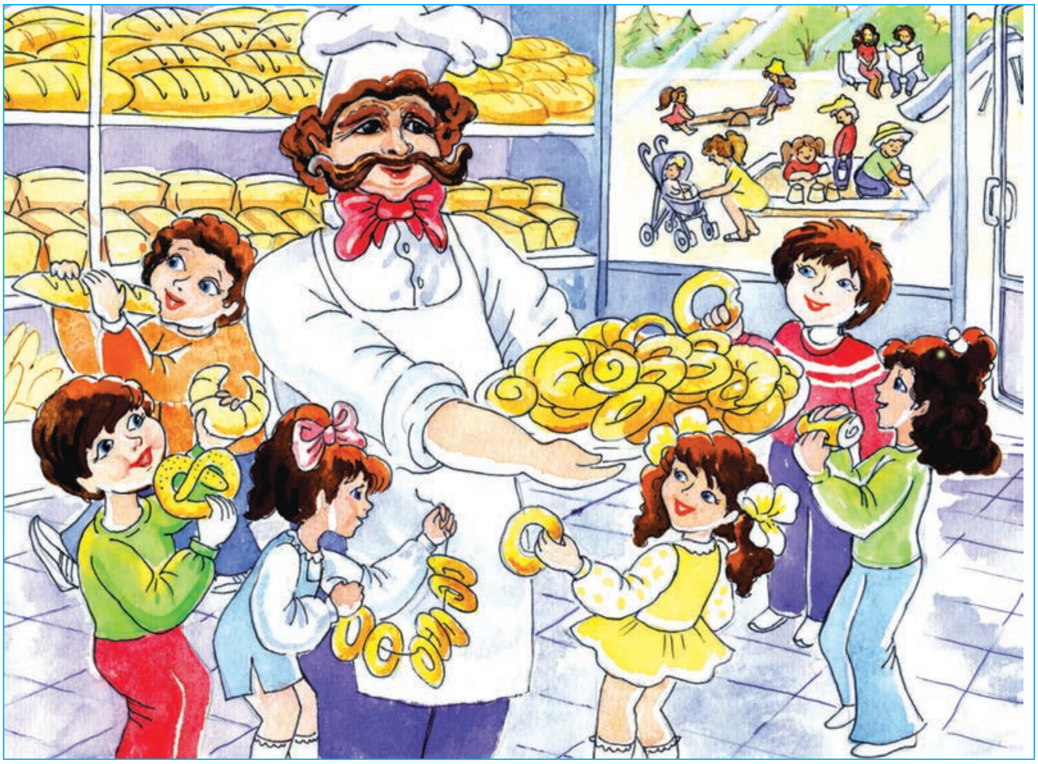

Бори́с – пе́кар. Він ви́пік булки́. Бори́с розда́в усі́ булки́, бу́блики і бато́ни. Ді́ти ра́ді.

До́бре ді́ло роби́ смі́ло.

Богда́н
Бреї́ла
Бая-Ма́ре
Бухаре́ст
Баке́у

Сам пустий, голос густий,
Дріб вибиває, дітей збирає.

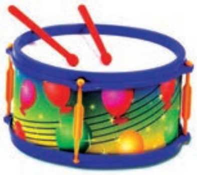

Вивчення напам’ять приказок. Письмо в зошиті.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б г

[г] Г

г гі голуб гусак

га гу го ги гі ге

гру грі гар гор гри гре

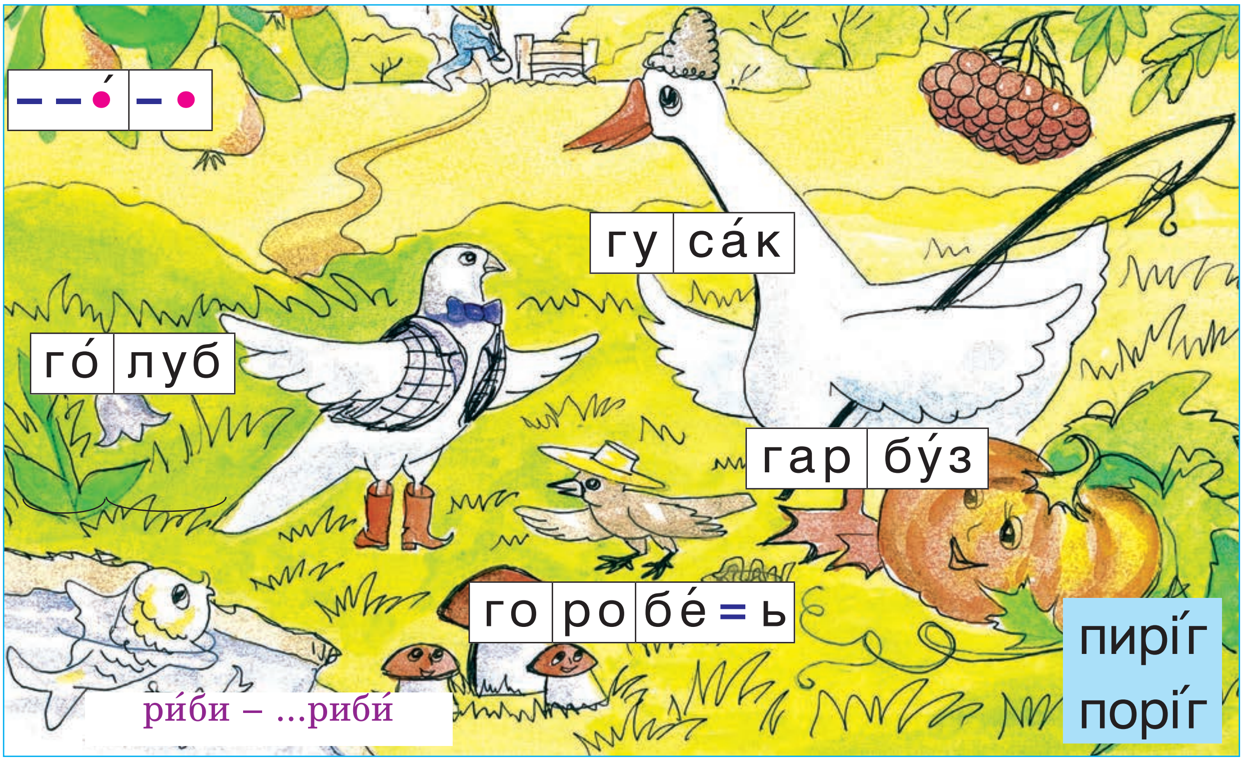
– –•́ | – •
гу | са́к
го́ | луб
гар | бу́з
го | ро | бе́ = ь
ри́би – ...риби́
пиріґ
поріґ

горо́д	господа
горо́дина	госпо́дар
горобйна	господа́рство

граб
гарбу́з
гру́ша
го́луб
за́гадка

Має **Г** і граб, і гай –
Букву **Г** запам'ятай!

Артикуляція звука [**г**]. Повторення за вчителем. Вимова слів і складів.

Г Ганна Гнатик

Г

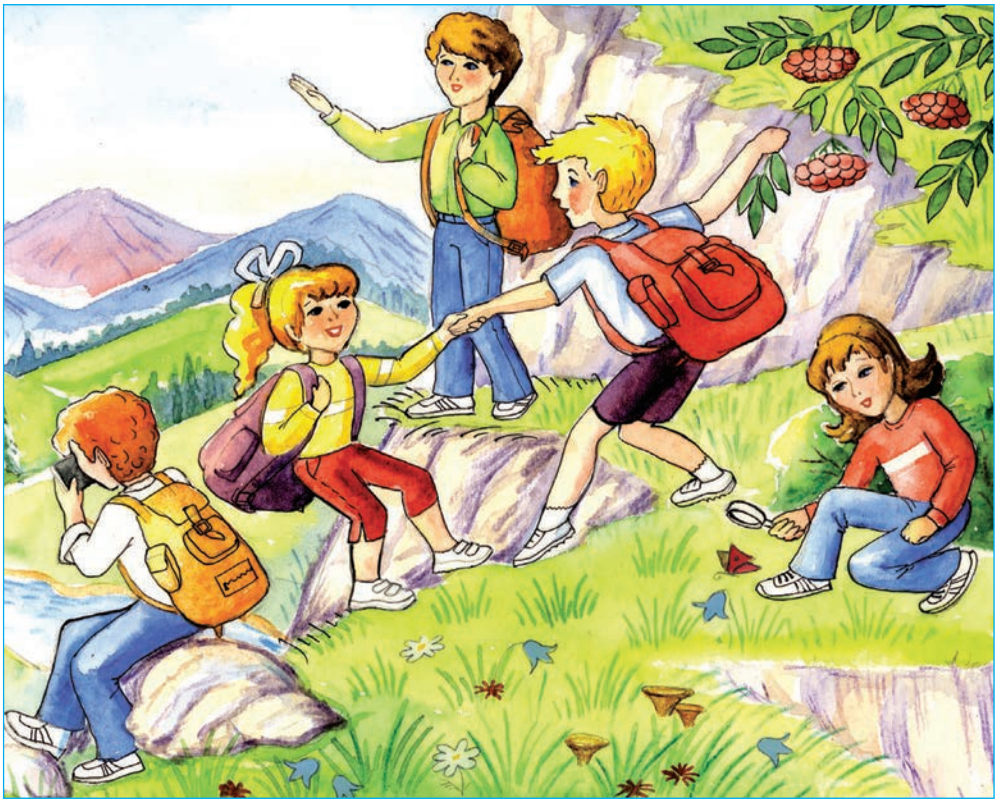

Гна́тик, Га́нна, Гали́нка, І́гор та Оле́г мандрува́ли Карпа́тами. Там росту́ть дуб, горобі́на, бук і граб. Ді́ти були́ на Гове́рлі. Вони́ збира́ли ліка́рські росли́ни.

Гліб
Гафі́йка
Гове́рла
Горж
Гала́ць

Га-га-га та ге-ге-ге...
Це, напевно, буква ге?
Бо вона якраз така,
Наче шия в гусака. *(В. Гринько)*

Зв'язне читання. Написання великої літери у власних назвах.

[ґ] Ґ

ґ ґі ґо ґава

ґа ґу ґо ґи ґі ґе

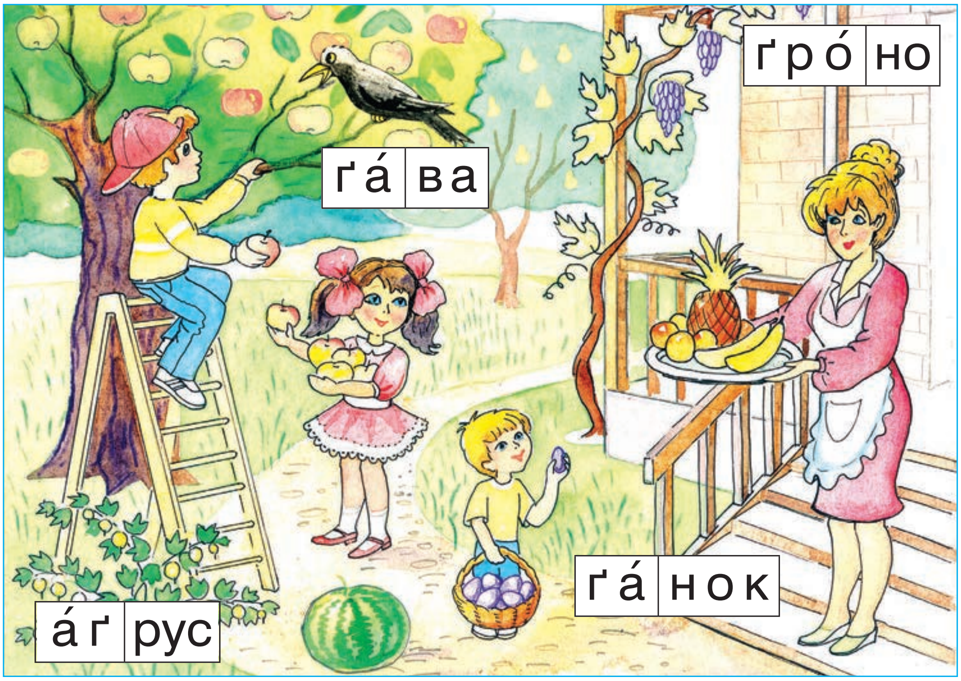

ґрунт

а́ґрус

ґа́зда

ґату́нок

гра́ ти

ґра́ ти

ґа́ва
ґа́нок
ґрунт
а́ґрус
ґа́зда

Буква **Ґе** з ріжком вгорі
Посміхнулась дітворі:
– Щоб дзвінкішу чули мову,
Я прийшла в абетку знову.

Розрізнення на слух слів з літерами **г** та **ґ**. Чітка вимова.

Ґ Ґелґотали гуси.

Ґ

А У О И М І Н В Л С К П Р Т Е Д З Ь Б Г Ґ

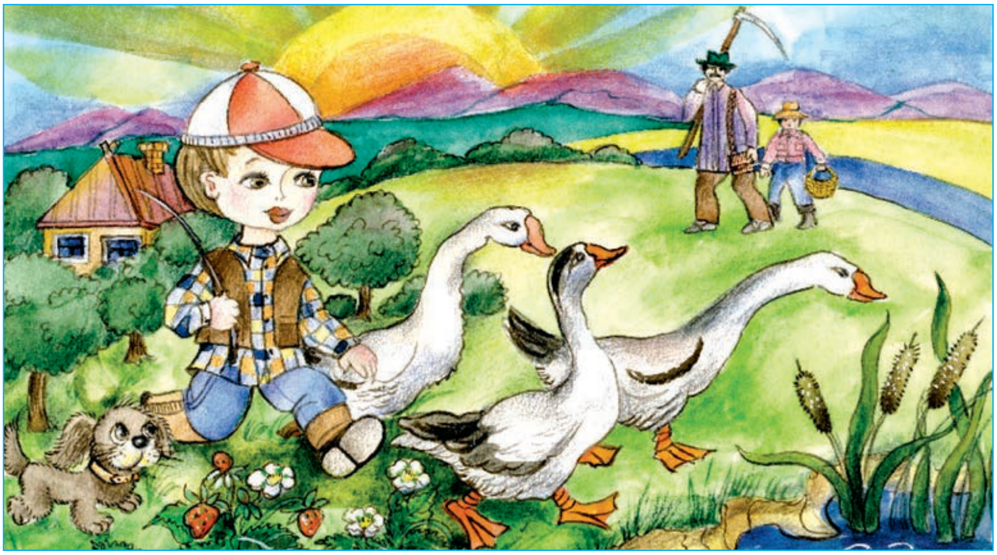

Ґа-ґа-ґа, ґа-ґа-ґа:
– Ви сьогóдні нам ґаздá? –
Гусáк Гнáтика питáв.
А він прýтиком поглáв:
– Ідíть, гýсоньки, на став!

Ґáва дóбре ґаздувáла,
ґóґель-мóґель зготувáла.

Ґудзь Ґалагáн Ґібралтáр Ґéте Ґарібáльді	Ґава ґаву запитала: – Ти на ґанок не літала? – Не літала я на ґанок, То й проґавила сніданок.

Написання слів з літерою **ґ**. Читання скоромовок. Власні назви.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б г ґ ч

[ч] Ч

ч чобіт сич

ча чо чу чи чі че

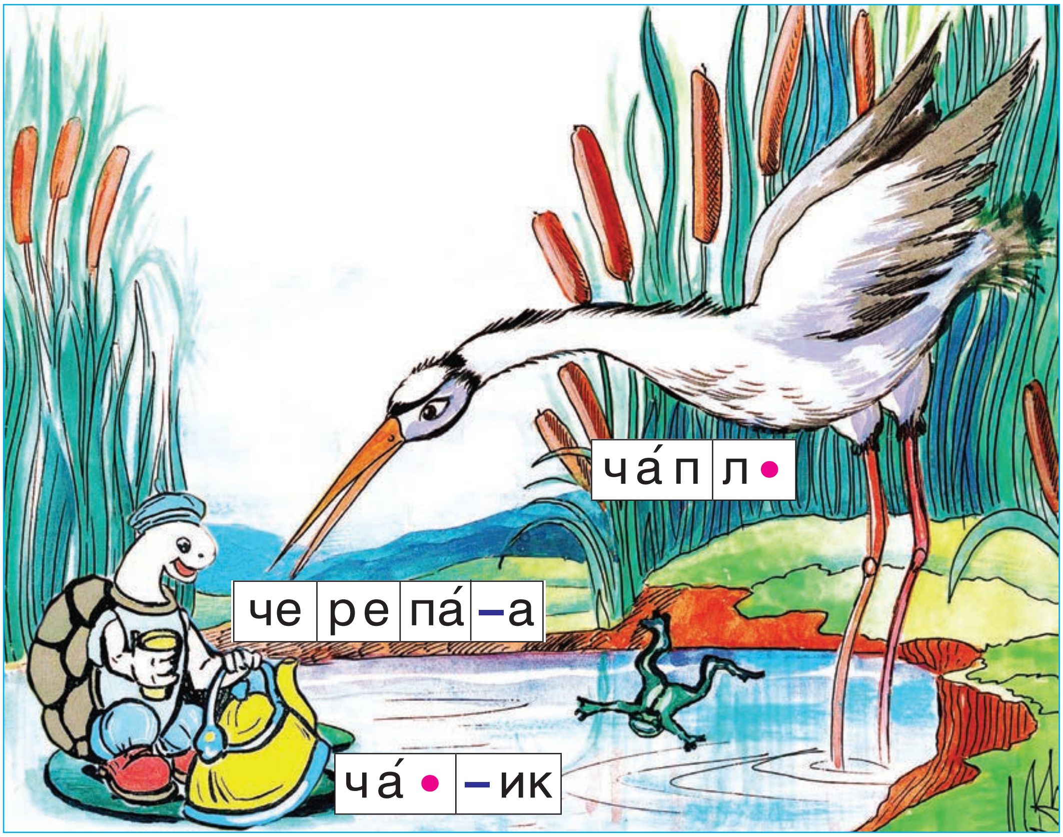

чу́ти
чека́ти
ба́чити

мовча́ти
чаба́н
вівча́р

коси́чки
стрічки́
чоло́

чу́бчик

ча́пля
пе́чиво
рі́чечка
смері́чка
ді́вчинка

Буква **Ч**, немов стілець.
Догори лиш ніжки.
Навіть з цифрою 4
Буква схожа трішки.

Усний опис малюнка з використанням слів із буквою **ч**.

Ч Чоп

Ч

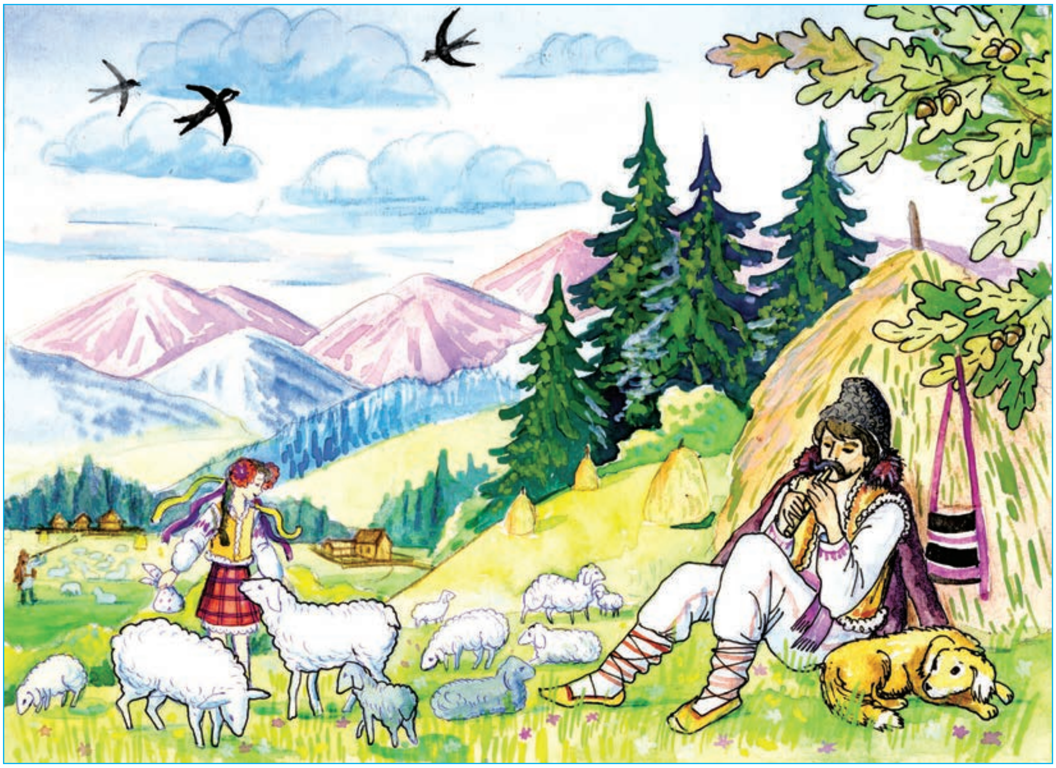

Вівчар пасе́ ове́чок на полони́ні. Там зеле́на трава́. У вівчара сопі́лка. Марі́чка принесла́ вівчареві обі́д.

Че́зар Чеза́ра Чернаво́де Чернівці́ Че́ремош	Є у блюдечка подружка, що одне лиш має вушко. Можеш кралю цю зустріти, як захочеш чай попити.

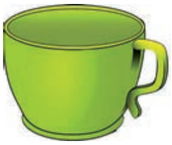

Читання тексту вголос. Придумати заголовок. Велика літера у назвах.

а
у
о
и
м
і
н
в
л
с
к
п
р
т
е
д
з
ь
б
г
ґ
ч
й

[й] Й

й його йод край

йо ай ей ий ій

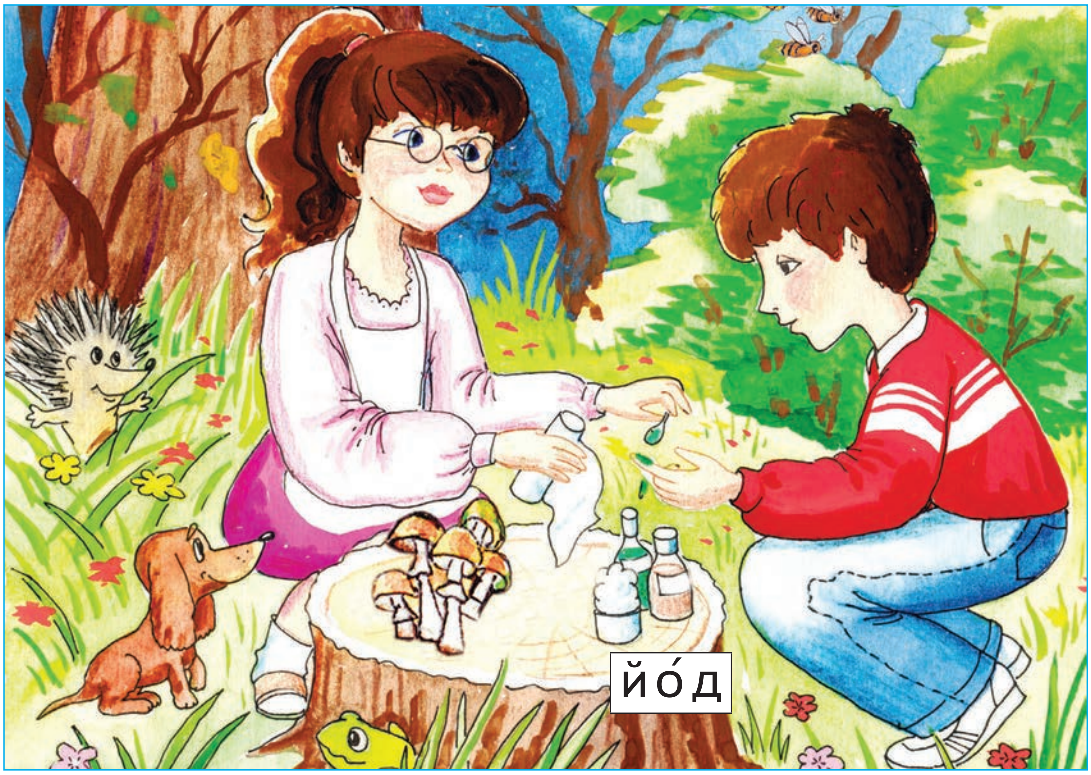

йод
ой
той

молодий – старий

малий – великий

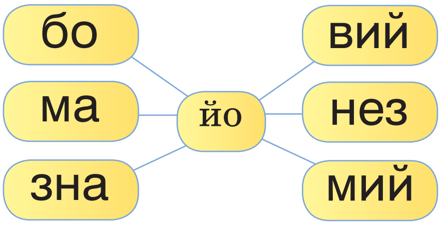
бо
ма
зна
йо
вий
нез
мий

рій
бій
гай
край
ба́йка

йорж
до́брий
дубо́вий
мій
свій

Складання розповіді за малюнком за допомогою вчителя.

Й Йосип Йордан

Й

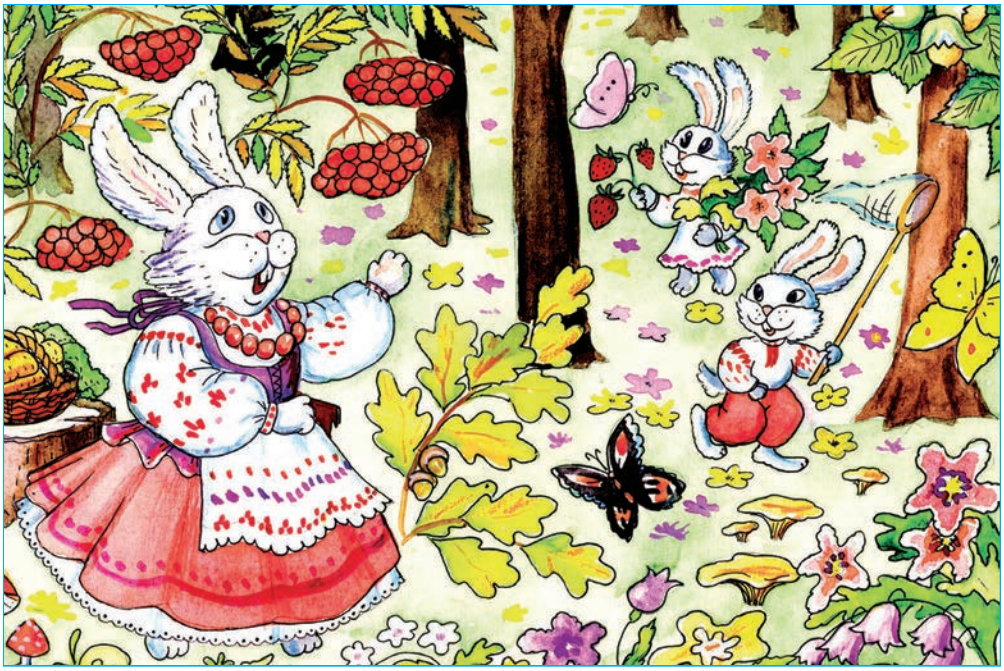

– Йой-йой-йой! Йой-йой-йой!
Пла́че гірко за́йчик то́й.
Ма́ма кли́че на весь га́й:
– Де ти, си́ночку-у-у? Стрива́й!

Йосип
Сергійко
Йордан
Андрійко
Надійка
Матвійко

Йов
Йоа́н
Йові́лла
Йоа́ким
Йова́

Чи то дощик ллє довкола,
Чи лютує завірюха,
Буква **Й** ніде й ніколи
Не скидає капелюха.

Творення нових слів за допомогою заміни складів. Написання слів.

[х] Х

х хо ху ох ех

ха ху хо хи хі

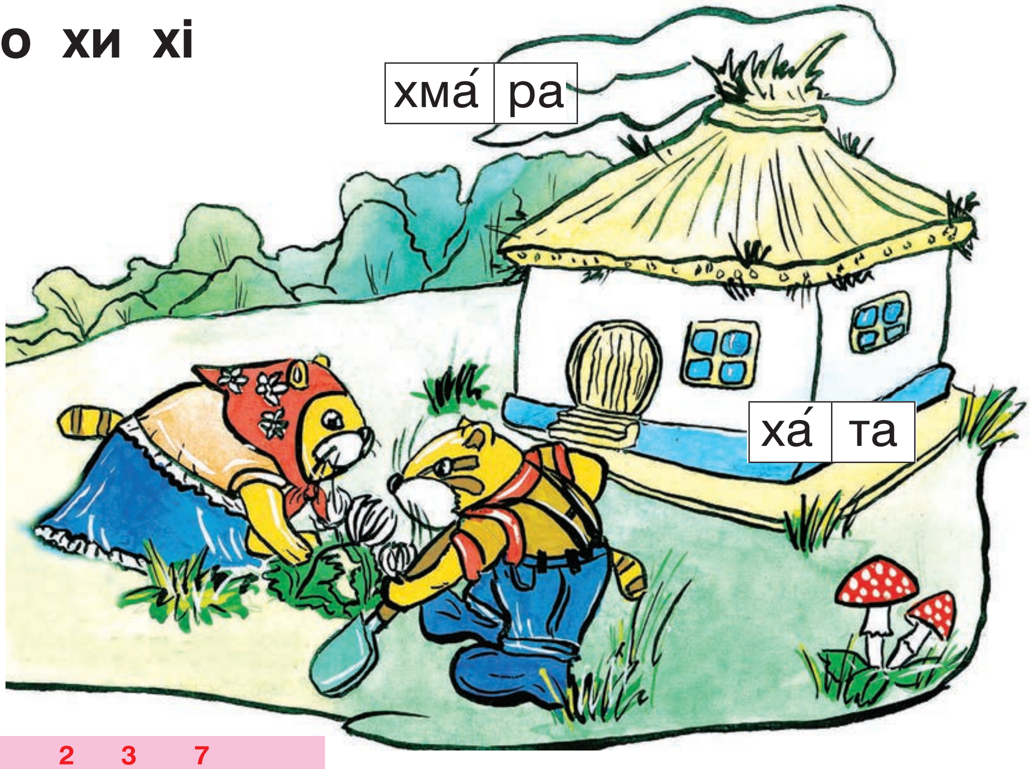

5	1	4	2	3	7	
м	м	о	у	х	р	о

ха́та
хати́на
хати́нка

хліб
хлі́би́на
хліборо́б

хма́ра
хма́рно
хмари́нка

хвили́на
хвала́
хвали́ти

хор
хто
хоч
хо́лод
хма́ра

рух
сміх
мох
помаха́в
помага́в

Слухання. Вимова звуків [**х**], [**г**] окремо й у словах.

Х Хома

Х

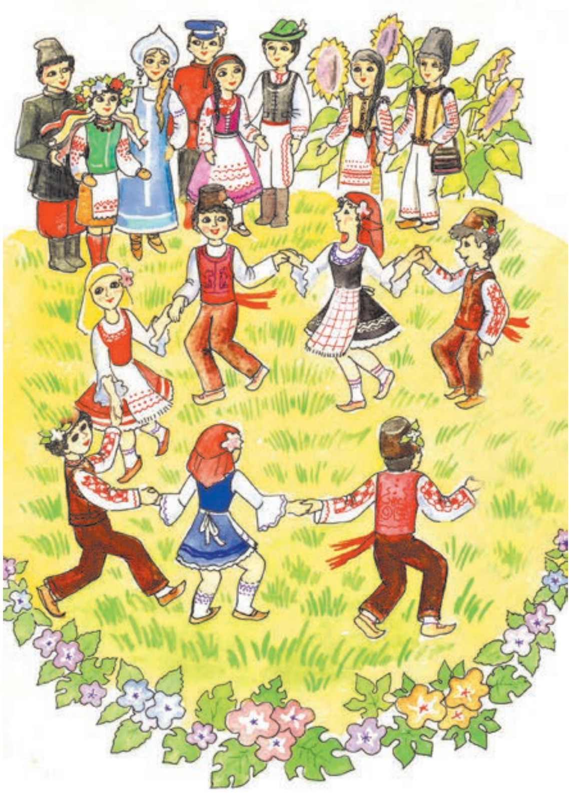

– Хома́, ходи́ до хорово́ду!
– Ходи́ти по ко́лу?
– Так. Ласка́во про́симо, бери́сь за ру́ки, співа́й і підніма́й но́ги: раз, два, три, раз, два, три...

Харе́та
Хома́
Харито́н
Юхи́м

Хитру сороку спіймати морока,
А на сорок сорок – сорок морок.
(Скоромовка)

Виразне читання окремих слів і речень. Написання великої букви.

[йа] Я

я ня ял явір

ря дя зя ля ня тя ся

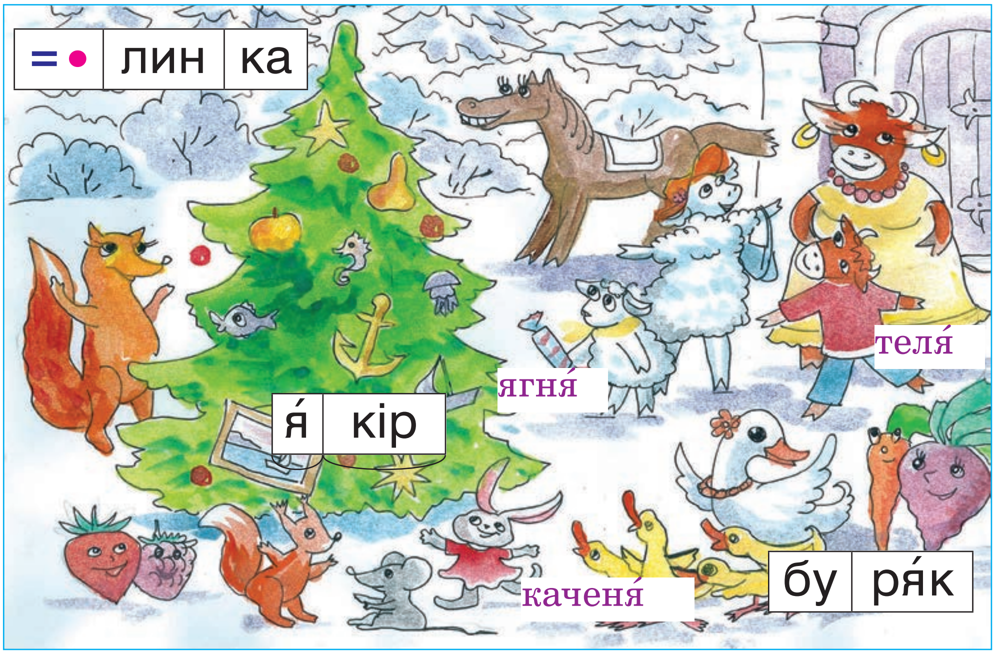
= • | лин | ка
я́ | кір
ягня́
теля́
каченя́
бу | ря́к

Яки́й? Яка́? Яке́? Які́?

мо́ре	мо́ря
по́ле	по́ля
я́блуня	я́блуко
яли́на	я́сен

корова – теля
качка – каченя
вівця – ягня

моя

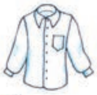

твоя

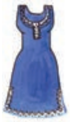

своя

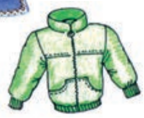

ягня́
ягня́та
я́года
яли́нка
теля́

Завжди в роті,
а не проковтнеш.

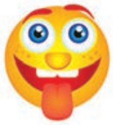

Співвідношення звуків і букв у словах з літерою **я**.

Я Ясси – місто.

Я

MIHAI EMINESCU
1850–1889

Ясси – гарне місто

– Я́но, ти була́ у Я́ссах?
– Так.
– Яке́ мі́сто Я́сси?
– Ду́же га́рне мі́сто!
– А ти була́ в парку́ Копо́у?
– Була́. Там – ли́па Еміне́ску. Він там відпочива́в і гуля́в.

Яре́ма Яросла́ва Я́ків Я́ломіца	Восени не в’яне, а взимку зеленіє.

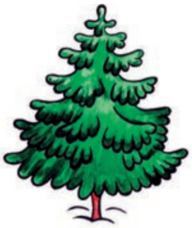

Уважність під час письма. Визначення кількості звуків у словах з **я**.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б г ґ ч й х я ж

[ж] Ж

ж   жито жук

жа жу жо жи жі же

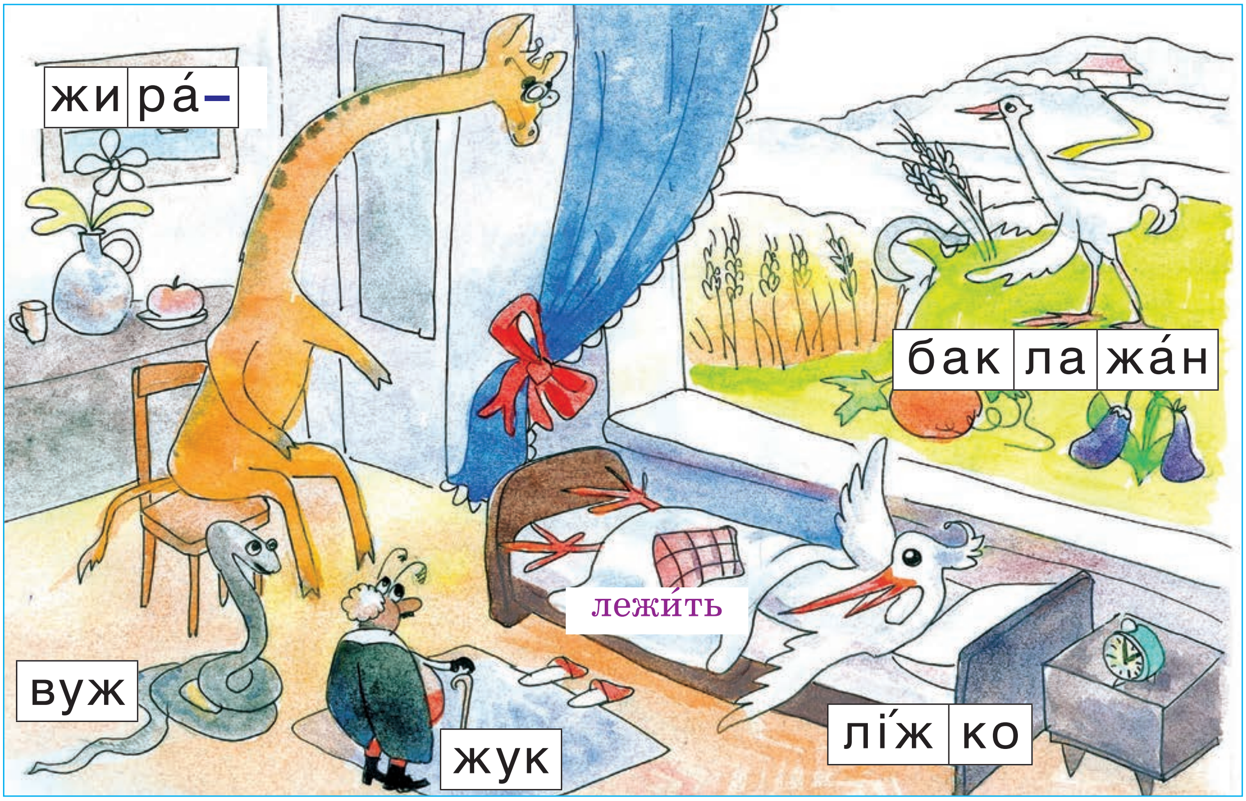
жи|ра́–
бак|ла|жа́н
лежи́ть
вуж
жук
лі́ж|ко

жи́ти
жи́то
жарт

жа́ти
жа́тка
жаль

смуга – смужка – на смузі
дорога – доріжка – у дорозі

жук
вуж
лі́жко
ні́жки
жира́ф

Жу-жу-жу, жу-жу-жу,
Своїх діток стережу, –
Каже жук. І стереже.
Він і сам, як буква **Ж**.

Чергування **ж-з**. Правильна вимова.

Жж Жанна

Ж

А У О И М І Н В Л С К П Р Т Е Д З Ь Б Г Ґ Ч Й Х Я Ж

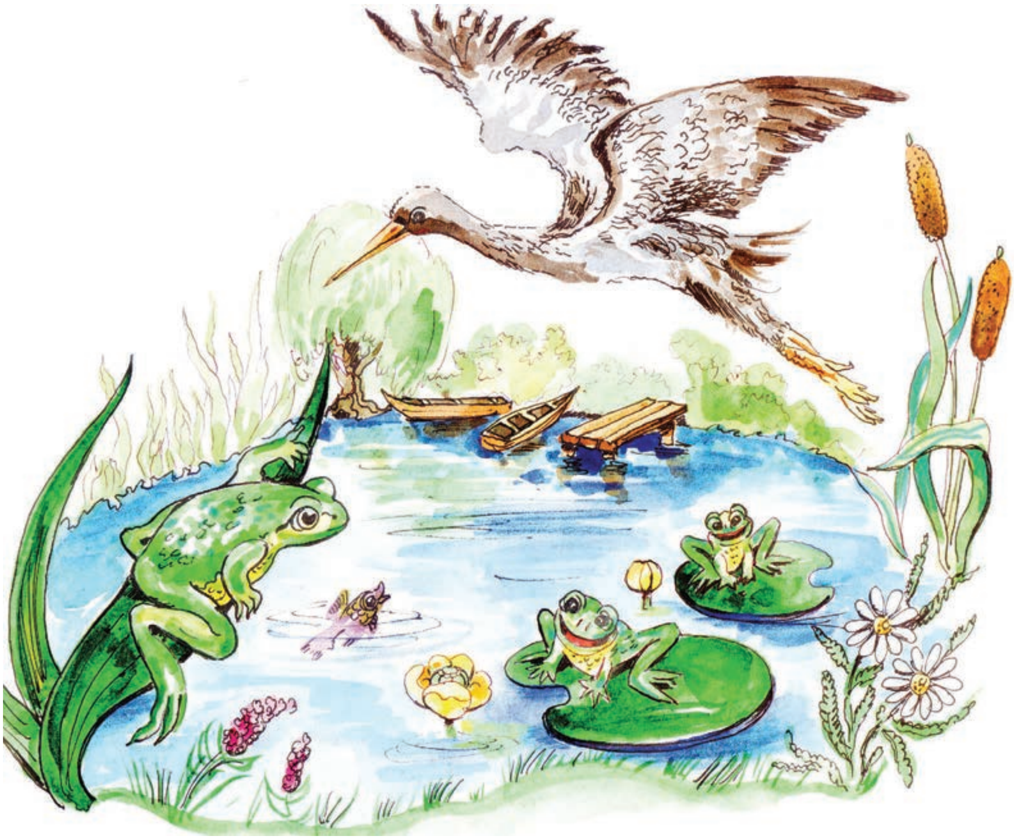

Жабі сумно в жабуринні.
Жабі б крила журавлині,
Журавлем би скрізь літала,
Жабенят розвеселяла.

Жа́нна
Жорж
Жорже́тта
Жозефі́на

Жатка жваво жито жне,
Жатку жнець не дожене.

Вивчення віршика напам'ять. Навички граматичного

Повторення

1. Послухай і повтори за вчителем слова.

Льон – польова культурна рослина.

2. Розташуй слова у правильній послідовності.

морі кораблі пливуть У

3. Прочитай пари слів.

бік – пік
зуб – суп

рибка – ріпка
бабка – папка

4. Перепиши речення.

Добре діло роби сміло.

5. Побудуй діалог за малюнком.

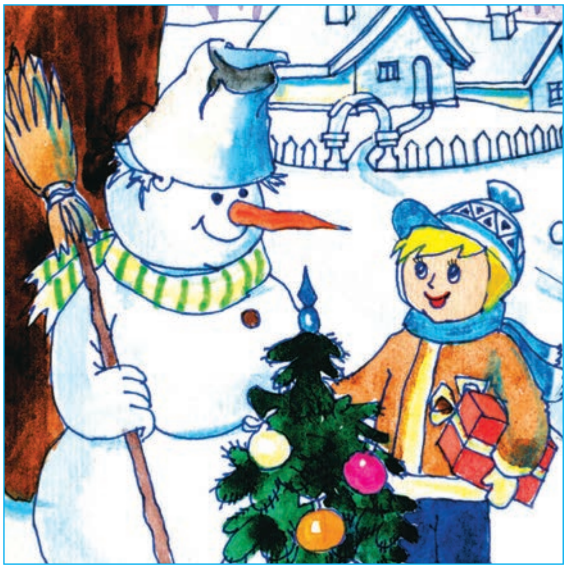

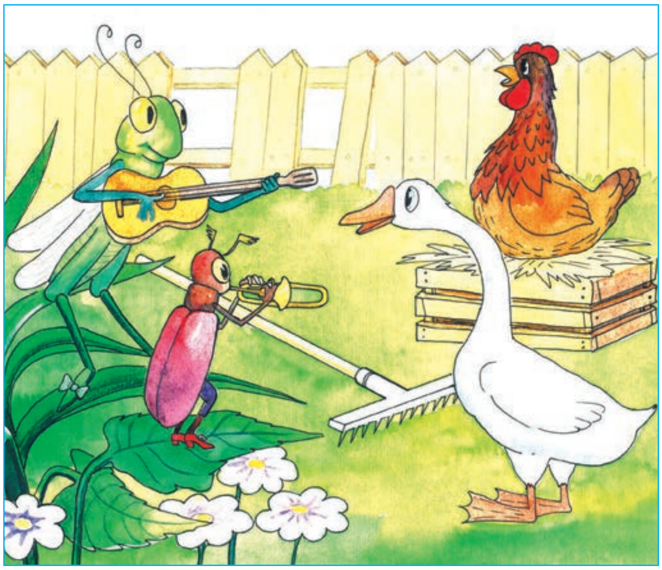

Сприйняття на слух і розрізнення слів – назв, ознак та дій.

Перевір себе

1. Прочитай і вивчи напам’ять.

Ґава добре ґаздувала,
ґогель-моґель зготувала.

2. Хто що робить на малюнку?

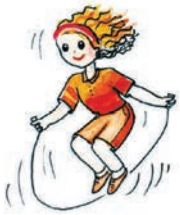

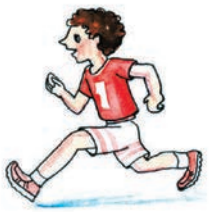

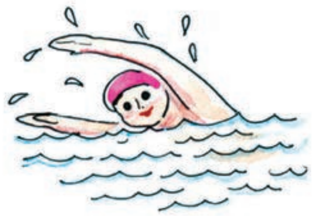

3. Прочитай речення.

Вівчар пасе овечки на полонині.

4. Спиши у зошит з друкованою основою.

Ясси – місто.
Йосип спіймав йоржа.

5. Постав запитання до малюнків.

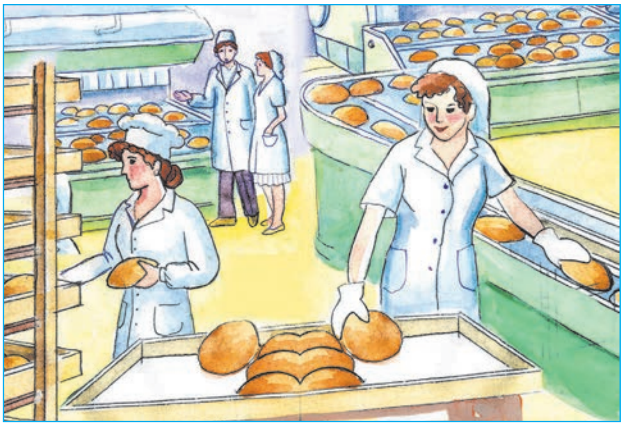

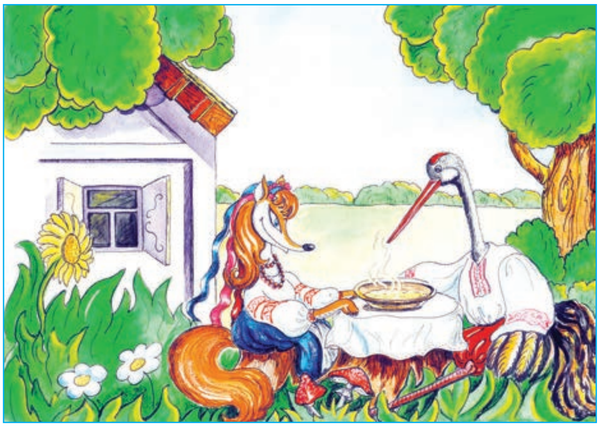

Розуміння змісту прочитаного. Оформлення записів у зошитах.

[йі] Ї

ї їжа їду

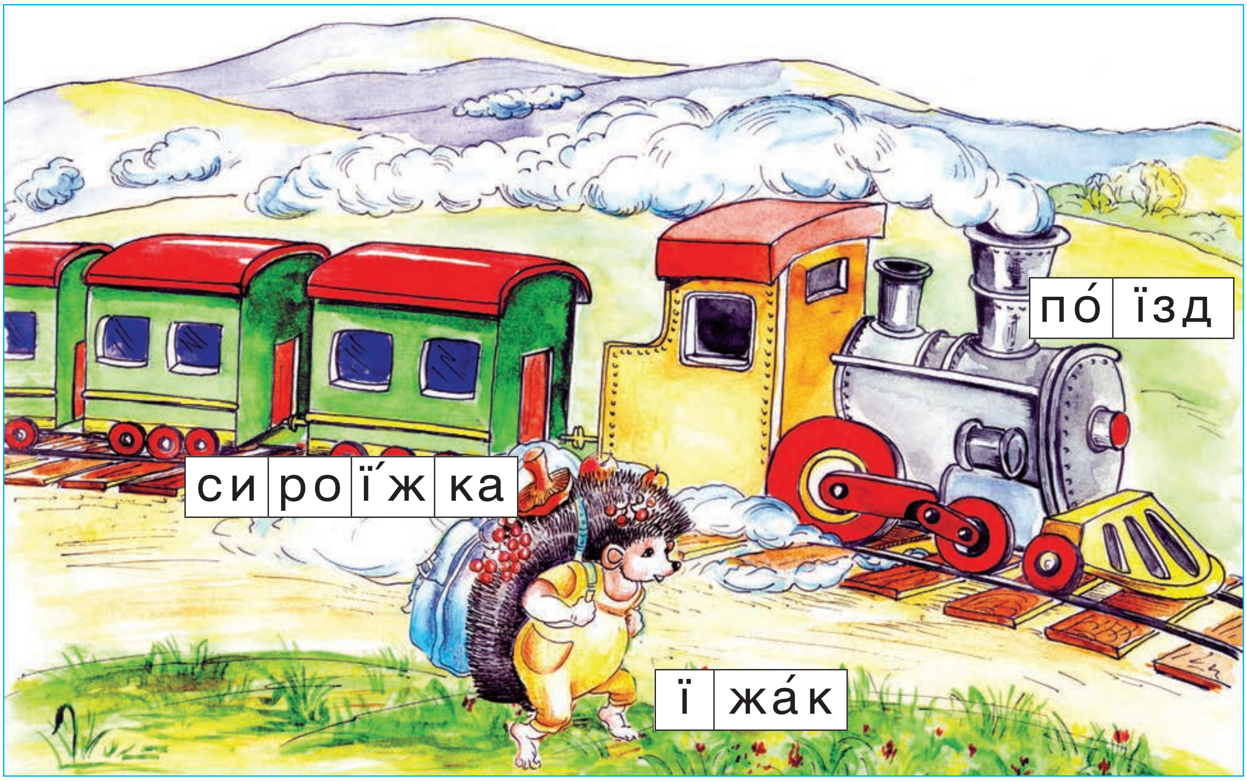

я їм
ти їси́
він їсть

ми їмо́
ви їсте́
вони їдя́ть

краї́на

украї́нка

га**й** – га**ї**
кра**й** – кра**ї**
рі**й** – ро**ї**

вона́ – її́

мій – мої́

іду́
ї́ду
рої́
краї́

ї́жа
мрі́ї
по́їзд
геро́ї

їжа́к
ї́хав
стої́ть
мої́

Звукове значення букви **ї**. Удосконалення вимови звуків [**і**], [**йі**].

Ї Україна Ївга

Ї

А У О И М І Н В Л С К П Р Т Е Д З Ь Б Г Ґ Ч Й Х Я Ж Ї

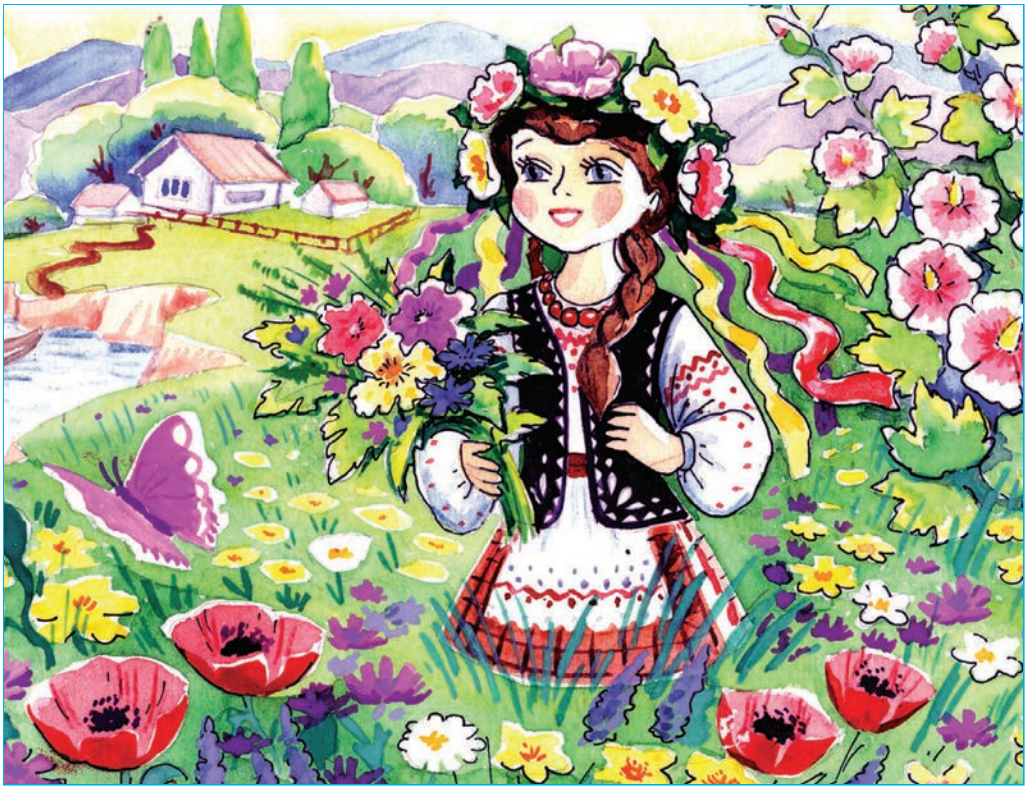

Украї́нка я мале́нька,
З Украї́ни ба́тько й не́нька,
На Вкраї́ні – вся роди́на,
Всім нам ма́ти – Украї́на.

Їла
Їда
Їме́ль
Їгла́ва
Ївга

Ранні птахи солов'ї,
Покажіть нам букву **Ї**!
Буква **Ї** така ж, як **І**,
Тільки крапок зверху дві.

Вивчення напам'ять. Написання власних назв з великої букви.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б г ґ ч й х я ж ї ш

[ш] Ш

ш ша ош школа

ша шо шу ши

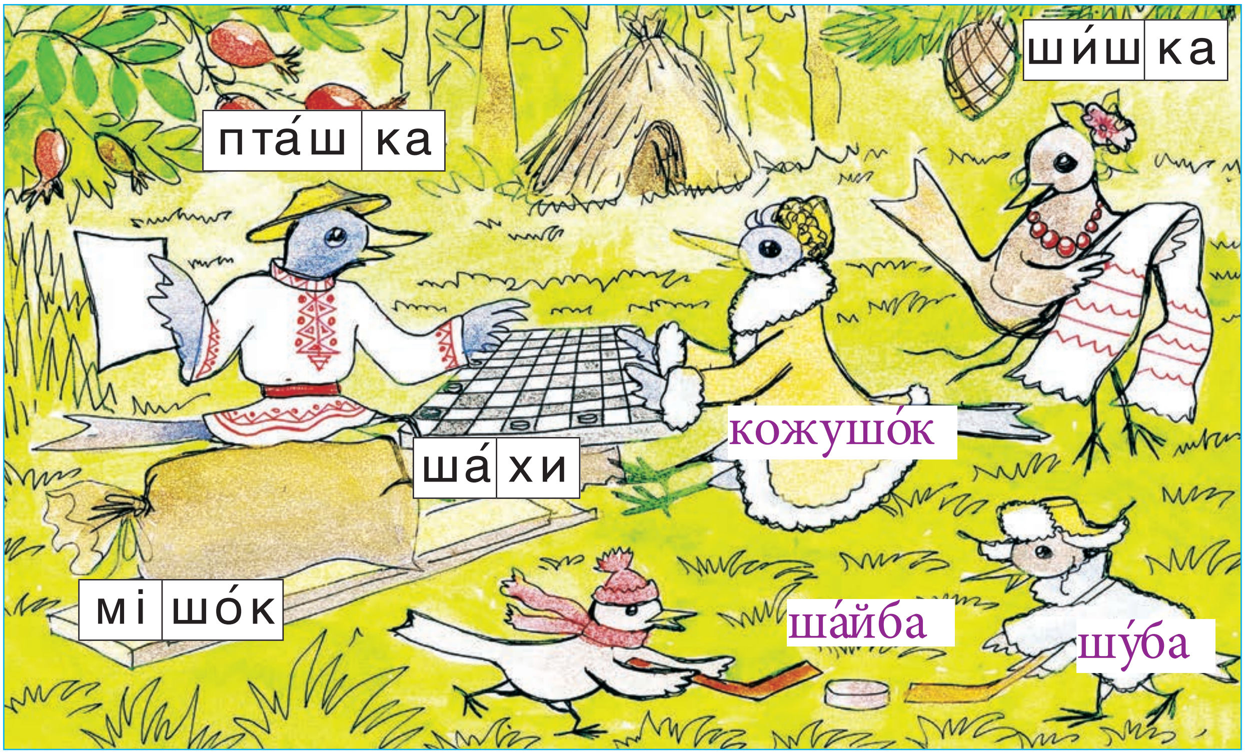
ши́ш ка
пта́ш ка
кожушо́к
ша́ хи
мі шо́к
ша́йба
шу́ба

ви́шивка	ши́ти	до́шка – ді́жка
вишива́ти	поши́ти	ши́шка – ло́жка
вишива́нка	шва́чка	

1	3	2	5	4
д	ш	о	а	к

ши́шка
ша́йба
шість
кожушо́к
а́ркуш

шу́мно
ше́пче
шелести́ть
ру́шила
ши́ла

ши́на
рушни́к
маши́на
ша́пка
шарф

Порівняння дзвінких і глухих приголосних. Чітка вимова.

Ш Шевченко

Ш

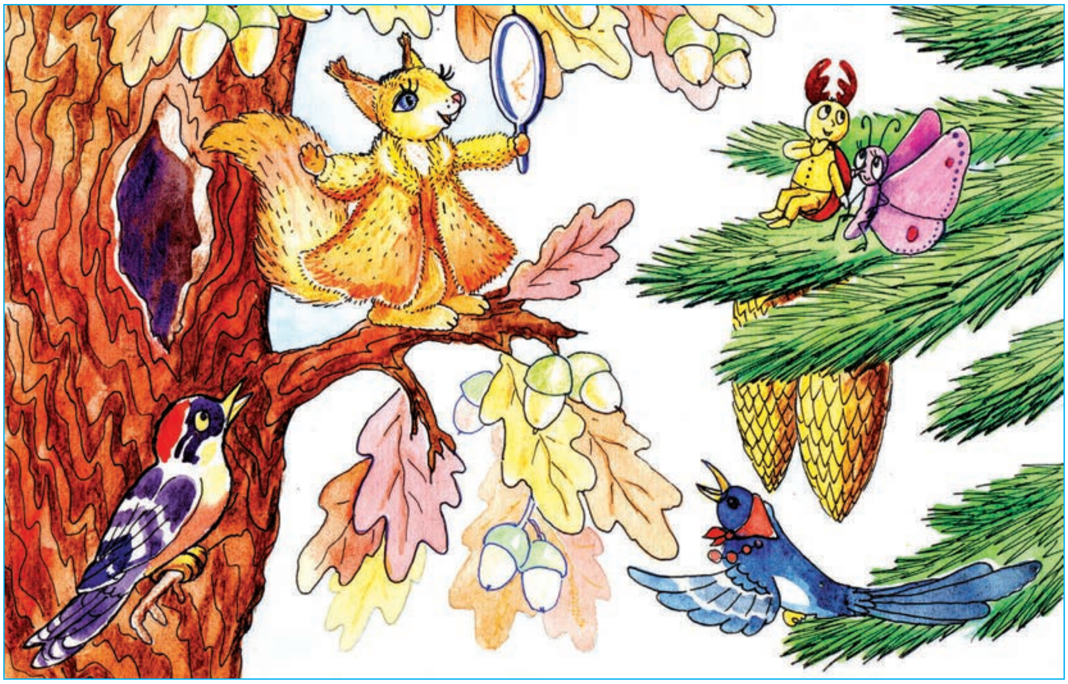

Ше́пче ві́тер: „Ша-ша-ша!
Шу́бку бі́лочка знайшла́!”
Шелести́ть трава́ похи́ла:
„Шу́бку бі́лочка купи́ла!”
Ше́пчеш ти, і ві́рю я:
„Шу́бка в бі́лочки – своя́”.

Сашко́
Мишко́
Лука́ш
Тимі́ш

Шакі́ра
Шане́ль
Штра́ус
Шекспі́р
Шварцене́ггер

Ша – ша – ша – у класі тиша,
Шу – шу – шу – підтримай тишу.

Розстановка розділових знаків. Виразне читання. Велика літера.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б г ґ ч й х я ж ї ш ц

[ц] [ц´] Ц

ц *цирк сцена*

ца цо цу ци ці це

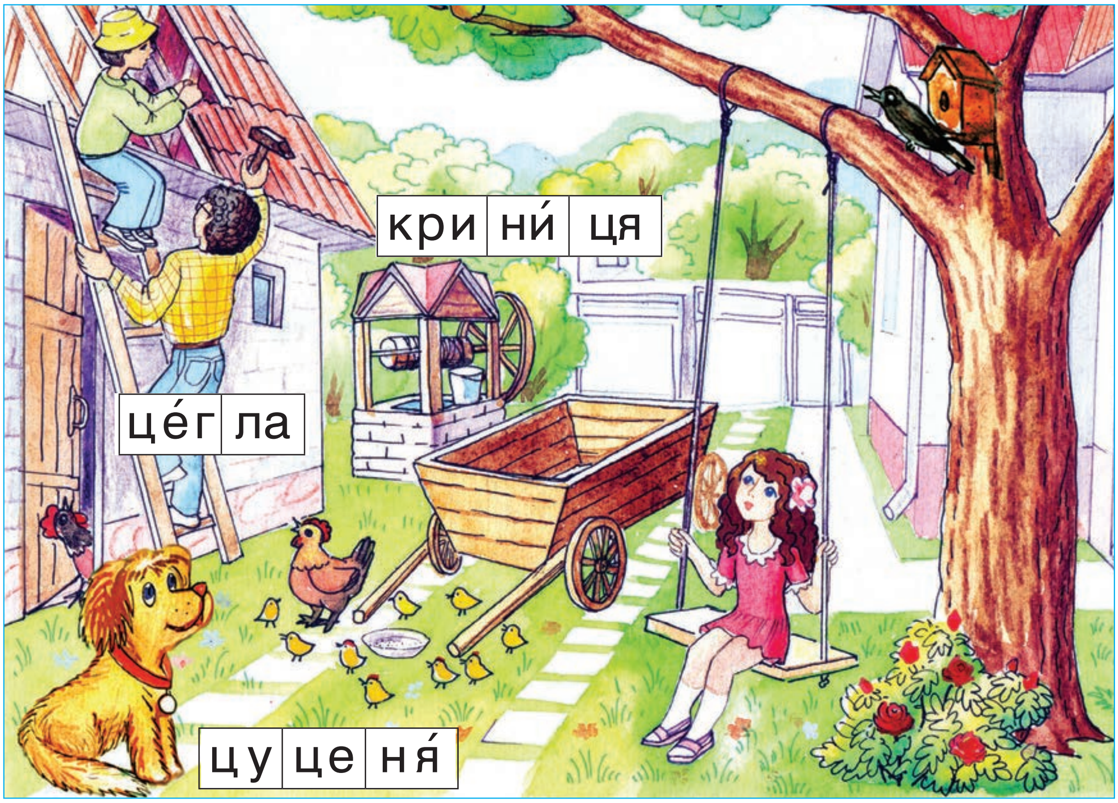

цирк
цвіт

залізни́ця
суни́ця

хло́пець
цуке́рки

пра́ця
со́нце

цуке́рки
цирк
ціна
суни́ця
залізни́ця

Ців-ців-ців, ців-ців-ців!
Налетіло горобців.
Ців-ців-ців, ців-ців-ців!
Погодуйте горобців!

Складання речень зі словами **цей**, **ця**, **це**, **ці**. Вимова [**ц**], [**ц**´].

Цц *Цецино – гора.*

Ц

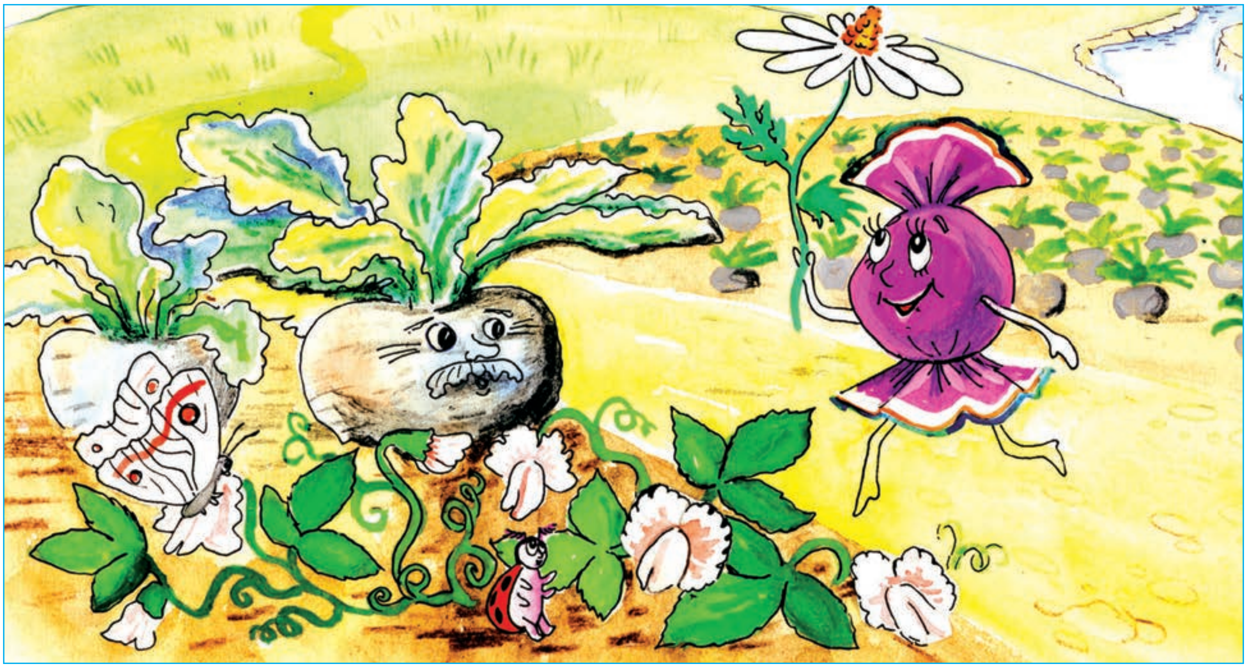

– Добри́день, Цуке́рко! Куди́ йде́ш?

– Іду́ на імени́ни до дівчинки Іри́ни.

– Візьми́ і мене́.

– Ти брудни́й, нега́рний.

– Не цура́йся мене́. Адже́ якби́ не я, Цукро́вий буря́к, то не було́ б і тебе́.

Цела́н
Це́бя
Цендере́й
Цицеро́н
Цвіта́на

Сидить Марушка в семи кожушках.
Хто її роздягає,
Той сльози проливає.

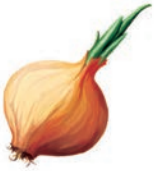

Розділові знаки у діалозі. Розвиток уміння розігрувати діалоги.

[йу] Ю

ю юний бігаю

ню лю дю тю сю цю

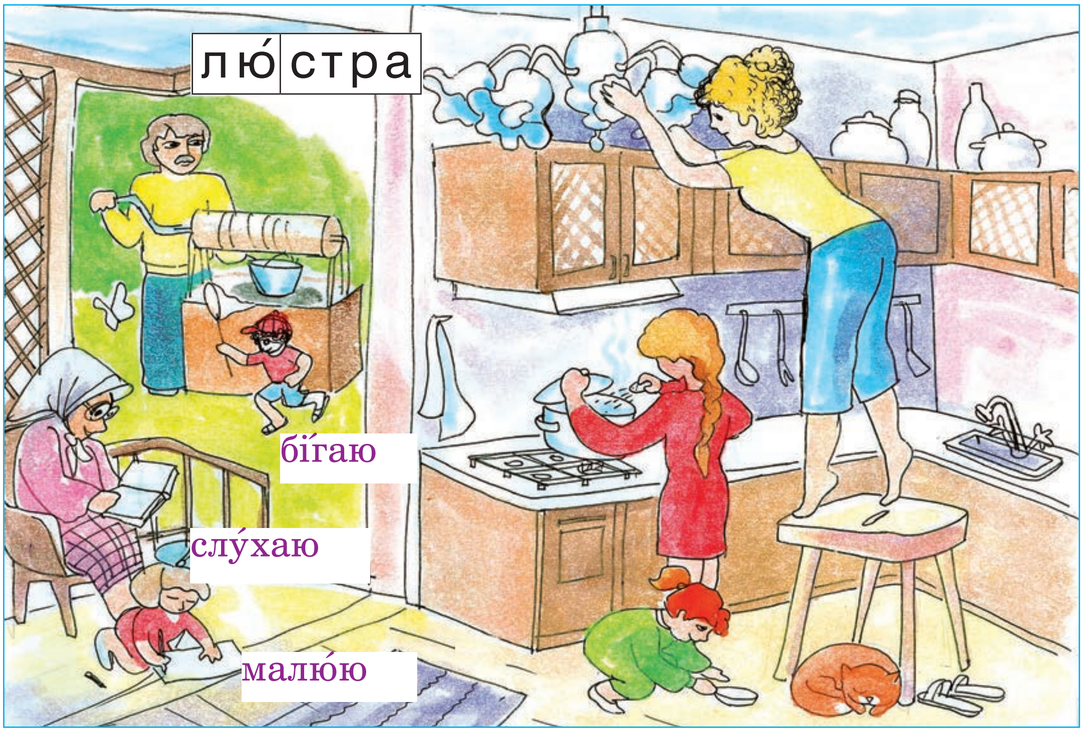

зна́й	зна́ю	ки́ця	ки́цю	крини́ця	крини́цю
чита́й	чита́ю	спи	сплю	води́ця	води́цю
люби́	люблю́	соли́	солю́	суни́ця	суни́цю
		вари́	варю́		

ювелі́р
юри́ст
люби́сток
лю́стра
чита́ю

– Як зробити букву **Ю**?
Здогадавсь, Іванку?
– Букву **І** до **О** приб'ю
На коротку планку.

Співвідношення кількості букв і звуків у словах з буквою **ю**.

Ю Юра Юля

Ю

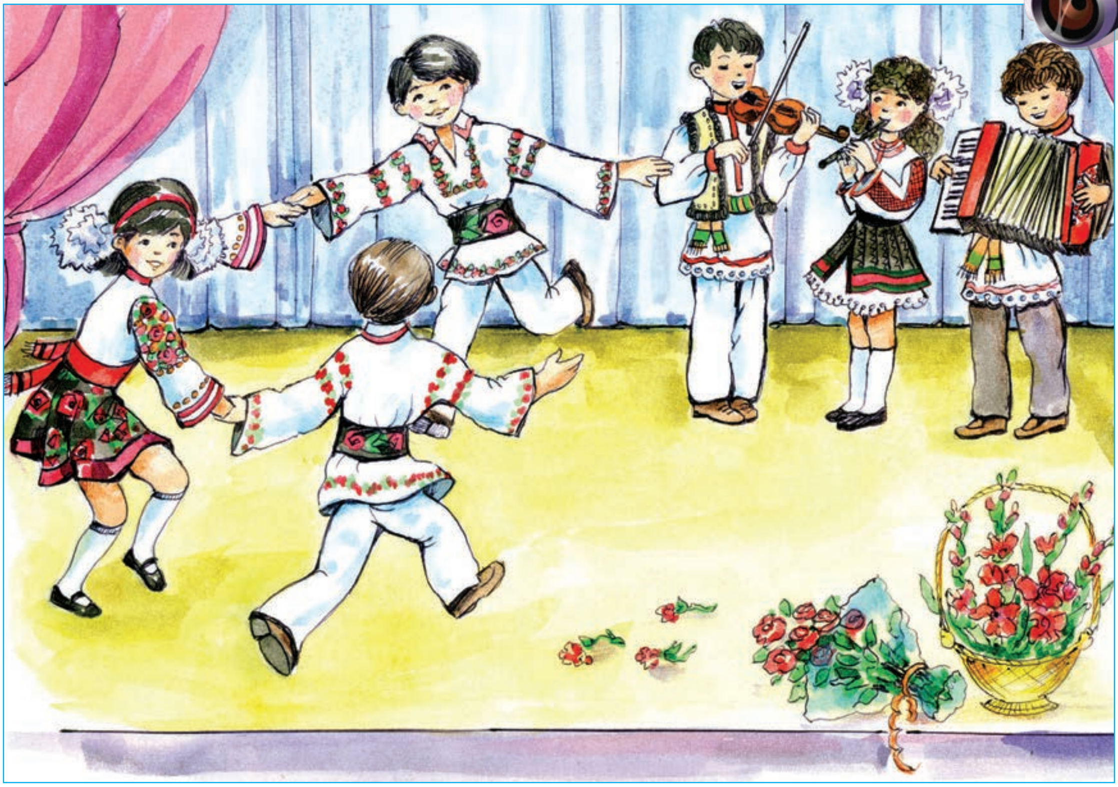

Ю́рчик з Ю́ликом – брати́.
Ра́зом в шко́лу бу́дуть йти.

Ю́ля
Ю́ра
Юсти́н
Юсти́на
Юхи́м

Ю-ю-ю! Ю-ю-ю!
Танцювати я люблю.
Юю-юю-юю! Юю-юю-юю!
Я гуляю і працюю!

Письмовий звуко-буквенний аналіз слів.

а
у
о
и
м
і
н
в
л
с
к
п
р
т
е
д
з
ь
б
г
ґ
ч
й
х
я
ж
ї
ш
ц
ю
щ

[шч] Щ

щ щасливо дощ

ща що щу щи щі ще

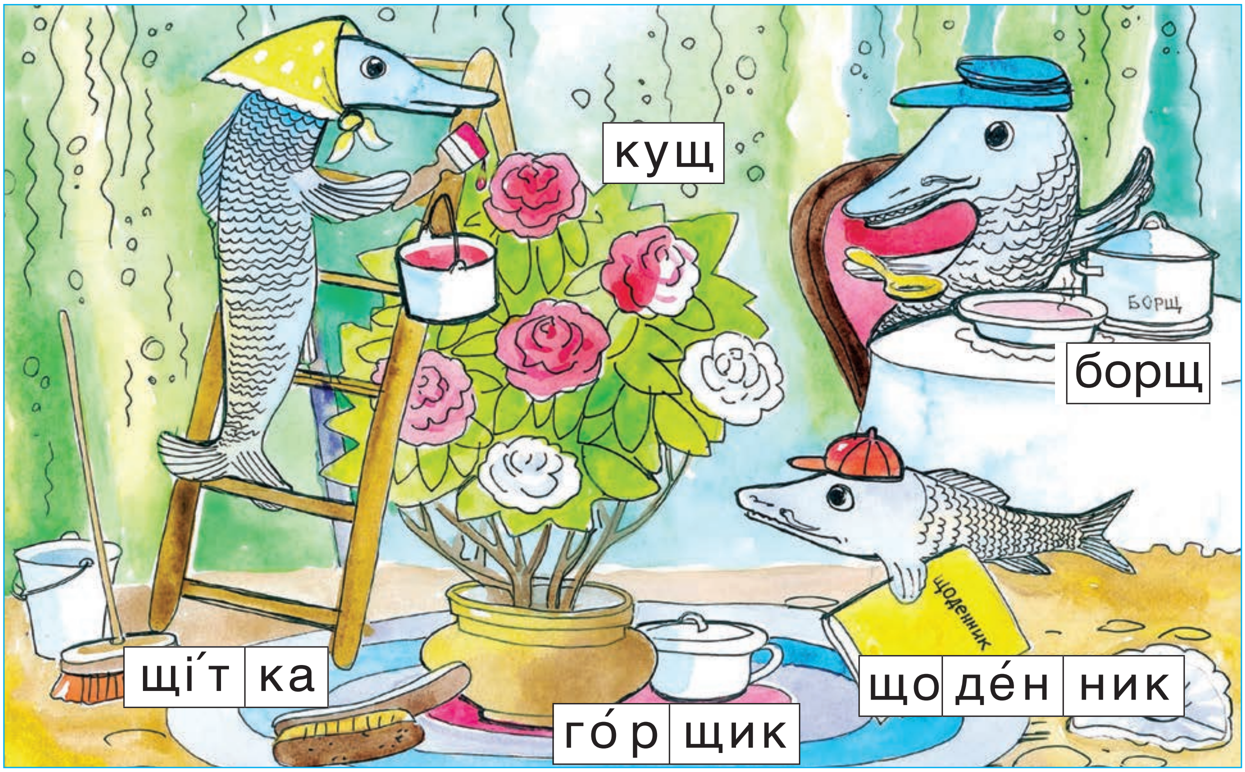
кущ
борщ
БОРЩ
щоденник
щі́т ка
го́р щик
що де́н ник

пу́ща
щаве́ль
го́рщик

борщ – бо́рщ**ик**
дощ – до́щ**ик**
кущ – ку́щ**ик**

щедрий – скупий

3	6	1	5	2	4
р	к	г	и	о	щ

щеня́
пу́ща
щаве́ль
го́рщик
до́щик

– Розкажи про букву **Щ**!
– Та вона така ж, як **Ш**,
Тільки в неї, – каже Костик, –
Як гачок, праворуч хвостик.

Слухання. Вивчення звукосполучення [**шч**]. Правильна вимова.

Щ Щербинці – село.

Щ

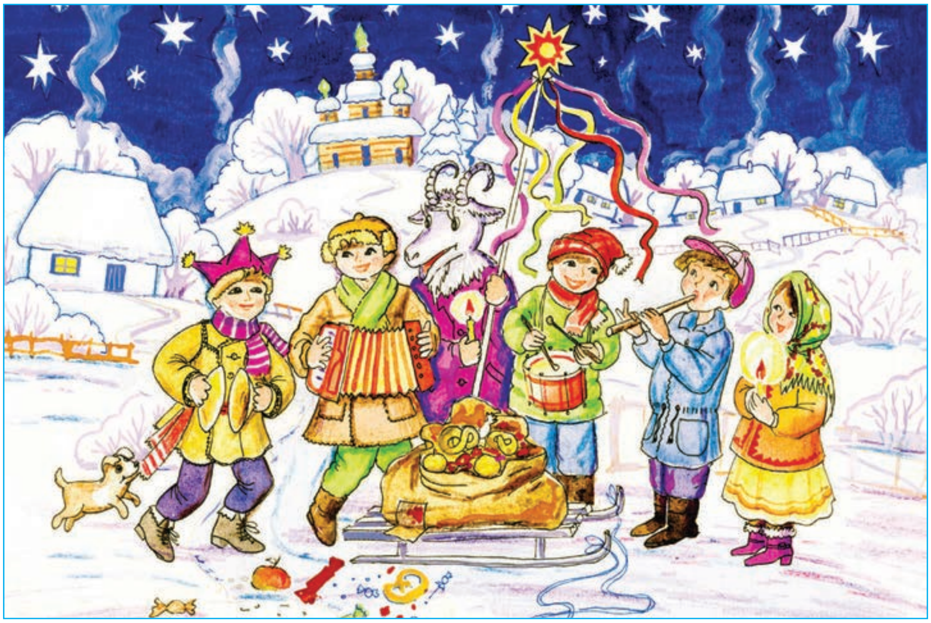

Ще́дрик, ще́дрик,
Щедрі́вочка.
Прилеті́ла ластіво́чка.
Та й ста́ла нам щебета́ти,
Вість ра́дісну повіда́ти.
Ще́дрий ве́чір!
До́брий ве́чір!

Щедрі́н
Ще́рба
Щербаню́к
Ще́голь
Щепету́ха

Щиглі в кущах пищали,
Щоранку сповіщали:
„В кущах вітрище свище,
Гуляє морозище”.

Виразне читання і вивчення напам’ять щедрівки. Велика буква.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б г ґ ч й х я ж ї ш ц ю щ є

[йє] Є

є малює

нє лє тє сє єд єл

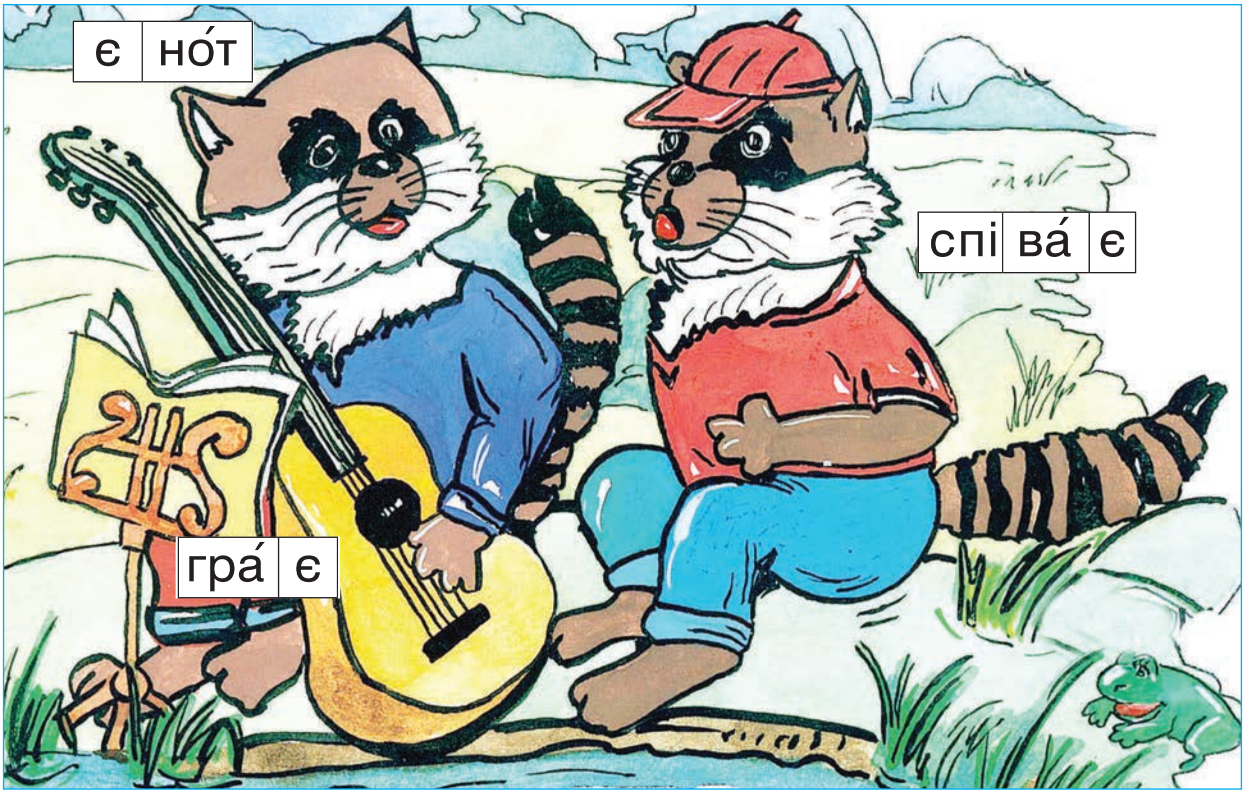

тре́тє
раді́є
співа́є

малю́є
году́є
розумі́є

загляда́є
кра́єм
луна́є

нема́є
не ма́є

раді́є
розумі́є
загляда́є
кра́єм
луна́є

лі́тнє
си́нє
гра́ємось
купа́ємось
є́дність

Вимова [**є**] на початку слова і складу, після голосних і приголосних.

Є Єва Євгенко

Є

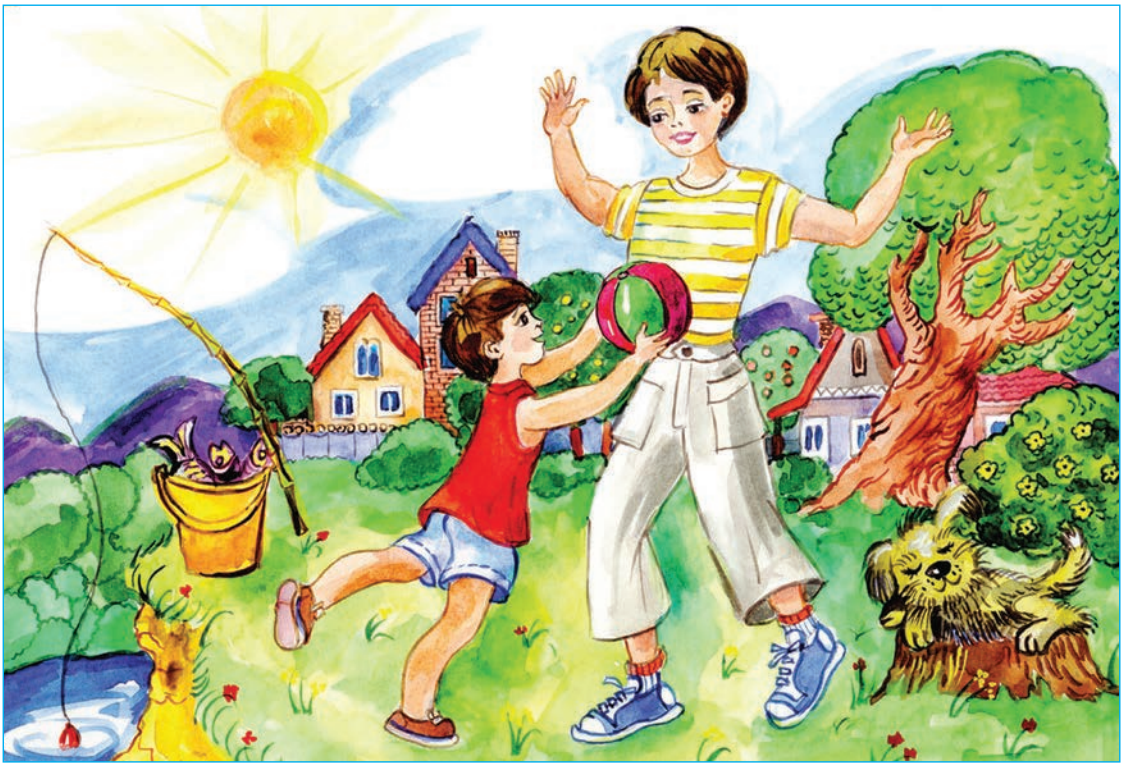

Євге́нко і Євдоки́м – брати́. Вони́ ча́сто хо́дять на рі́чку. Їм подо́бається яскра́ве лі́тнє со́нечко і си́нє не́бо.

– Ми ра́зом відпочива́ємо, – ка́же Євге́нко.

– Тако́ж гра́ємось, купа́ємось, ло́вимо ри́бу, – допо́внює Євдоки́м.

Є́ва
Євге́н
Євдокі́я
Євдоки́м
Євро́па

Єнот навчав синка єнота:
– Є в лісі річка і болото.
Є мисливець – він полює,
Єгер є; він ліс пильнує. *(О. Кононенко)*

Правильне творення і написання слів – назв дій з літерою **є**.

а у о и м і н в л с к п р т е д з ь б г ґ ч й х я ж ї ш ц ю щ є ф

[ф] ф

ф оф фа фара

фа фо фу фи фі фе

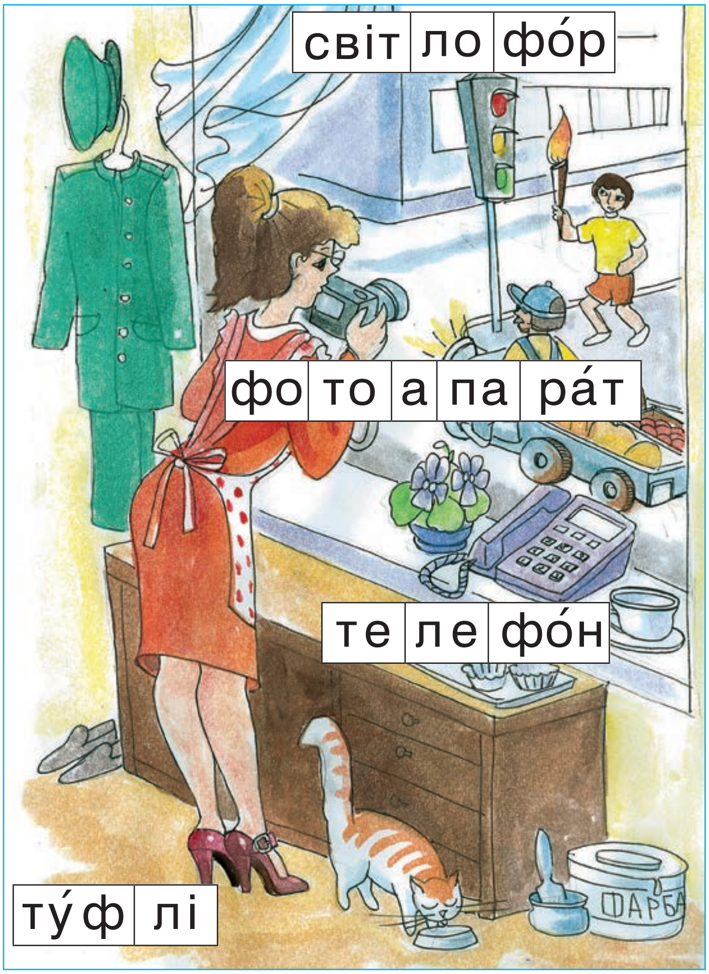
світ ло фо́р
фо то а па ра́т
те ле фо́н
ту́ф лі
ФАРБА

фа́ра
фа́рба
фіа́лка
фа́рфо́р
фе́рмер
фо́рма
фа́кел
фарту́х
профе́сія

фар

4	1	3	2
а	а	ф	р

фаза́н
фон
футбо́л
фе́я

фе́рма
фа́кел
світлофо́р
профе́сія

Особливості вимови звука [**ф**]. Складання речень за малюнком.

Ф Федір гуляв.

Ф

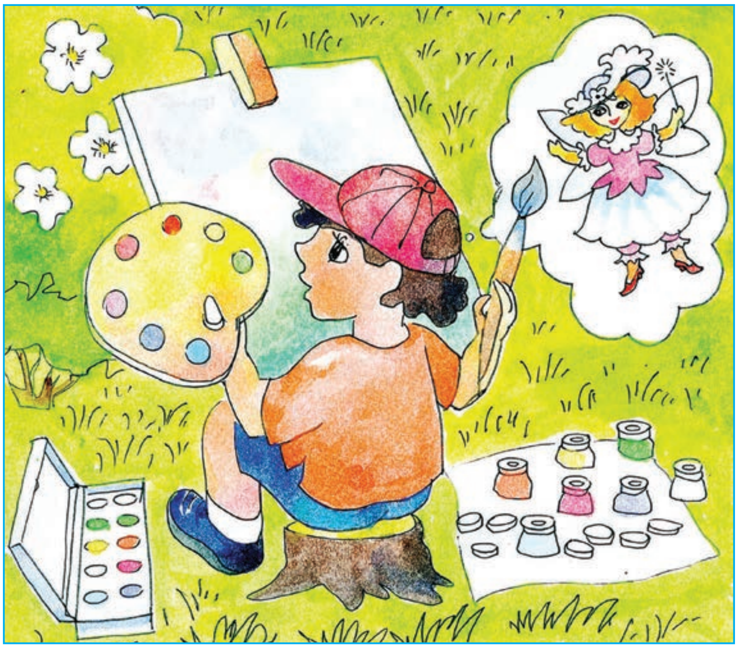

Фроси́нка
Софі́йка
Гафі́йка
Фе́дір

Відгадай загадку!

Намалюва́ти мо́жна нею
Буди́нки, хма́ри і поля́,
Зеле́ну за́тишну але́ю,
Висо́кі го́ри і моря́.
Зачарува́ти мо́жна не́ю –
Така́ чудо́ва й га́рна!
Ти зна́єш, як зову́ть цю фе́ю?
Її зову́ть, звича́йно, ф…а.

Філаре́т
Фокша́нь
Фра́сен
Фалтіче́нь
Фелі́ція

– Що це, що це за підскоки?
Це ж у кого руки в боки?
– Буква **Ф** на довгій ніжці
Пострибала по доріжці.

Виразне читання вірша. Записування тексту під диктовку.

Емма і Ельвіра – сестри.

Люлі-люлі, мій синочку

(Колиско́ва пі́сня)

Лю́лі-лю́лі, мій сино́чку,
Зроблю́ тобі́ коли́сочку,
Зроблю́ тобі́ коли́сочку
Та й пові́шу на дубо́чку.
Со́нце зі́йде – обігрі́є,
Роса́ впаде́ та й скупа́є.
Листо́к впаде́ та й накри́є,
Вітре́ць ста́не – заколи́ше,
Птах прилети́ть – заспіва́є.

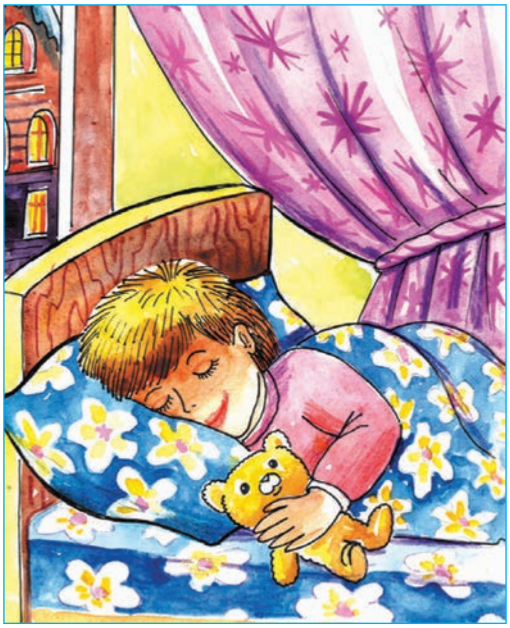

де́рево – дере́ва
село́ – се́ла
сестра́ – се́стри
весло́ – ве́сла
перо́ – пе́ра
верба́ – ве́рби

Зразу став сумнівний звук:
Село – села.
Звук виразно зазвучить
Як писать тебе навчить. *(Д. Білоус)*.

Творення пестливих слів. Вимова ненаголошених [**е**], [**и**] в словах.

Оленка біля телевізора.

Оле́нка мале́нька

– Оле́нко мале́нька,
Чому́ ти раде́нька?
– Бо в ме́не весе́ла рідня́.
– Чому́ в те́бе о́чі такі́ голубе́нькі?
– На не́бо дивлю́ся щодня́.

Плато́н Воронько́

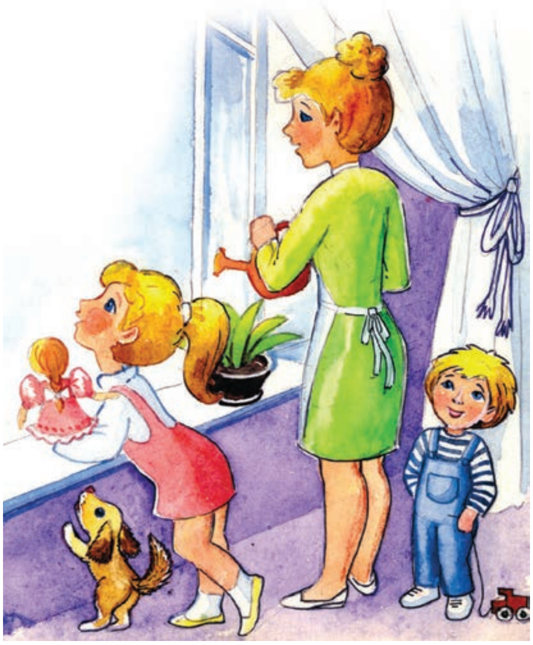

мале́ – вели́ке
висо́ке – низьке́

земля – небо
солодке – гірке

мечі́ – меч
степи́ – степ
кричи́ть – крик
клено́вий – клен

Ослик восени охрип –
Захворів, мабуть, на грип.
Ослик кашля, ослик чха
І хрипить: – Ох-а, ох-а.

Особливості читання вголос. Дотримання темпу мовлення.

Євгенко малює, а Єва співає.

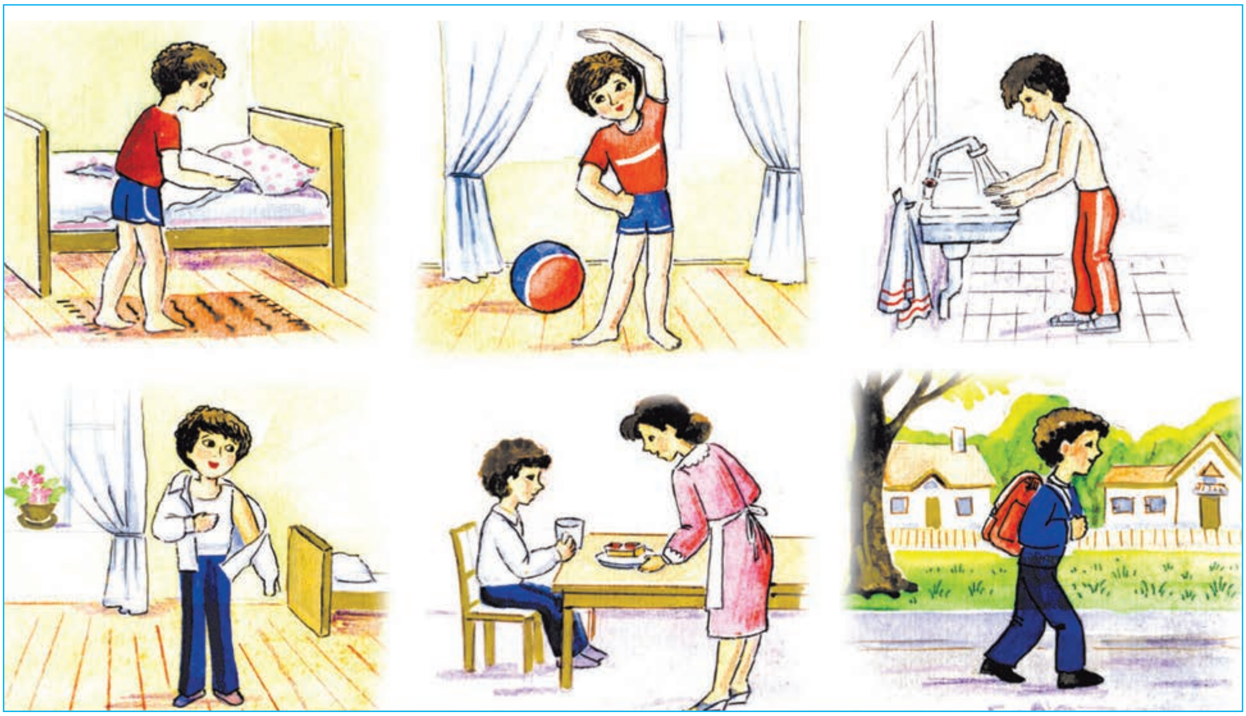

Розгля́нь малю́нки. Що ро́бить Євдоки́м?

Склади́ за малю́нками ро́зповідь „Ра́нок школяра́”. Ви́користай такі́ слова́: прокида́ється, встає́, застеля́є, умива́ється, одяга́ється, сні́дає, проща́ється, йде.

ми́ти – ми́є
ши́ти – ши́є
ма́ти – ма́є
мрі́яти – мрі́є
ду́мати – ду́має

У крамниці єноти
Запитали: – Є ноти?
– Є ноти, є ноти,
Шановні єноти! *(А. Камінчук)*

Усне складання розповіді з використанням заданих слів.

Синє небо. Осіннє сонце.

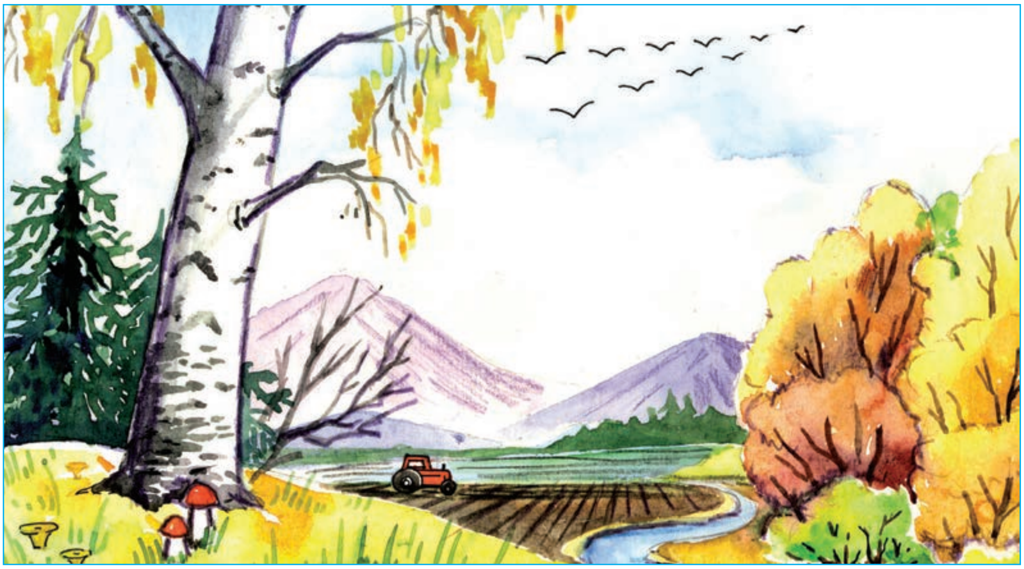

Ви́сне не́бо си́нє,
Си́нє, та не те;
Сві́тить, та не грі́є
Со́нце золоте́.

Я́ків Що́голів

ллє
дає́

ми́є
ви́є

слу́хає
сіда́є

купу́є
ши́є

Євген горіхи роздає: – Оце моє, оце – твоє.
– А це чиє?
– Це теж моє...
– А у вас такий Євгенко є?

Адекватне виконання інструкцій вчителя стосовно навчальних дій.

Не земля родить хліб, а руки.

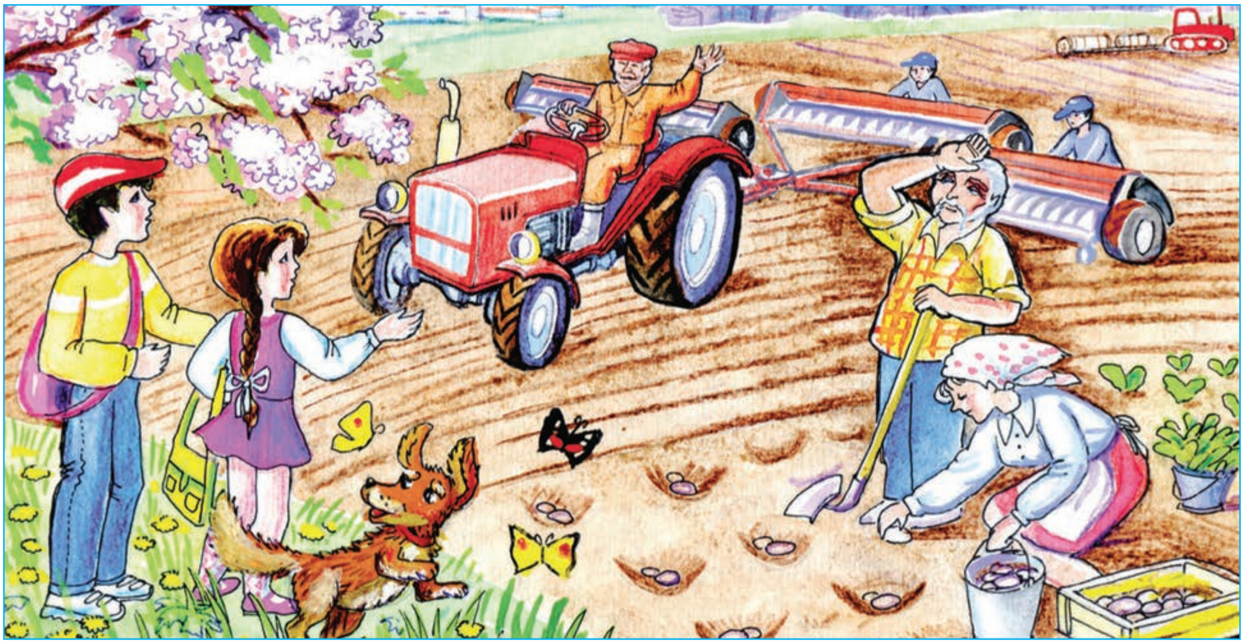

Му́дрість люде́й

Бі́ля села́ – по́ле. Широ́ке-широ́ке, о́ком не оки́неш.

Диви́лися ді́ти вра́нці, як лю́ди о́рють його́. Диви́лись опі́вдні, як засіва́ють добі́рним зерно́м. А вве́чері, коли́ з по́ля додо́му йшли́ сто́млені лю́ди, ді́ти спита́ли в них:

о́рють
опі́вдні
сто́млені
наві́що
а́дже

медо́вий – мед
греча́ний – гре́чка
зеле́ний – зе́лень
вечорі́є – ве́чір
щебе́че – ще́біт

Аудіювання. Визначення кількості слів у реченні.

Що посієш, те й пожнеш.

– Наві́що від зорі́ до зорі́ працюва́ти? Адже́ на землі́ й трави́чка зеле́на, й кві́ти га́рні самі́ росту́ть.

Лю́ди посміхну́лися і так відповіли́ ді́тям:

– Тому́ ми весь день у по́лі працю́ємо, що одну́ му́дрість зна́ємо: „Не земля́ ро́дить хліб, а ру́ки”.

Ю́рій Ярми́ш

Хо́чеш ї́сти калачі́ – не сиди́ на печі́.

пе́чі
но́чі
калачі́

!

пе́чиво
ву́лиця
дикта́нт

Кожен ранок на галяві
Спритно роблять вільні вправи.
Раз, два, три, чотири, п’ять,
Люблять білочки стрибать. *(Фізкультхвилинка)*

Списування рукописного та друкованого тексту.

Їду, їду — нема сліду.

їхати	доїхати	переїхати
приїхати	заїхати	проїхати

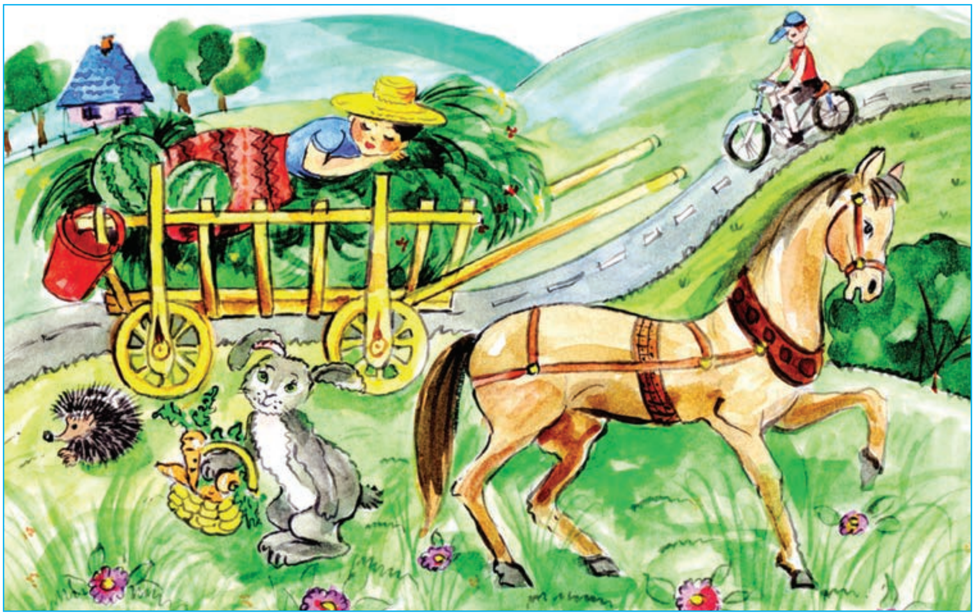

Ї́де віз по доро́зі,
Їздови́й спить на во́зі.
Їжачо́к згорну́всь в клубо́к,
Ї́жить голки́ на візо́к.

іда́льня
ї́сти
їстівни́й
ї́здити

Їжак, їжаченя,
Їздять по гриби щодня.
Їжачиха помагає,
Сироїжки їм збирає.

Слухання і розуміння сюжетного тексту. Чітка вимова [**і**], [**й**], [**йі**].

Йосип спіймав йоржа.

йог
йогурт

бульйон
район

мільйон
павільйон

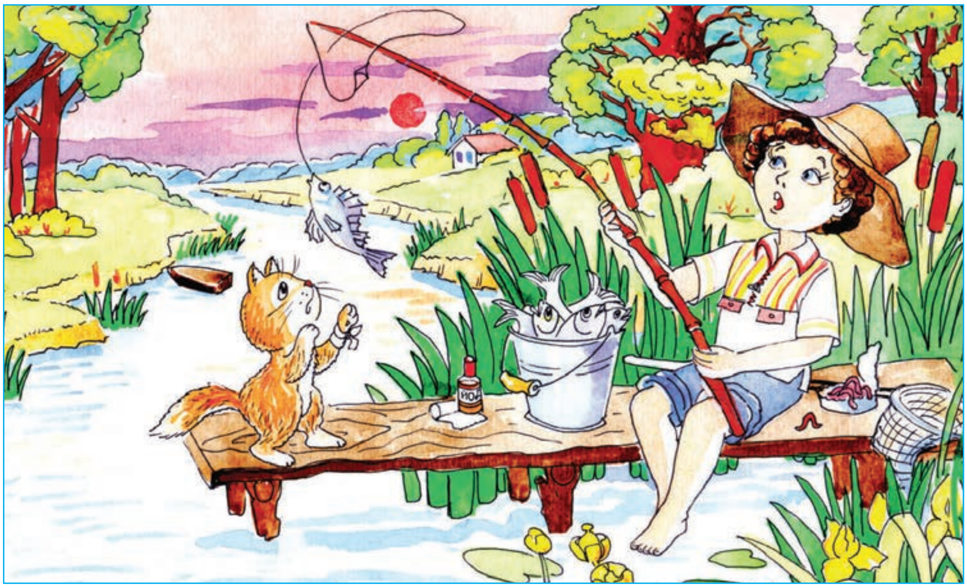

Йо́сип кошеня́ гука́в,
Йо́дом ра́нку лікува́в:
– Йод пеку́чий, постриба́й,
Йо́рж колю́чий, не чіпа́й.

його́
йод
йо́га
йо́гурт

Білий, а не сніг,
Твердий, а не камінь,
Солодкий, а не мед.

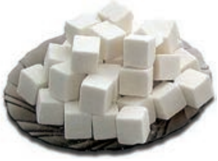

Виконання мовних завдань. Написання буквосполучення **йо**.

[дз] Дз

дз дзеркало

дза дзо дзу дзи дзі дзе

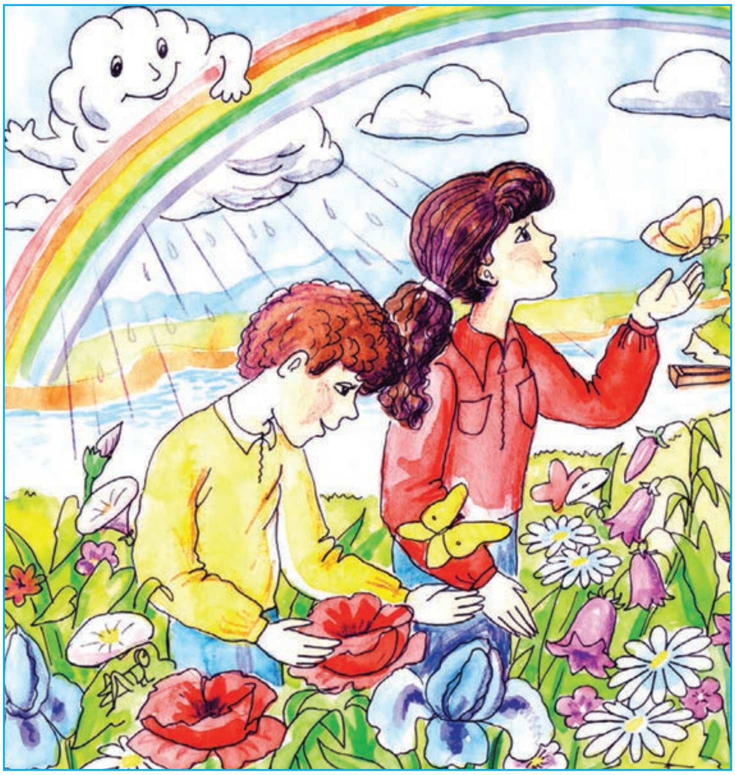

дзе́ркало
дзижча́ти
дзвені́ти
дзвени́ть
видзво́нювати
дзвін
дзвінки́й
дзе́нькіт
дзе́нькнути
дзвони́ти

Дзво́ник кли́че нас до шко́ли,
А дзвіно́чки кли́чуть в по́ле.

дзи́ґа
дзе́ркало
дзвін
дзе́нькіт

Дзижчить над житом жвавий жук,
Бо жовтий він вдягнув кожух.

Опис малюнка із використанням слів з буквосполученнями **дз**.

Дз Дзюрчить вода.

Дз

дзю́ркіт
дзюрча́ти
дзюрча́ння
дзюрчи́ть
дзя́вкати
дзя́вкання

дзьо́бнути
дзюдо́ дзиґа
дзиґар
дзиґлик

Задзвони́в
сине́нький дзво́ник
на стеблі́.

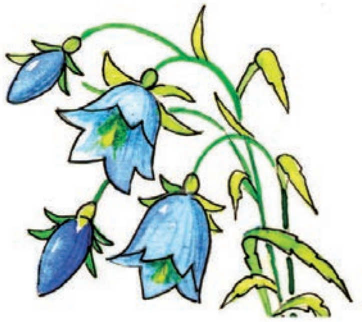

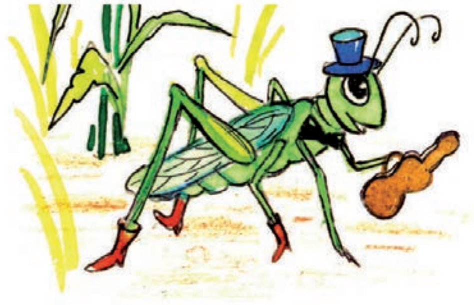

Поскака́в
зеле́ний ко́ник
по землі́.

3	6	1	5	2	4
и	р	д	а	з	ґ

дзьоб – дзьоби

дзьо́б
дзюрча́ти
дзя́вкати
дзижча́ти
дзвені́ти

Ґава ґудзик відшукала,
І в гніздо собі поклала.
„Я ґаздиня-мастериця,
Все в ґадзівстві знадобиться!”

Розрізнення слів зі сполученнями [дз], [дз´]. Правильне читання.

Дятел має міцний дзьоб.

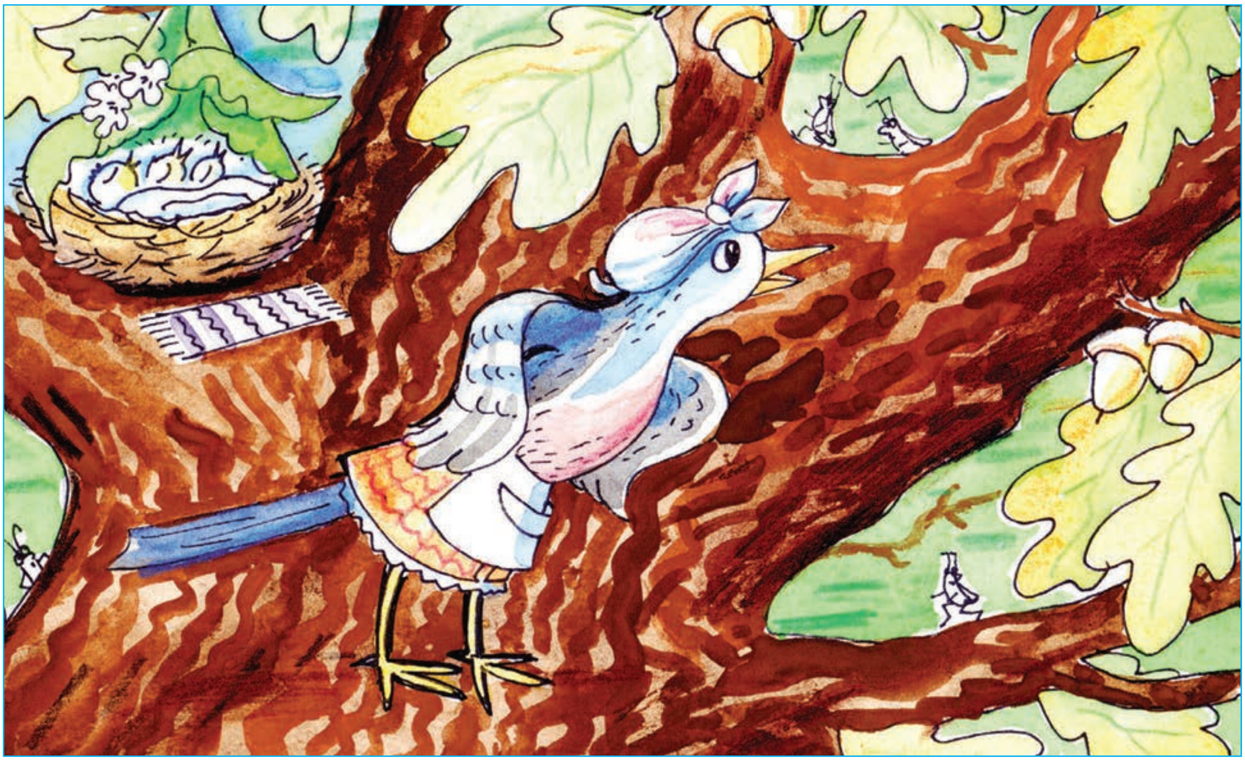

Лісови́й ма́йстер

– Стук! Стук! – чу́ти дзвінку́ дя́тлову пі́сню.

– Що ти ро́биш, дя́тле? – запи́тує со́йка.

– Нове́ дупло́ видзьо́бую.

– Га́рна, за́ти́шна ха́тка бу́де. А стару́ ж кому́ зали́шив?

– І́ншим пташка́м. Вони́ таки́х міцни́х дзьобі́в не ма́ють. Неха́й живу́ть, шкідли́вих кома́х зни́щують.

Аудіювання. Виокремлення слів за певними ознаками.

Дзвінка дятлова пісня.

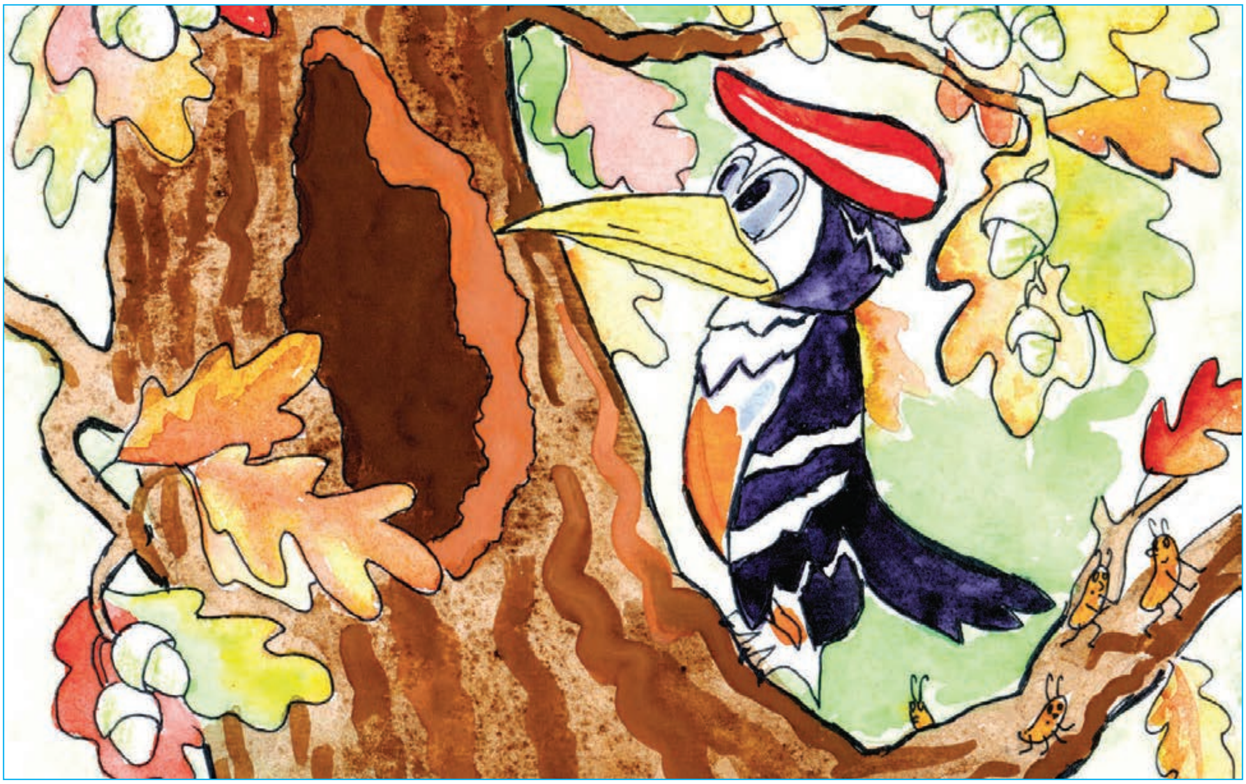

Ві́рно лю́дям я служу́,
Їм дере́ва стережу́,
Дзьоб міцни́й і го́стрий маю,
Шкідникі́в ним добува́ю.

дзвіни́ця
дзві́нко
дзусь
видзьо́бую

Стоїть собі літечком
На городі тіточка,
Світлокоса, білочуба,
а на ній зелена шуба.

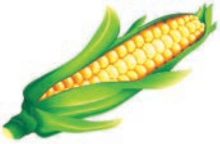

Виразне читання. Дотримання гігієнічних вимог у процесі письма.

[дж] ДЖ

дж *ходжу*

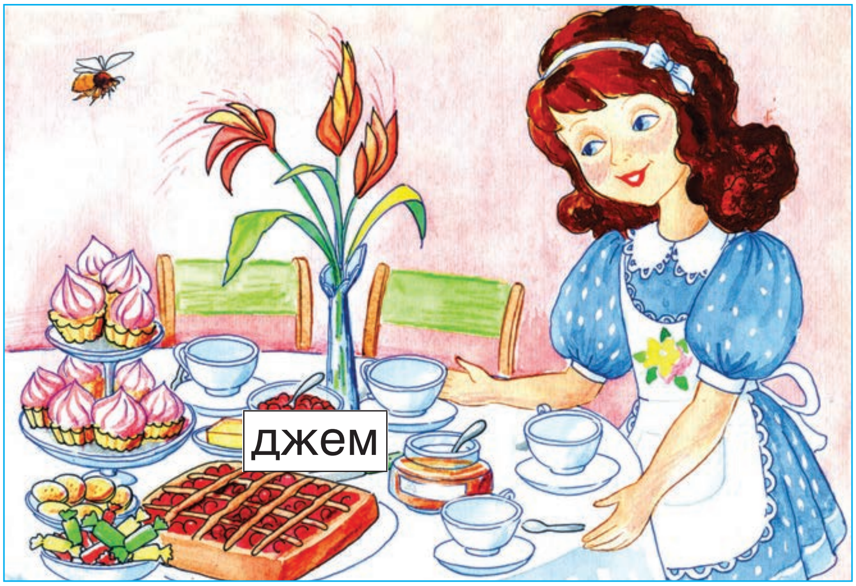

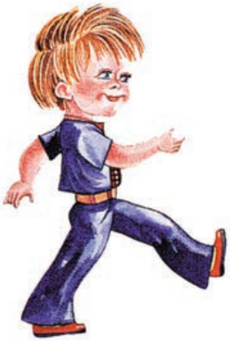

ходжу́

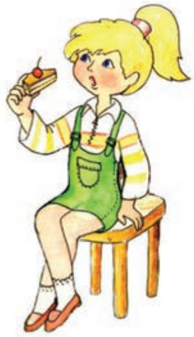

сиджу́

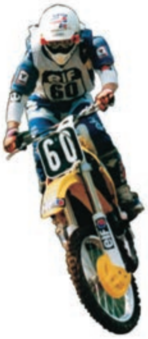

ї́жджу

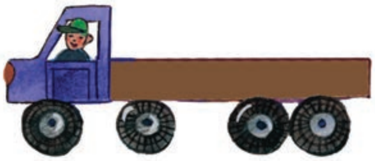

воджу́

бджола́
джміль
ї́жджу
воджу́
сиджу́

Не жужжу, коли сиджу.
Не жужжу, коли ходжу.
Не жужжу, коли працюю.
Я жужжу, коли кружусь!

Аудіювання. Творення слів на означення ігрових дій.

Дж Джоконда

Дж

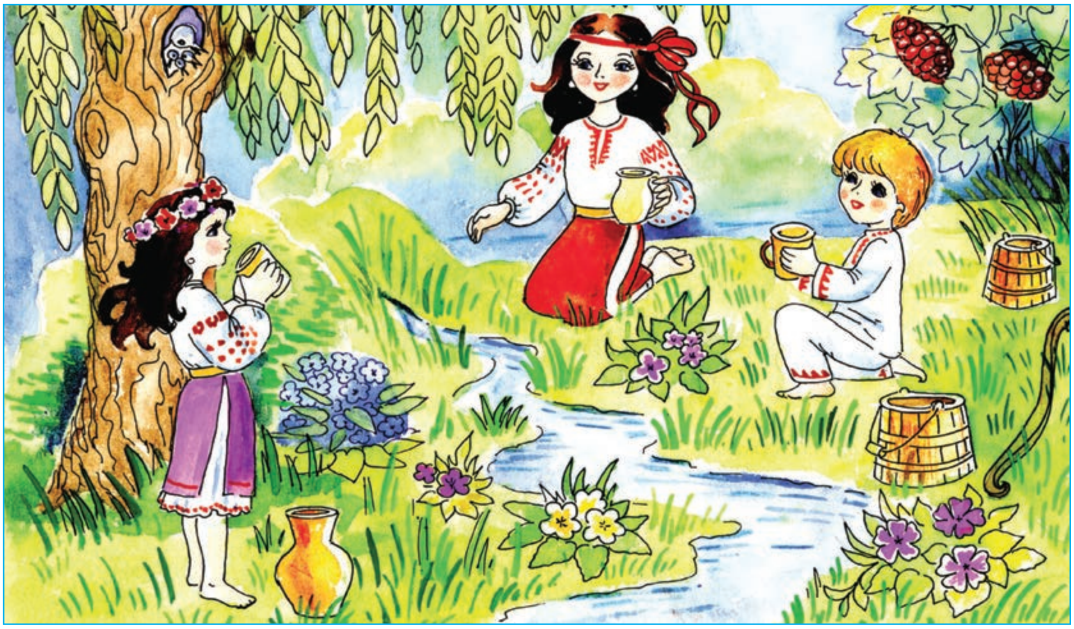

Джере́льце під вербо́ю
вибли́скує водо́ю.
Прийду́ до нього́ й до ладу́
порозчища́ю, обкладу́.
І задзвени́ть, і заспіва́
во́да джере́льна, мов жива́.

джерело́
джере́льна
джу́ра
джгут
джу́нглі

День народження у джунглях
Відзначає Джонатан.
Одягнув нарядні джинси,
Відбиває джаз у дзбан.

Виразне читання віршів. Пояснення написання слів з **дз**, **дж**.

’

м’яч п’ять

б’ю п’ю в’ю б’є п’є в’є

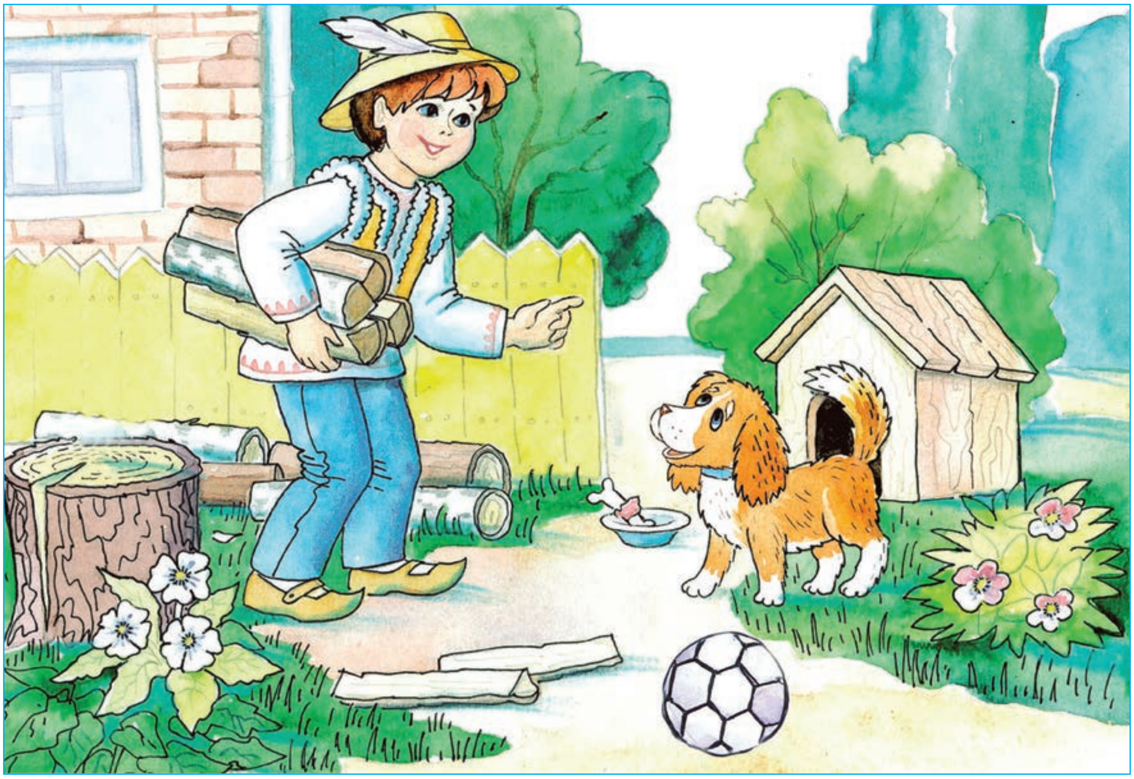

сім’я́
ім’я́
хлоп’я́

п’є
з’їзд
б’ють

па́м’ять
комп’ю́тер
подві́р’я

солов’ї́
солов’я́та
голуб’я́та

м’яч
пі́р’я
сім’я́
ім’я́
б’ють

Це не літера, а знак –
Не поставиш абияк!
З ким у нього дружба є?
Тільки з Ю, Я, Ї, та Є!

’

Виокремлення на слух в мовленнєвому потоці слів з апострофом.

М’ята пахне.

’

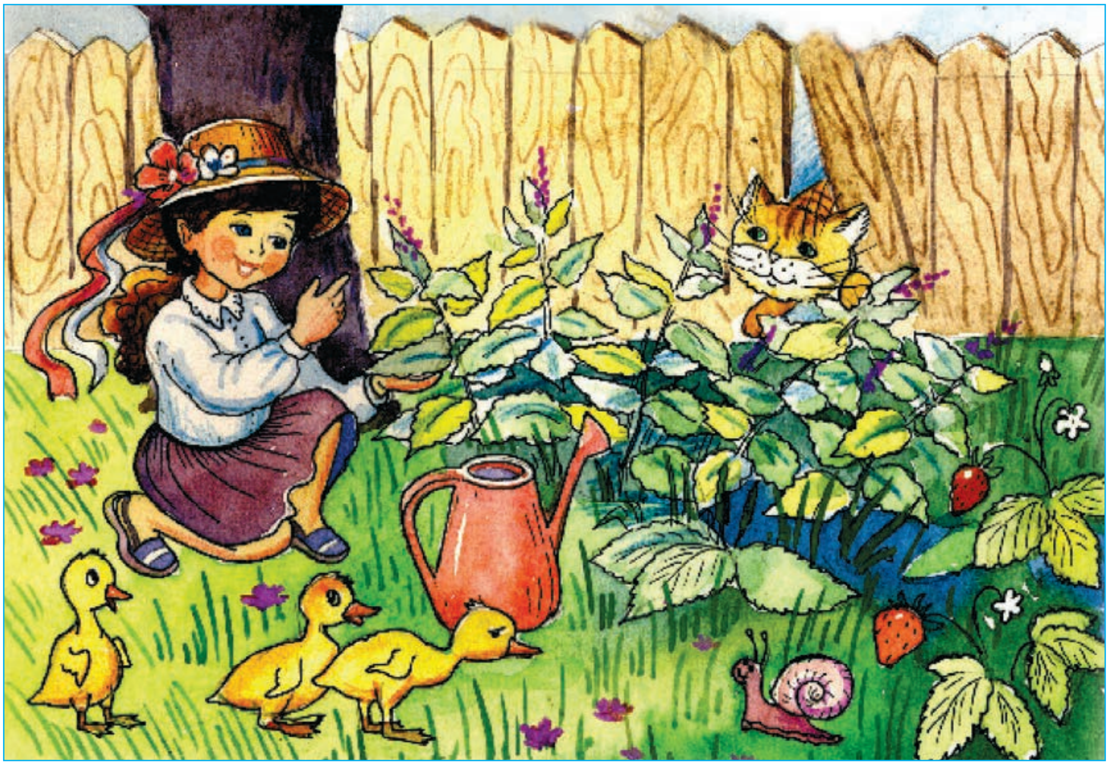

Посади́ла м’я́ту ма́ти,
Па́хне м’я́та ко́ло ха́ти.
Бу́ду м’я́ту полива́ти,
Хай цвіте́ паху́ча м’я́та.

м’я́та
п’ять
де́в’ять
п’ята́к
па́м’ять

Лежать п’ять п’ятаків.
На кожному п’ятаку ще по п’ятаку.

Розвиток пам’яті. Вдосконалення орфографічних навичок.

’

подвір’я

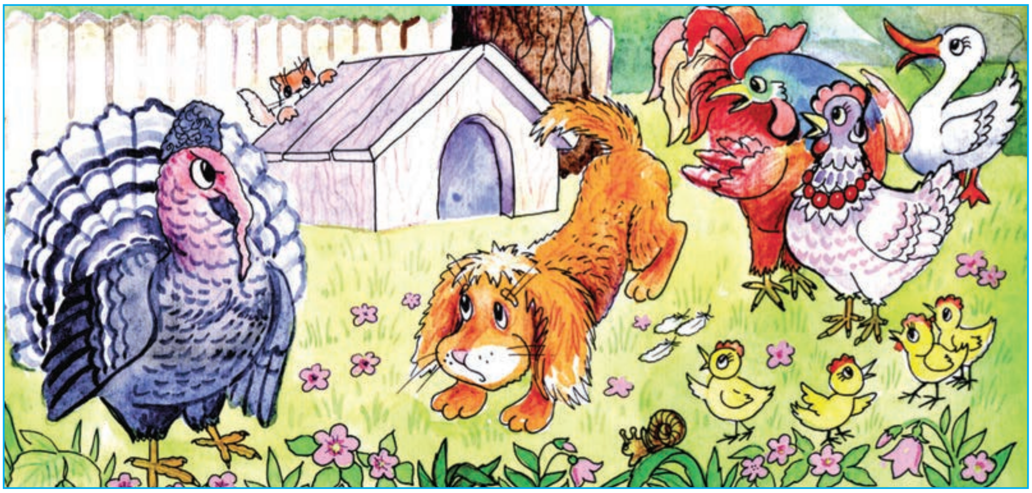

Пес кудла́тий

Пес кудла́тий ра́но з бу́дки
Обтруси́вшись, ви́ліз ху́тко.
Ра́дий все оббі́г подві́р’я,
Скубну́в ку́рочку за пі́р’я,
А інди́ка хап за хвіст.
Став інди́к на по́вен зріст:
– Ти мене́ не зачіпа́й!
Я коро́ль тут, пам’ята́й!

Іва́нна Блажке́вич

в’юн
п’є
здоро́в’я
солов’ї́

У ворота він летить,
Як зумієш гол забить.
Скаче весело по полю,
Незамінний у футболі.

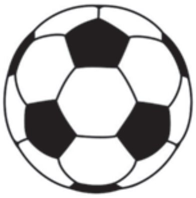

Слухання. Змістовий поділ речень з допомогою пауз, мелодики.

пам’ятай

’

Лічи́лка

Раз, два, три, чоти́ри, п’ять –
Ви́йшов за́йчик погуля́ть.
Як нам бу́ти, що роби́ти?
Тре́ба за́йчика злови́ти.
Бу́дем зно́ву рахува́ть:
– Раз, два, три, чоти́ри, п’ять...

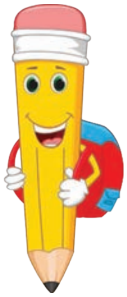

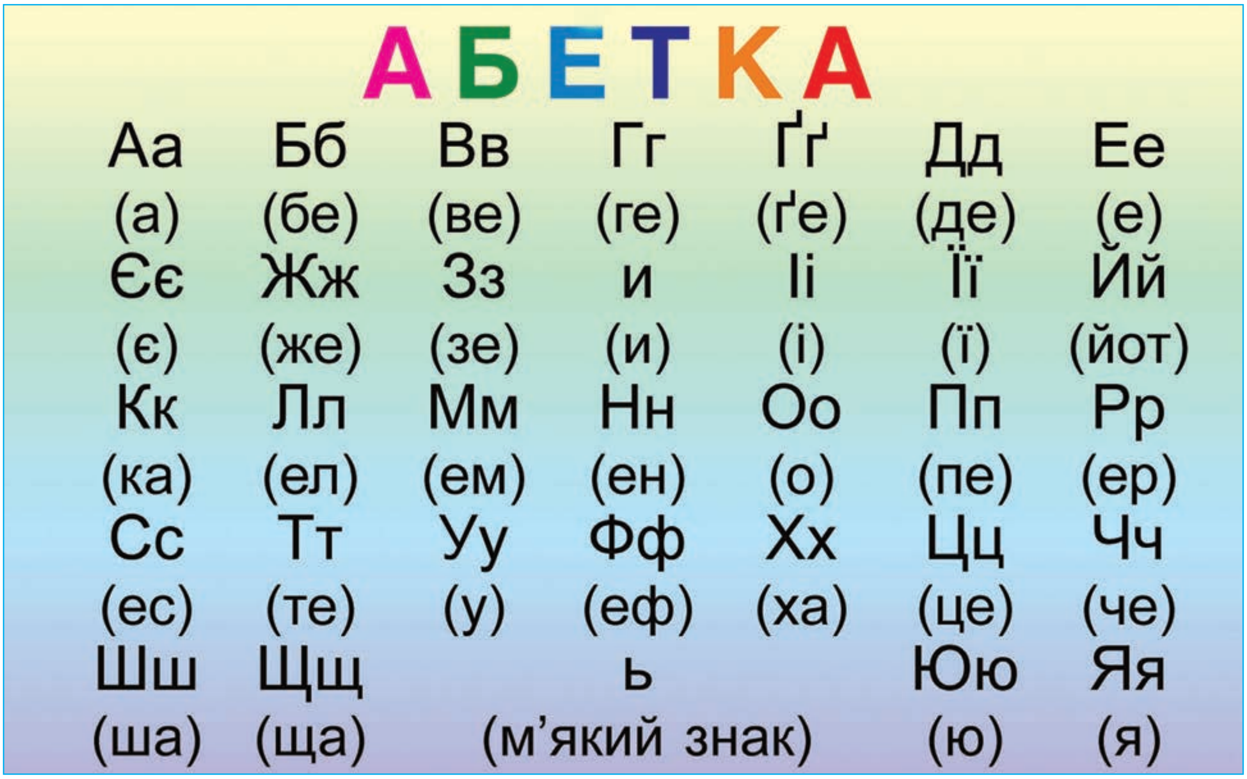

АБЕТКА

Аа	Бб	Вв	Гг	Ґґ	Дд	Ее
(а)	(бе)	(ве)	(ге)	(ґе)	(де)	(е)
Єє	Жж	Зз	и	Іі	Її	Йй
(є)	(же)	(зе)	(и)	(і)	(ї)	(йот)
Кк	Лл	Мм	Нн	Оо	Пп	Рр
(ка)	(ел)	(ем)	(ен)	(о)	(пе)	(ер)
Сс	Тт	Уу	Фф	Хх	Цц	Чч
(ес)	(те)	(у)	(еф)	(ха)	(це)	(че)
Шш	Щщ		ь		Юю	Яя
(ша)	(ща)		(м’який знак)		(ю)	(я)

Інтонування речень. Навички самоконтролю під час письма.

Повторення

1. Послухай і повтори за вчителем прислів'я.

Хто день починає з зарядки,
у того всі справи в порядку.

2. Назви зображене. Добери слова – назви кольорів.

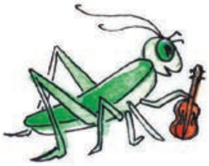
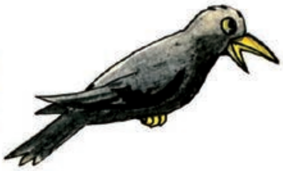
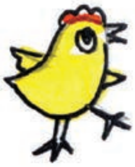
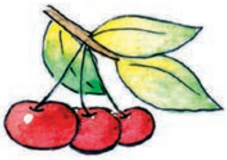

3. Прочитай, розстав слова в алфавітному порядку.

Зима морозна на дворі,
Замети білі на землі.

4. Відгадай загадку. Запиши відгадку в зошит.

Білий, а не сніг, солодкий, а не мед.

5. Склади діалог з 2–3-х реплік за малюнками.

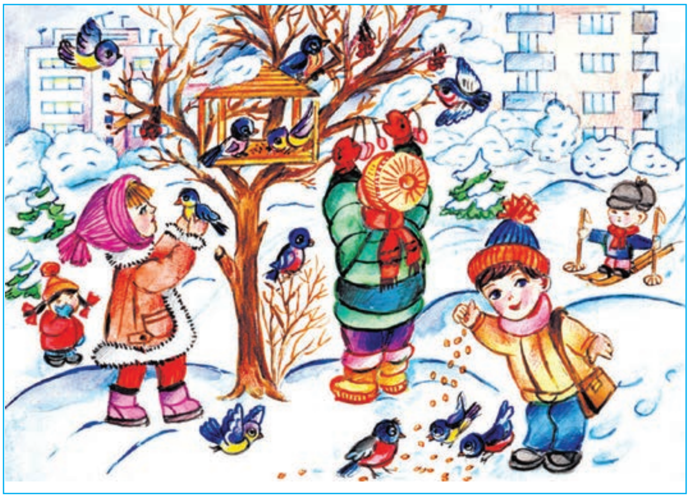
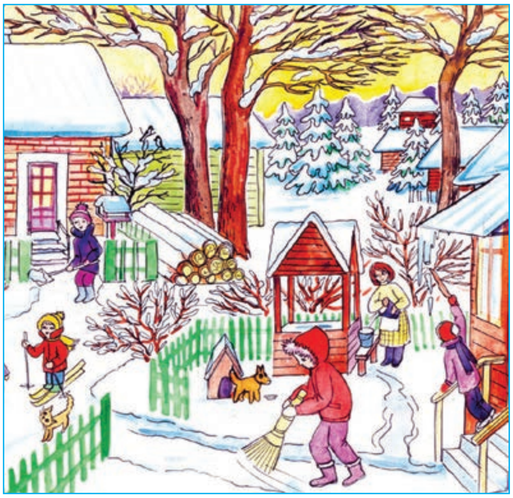

Розвиток уміння будувати речення і складати розповідь.

Перевір себе

1. Прослухай речення, повтори за вчителем і вивчи напам’ять.

Слово до слова – складається мова.

2. Назви зображене. Добери слова – назви дій.

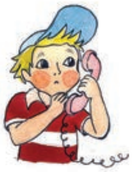

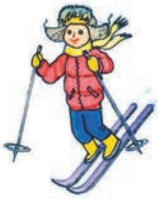

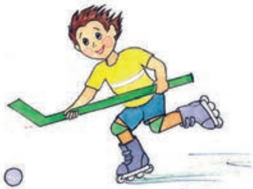

3. Прочитай скоромовку. Знайди однакові звуки.

В чаплі чорні черевички,
Чапля чапа до водички.

4. Поясни, як ти розумієш прислів’я.

Де багато пташок, там немає комашок.

5. Постав запитання до малюнків.

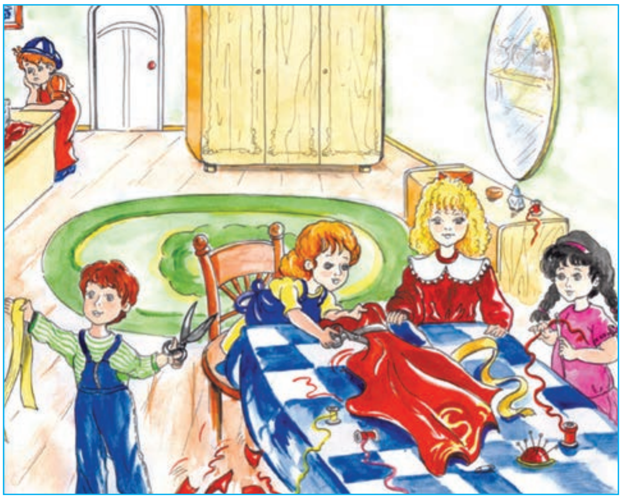

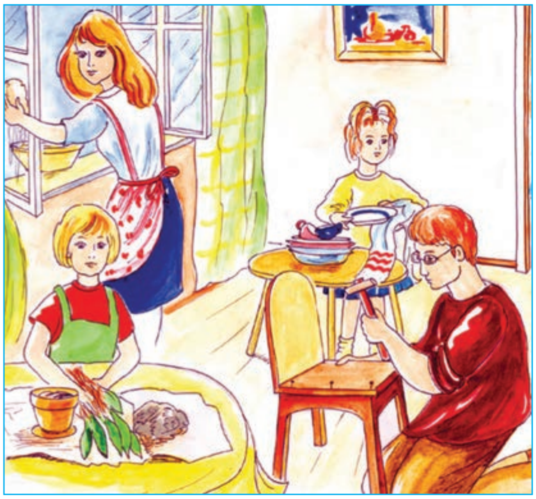

Вдосконалення навичок написання слів і речень. Розділові знаки.

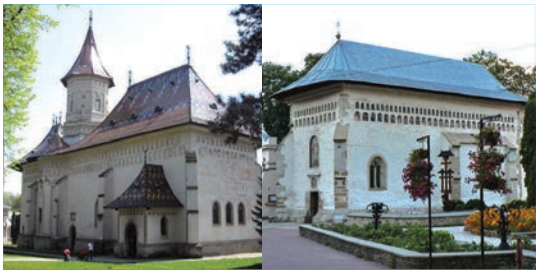

Суча́ва

Суча́ва – край бу́кових лісі́в, зеле́них Карпа́тських гір та швидки́х річо́к. У Суча́ві є за́мок Ште́фана Вели́кого, Музе́й се́ла, Істори́чний музе́й, університе́т, ліце́ї, шко́ли, дитя́чі устано́ви, монасти́р Свято́го Йоа́на.

Суча́ва – край наро́дних умі́льців і ціка́вих леге́нд. Хто хоч раз побува́в у цьо́му чарі́вному куто́чку Руму́нії, не забу́де його́ краси́, його́ до́брих, приві́тних і працьови́тих люде́й.

Фестива́ль

– Окса́но, розкажи́, будь ласка, про свою у́часть у фестива́лі в Тімішо́рі?

– Впе́рше самості́йно я відві́дувала мої́х ро́дичів у Бана́ті. Вони́ розповіли́, що ко́жного ро́ку у Ті́міші відбува́ється Міжнаро́дний украї́нський фестива́ль. У музе́ї етні́чних менши́н зберіга́ються украї́нські обере́ги, костю́ми, посу́д, зі́брані з усіх пові́тів. Тут відчува́ється вели́ка любо́в і пова́га до старови́нних рече́й та істори́чного мину́лого. Музе́й відві́дує бага́то украї́нських тури́стів.

Той незабу́тній день запам'ята́ється мені́ наза́вжди, як урок збере́ження і продо́вження украї́нської культу́ри, націона́льних звича́їв і тради́цій.

Виконання фонетико-графічних завдань. Виразне читання.

Де́льта Дуна́ю

Вчи́тель запи́тує:

– Де ви, діти, провели́ кані́кули?

– Я побува́ла в чарі́вній ка́зці – Де́льті Дуна́ю,– повідо́мила Ле́ся.

– Де це? Розкажи́! – допи́тувались ді́ти.

– Де́льта Дуна́ю знахо́диться недале́ко від Ту́льчі.

– Зві́дки ти це зна́єш? – запита́в Юрко́.

– Екскурсово́д розпові́в. Де́льта Дуна́ю займа́є пе́рше мі́сце в Євро́пі по зберіга́нню ди́кої приро́ди. Де́льта Дуна́ю є спа́дщиною ЮНЕСКО.

Конста́нца

Конста́нца – мі́сто на бе́резі Чо́рного мо́ря. Це світови́й порт. Сюди́ приплива́ють кораблі́ з усього́ сві́ту.

Конста́нца – четве́ртий порт в Євро́пі.

У мі́сті є бе́зліч па́м’яток істо́рії та культу́ри: пло́ща Ові́дію, Дельфіна́рій, Аква́ріум, музе́й, магази́ни. Це – мі́сто-куро́рт. Тут відпочива́є бага́то люде́й.

Виділення інтонацією початку і закінчення речення, тексту.

Taras H. Şevcenko
Poet ucrainean
1814-1861
Тарас Г. Шевченко
Український поет

Екску́рсії

Батьки́ запи́тують діте́й, де вони́ були́?

– Ми були́ на Мараморо́щині.

– Що ціка́вого ви там ба́чили?

– Ми приєдна́лися до украї́нців з п’яти́ пові́тів під час урочи́стого відкриття́ па́м’ятника Тара́су Шевче́нку.

– А де цей бюст знахо́диться?

– Це пе́ред украї́нською це́рквою в Сіге́ту-Марма́цієй.

– Що ще ціка́вого ви дізна́лися?

– Ми відві́дали ліце́й Т. Г. Шевче́нка, де збира́ємося продо́вжувати навча́ння украї́нською мо́вою, зустрі́лися з наро́дними умі́льцями, чита́ли ві́рші, співа́ли, танцюва́ли.

Складання усної розповіді про міста Румунії, в яких живуть українці.

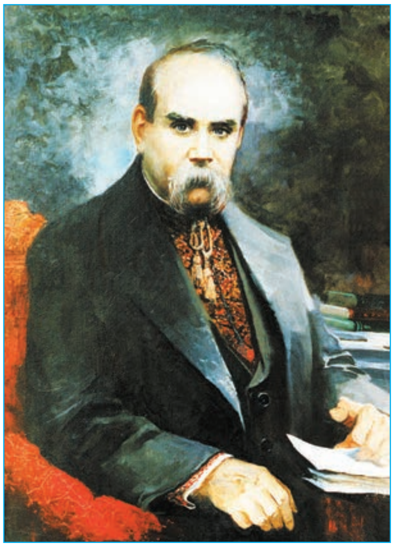

Тара́с Шевче́нко

Пе́ред тобо́ю – портре́т геніа́льного украї́нського пое́та Тара́са Григо́ровича Шевче́нка.

Народи́вся Тара́с у селі́ Мо́ринці на Черка́щині. Ще мали́м хло́пчиком він поча́в склада́ти ві́рші. У них пое́т писа́в про рідну Украї́ну, її́ чудо́ву приро́ду і життя́ люде́й. Шевче́нко вірив, що наста́не таки́й час, коли́ український наро́д бу́де вільним і щасли́вим.

Для діте́й Тара́с Шевче́нко склав „Буква́р”, написа́в бага́то віршів.

Ім’я́ Тара́са Григо́ровича Шевче́нка відо́ме у всьо́му світі.

...Світа́є,
край не́ба пала́є,
солове́йко в те́мнім гаї
со́нце зустріча́є.
Тихе́сенько вітер віє,
степи́, лани́ мріють,
між яра́ми над става́ми
ве́рби зеленіють.

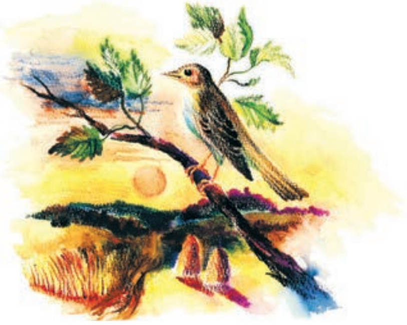

➲ Прочита́й текст. Що з опи́саного у вірші ти мо́жеш поба́чити, а що почу́ти? Ви́пиши з вірша слова́ з бу́квою **є**.

Назви, скільки абзаців в цьому тексті.

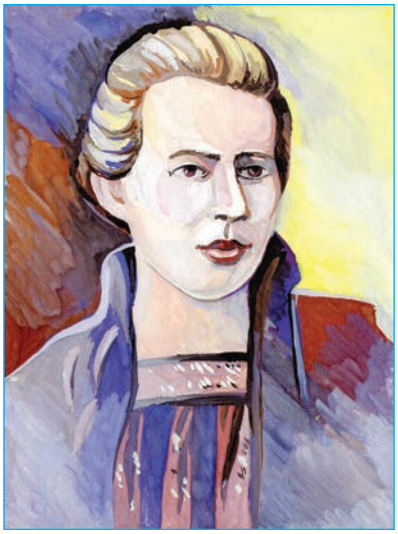

Ле́ся Украї́нка

Видатна́ до́нька украї́нського наро́ду Ле́ся Украї́нка народи́лася і ви́росла на Воли́ні. Ще ді́вчинкою Ле́ся ви́вчила і зна́ла бага́то рі́зних мов. Ві́рші вона́ почала́ склада́ти з дев’яти́ ро́ків. Поете́са писа́ла тако́ж тво́ри для діте́й.

Як дити́ною, бува́ло

Як дити́ною, бува́ло,
Упаду́ собі́ на ли́хо,
То хоч в се́рце біль дохо́див,
Я собі́ встава́ла ти́хо.
„Що, боли́ть?” – мене́ пита́ли,
Але́ я не признава́лась:
Я була́ мало́ю го́рда, –
Щоб не пла́кать, я смія́лась.

Виділення інтонацією різних за метою висловлювання речень.

Іва́н Франко́

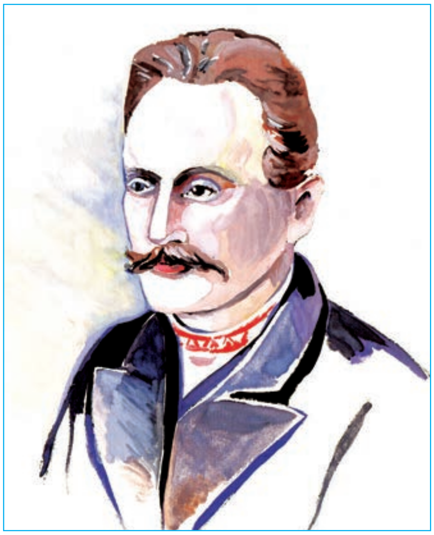

Іва́н Я́кович Франко́ – вели́кий украї́нський письме́нник. Усю́ свою́ тво́рчість він присвяти́в Украї́ні. Ду́же люби́в Іва́н Франко́ кни́ги. Він прочита́в їх нема́ло й заповіда́в ді́тям за́вжди дружи́ти з кни́гою. Написа́в бага́то дитя́чих ві́ршів, оповіда́нь і казо́к.

Надійшла́ весна́ прекра́сна,
Многоцві́тна, те́пла, я́сна,
Мов дівчи́на у вінку́.
Ожили́ луги́, дібро́ви,
По́вно го́мону, розмо́ви
І пісе́нь в чагарнику́.

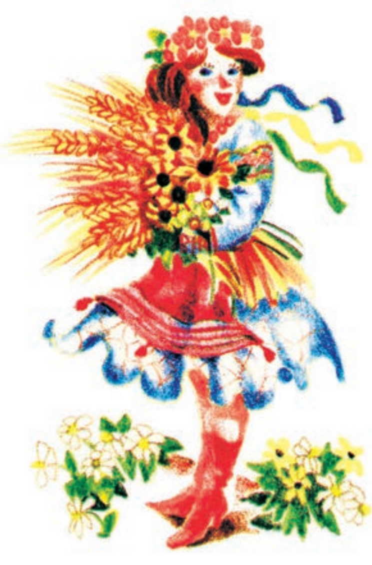

➲ Яку́ ка́зку в обро́бці Іва́на Франка́ ти зна́єш?

Вдосконалення навичок самоконтролю під час письма.

ВЕЛИ́КДЕНЬ

Христо́с воскре́с!

Ра́дість не́бо нам явля́є,
Па́ска кра́сна день віта́є,
Ра́дуйтеся щи́ро ни́ні –
Бог дав ра́дість всій роди́н
Бог дав ра́дість нам з небе́
Христо́с воскре́с!
Христо́с воскре́с!

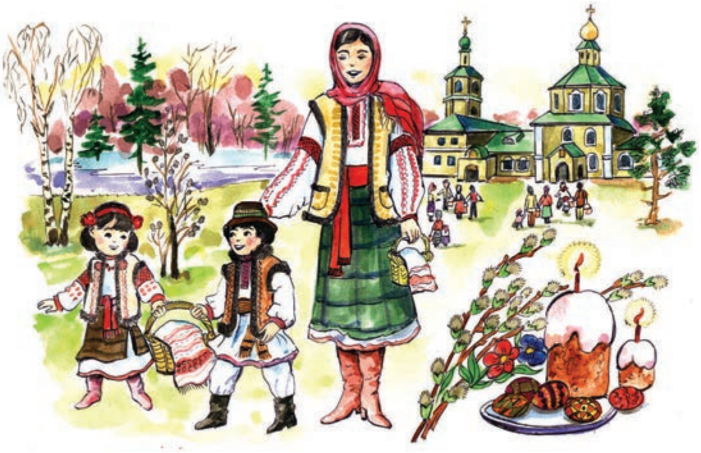

➲ Розкажи́, як святку́ють Вели́кдень у твої́й роди́ні.

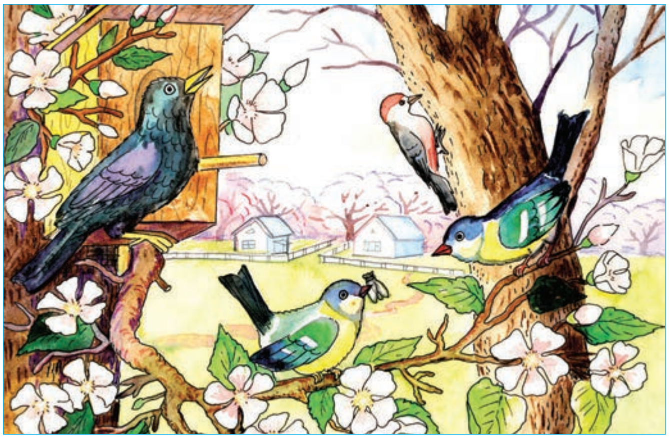

Бережі́ть птахі́в!

З настання́м весни́ поверта́ються з те́плих краї́в перелі́тні птахи́. Вони́ поселя́ються у сада́х і ліса́х. Навесні́ у птахі́в бага́то турбо́т. Вони́ зни́щують шкідникі́в дере́в – жучкі́в, кома́х.

Особли́во стара́нний дя́тел. Недарма́ його́ назива́ють саніта́ром лі́су.

Не руйну́й пташи́них гнізд! Руйнівники́ гнізд – вороги́ приро́ди.

Охороня́й птахі́в! За́вжди їм допомага́й!

Складання усної розповіді про традиції сім'ї.

Скоромо́вки

За́здрить бі́лка в лі́сі ли́су –
Лис лиси́чки ніс із лі́су.

В ча́плі чо́рні череви́чки,
Ча́пля ча́па до води́чки.

Одна́ соро́ка –
одна́ моро́ка,
А на со́рок соро́к –
со́рок моро́к.

Чистомо́вки

На боло́ті жураве́ль жува́в журавли́ну,
А у лі́сі їжачо́к – живи́льну ожи́ну.

Жа́бка в жо́втому жаке́ті,
Жук в зеле́ному жиле́ті.
Жа́ба ґу́дзик застіба́є,
Жук годи́нничка вийма́є.

Повторення

1. Закінчи думку.

В українській мові є такі голосні звуки: а, о … .
На письмі вони позначаються буквами: а, о … .

2. Розташуй букви у правильній послідовності.

а, я, м, с, л, у   ш, н, к, р, у, и

3. Назви спочатку голосні звуки, а потім – приголосні.

[р] [у] [к] [о] [н] [с]

4. Утвори слова, використовуючи такі букви.

б, ш, о, ь, і, с,и

5. Добери слова, в яких є дві букви **а**.

Зразок: машина

6. Перепиши, вставляючи пропущені букви.

На…ша дер…ава – Румунія.
Бу…арест – столиця Р…мун…ї.

7. Зроби звуко-буквенний аналіз:

дощ, осінь, клик, ялина

Зразок: день – 4 букви, 3 звуки.

8. Утвори нові слова від поданих:

співати, танцювати, читати, грати

Зразок: бігати – бігова.

Перевір себе

1. Прочитай, а потім постав наголос у словах.

Мова – краса спілкування.
Мова – як сонце ясне.
Мова – то предків надбання.
Мова – багатство твоє.

2. Прочитай речення, закінчи думку.

Ми розмовляємо … .
Наші батьки … .

3. Зроби звуко-буквенний аналіз:

своє, яблуня, корж, поїзд

4. Підбери слова до схем.

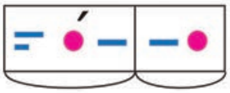

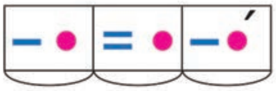

5. Перепиши в алфавітному порядку.

Слово чемне – кожному приємне.

6. Допиши слова. Що вони означають?

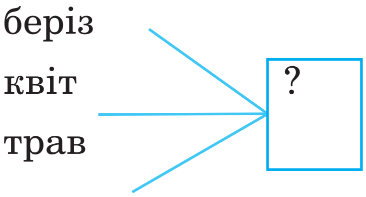

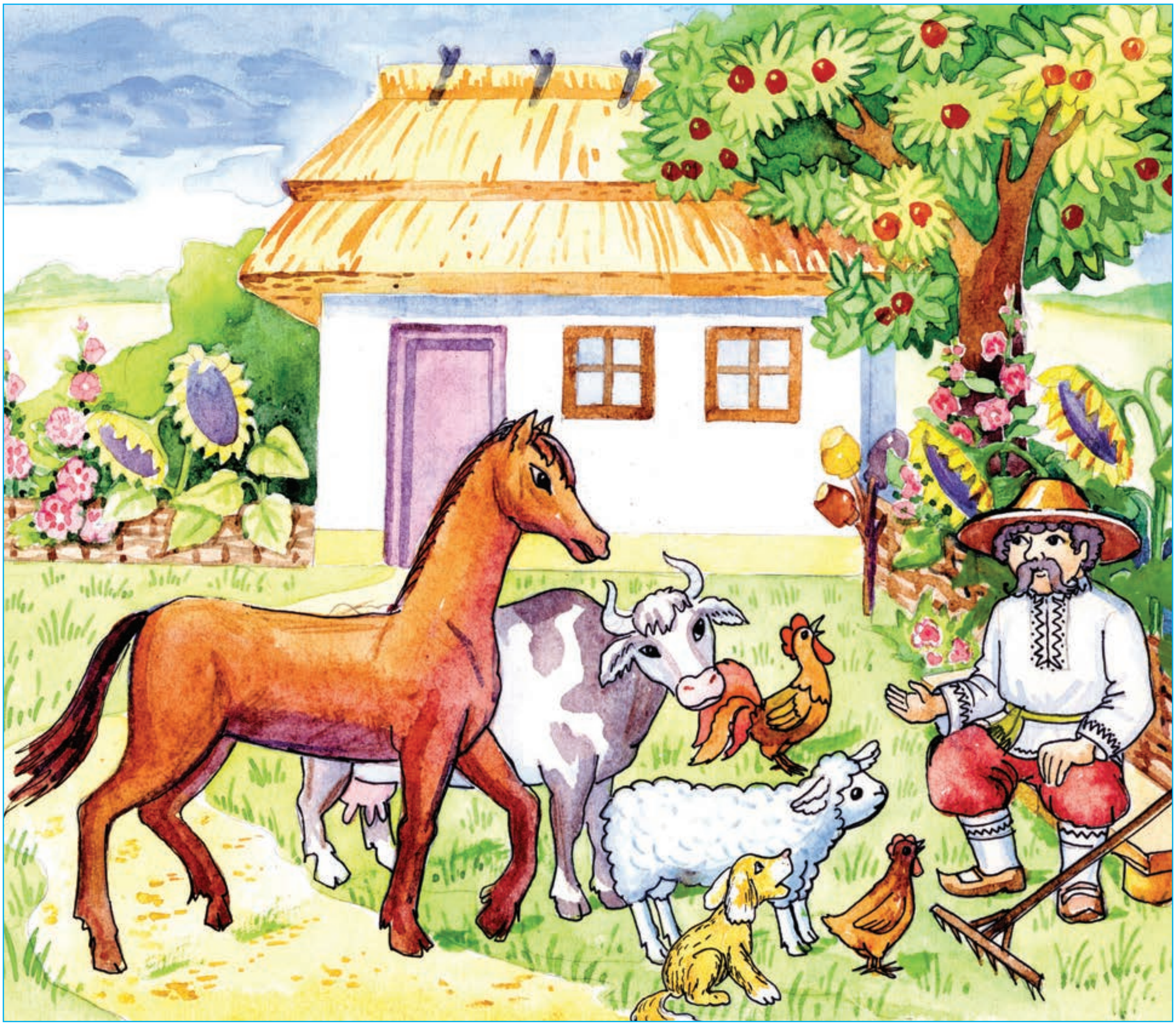

Як твари́ни ста́ли сві́йськими

(Ка́зка)

Одно́го ра́зу твари́ни прийшли́ до люди́ни й попроси́ли:

– Дай нам робо́ту!

– А що ви вмі́єте роби́ти? – спита́ла люди́на.

Кінь відпові́в:

– Я вмі́ю працюва́ти в по́лі.

Коро́ва сказа́ла:

– Я даю́ молоко́.

Вівця́ відповіла́:

– Я даю́ ше́рсть, молоко́, бри́нзу.

Соба́ка сказа́в:

– Я вмі́ю охороня́ти дім.

Ку́рка заквокта́ла:

– Ко-ко-ко! Я несу́ яє́чка.

– До́бре, я дам вам робо́ту, – сказа́ла люди́на.

– А хто нас вра́нці буди́ти бу́де? – спита́ли твари́ни.

Тут півень озва́вся:

– Я ра́но-вра́нці бу́ду співа́ти, буди́ти всіх. Ку-ку-рі-ку́-у!

Лю́ди і твари́ни, які́ зобра́жені в казка́х, назива́ються дійови́ми осо́бами (геро́ями).

- Підготу́йся і прочита́й ка́зку в осо́бах.
- Які́ ще свійські твари́ни ти зна́єш?
- Яку́ ко́ристь прино́сять нам свійські твари́ни?

Запам’ятовування текстів, що належать до художнього стилю.

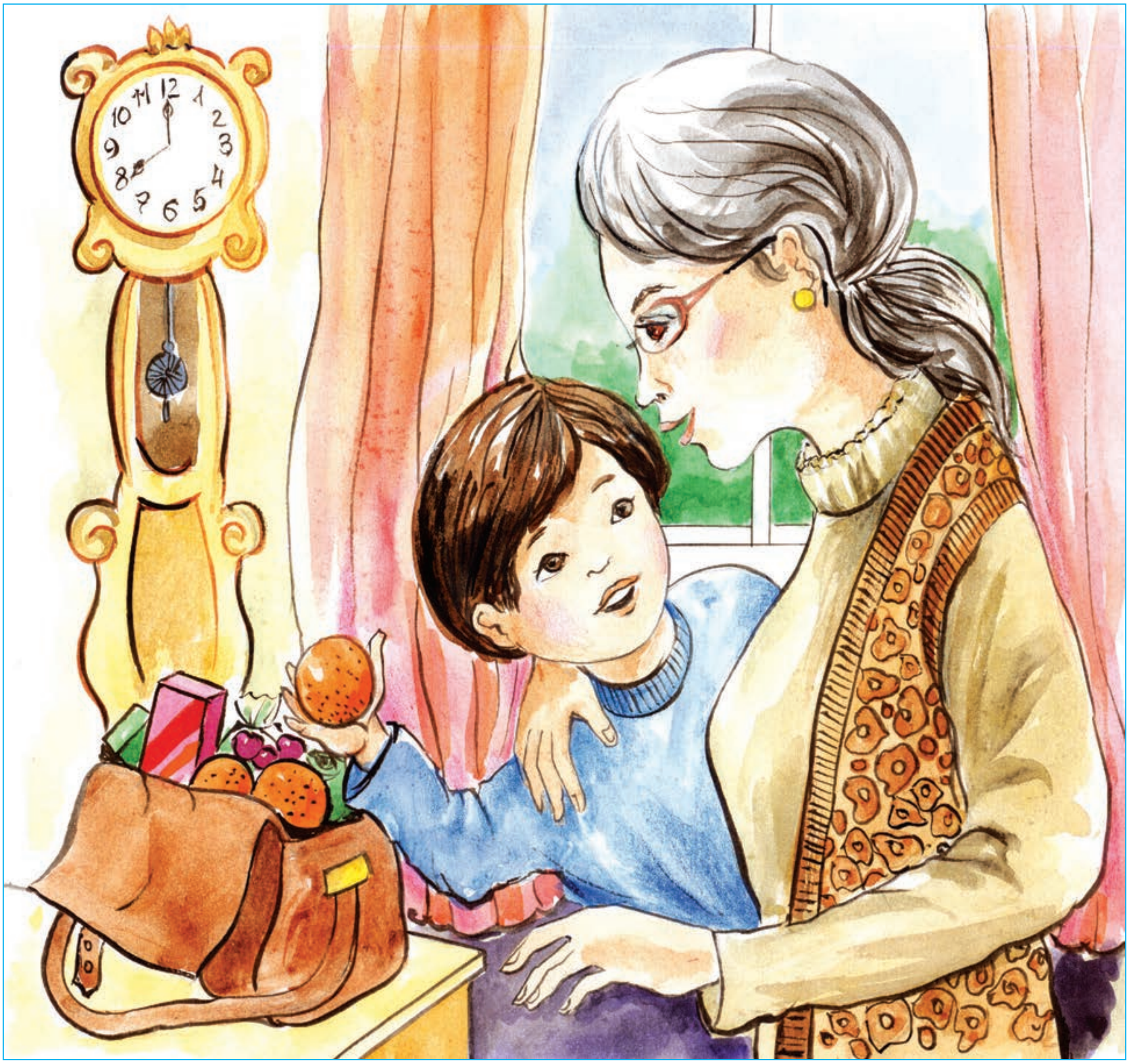

Петру́сь і подару́нки

Бабу́ся приїзди́ла до Петруся́ ча́сто. І за́вжди приво́зила і́грашки, цуке́рки, чере́шні або́ вели́кі апельси́ни.

Ті́льки-но бабу́ся ступа́ла на порі́г, як Петру́сь біг до не́ї й запи́тував:

– Що ти мені́ привезла́?

Бабу́ся вийма́ла подару́нки, і Петру́сь цілува́в її́.

Одно́го ра́зу хло́пчик, як завжди́, побі́г назу́стріч бабу́сі, але́ подару́нків у не́ї не було́... Бабу́ся ду́же поспіша́ла до свого́ вну́ка і нічо́го не встигла купи́ти. А Петру́сь насу́пився, відверну́вся і не став цілува́ти бабу́сю.

Насту́пного ра́зу бабу́ся привезла́ гости́нець. Петру́сь зраді́в, ки́нувся її́ цілува́ти, та бабу́ся зупини́ла вну́ка:

– Не тре́ба, Петру́сю, – сказа́ла вона́. – За подару́нки ка́жуть „дя́кую”, а кого́ лю́блять, того́ цілу́ють і без подару́нків.

Петрусе́ві ста́ло ду́же со́ромно.

За Євге́нією Баше́нко

- Чи зрозумі́в ти, чому́ Петрусе́ві ста́ло со́ромно?
- Яке́ з прислі́в’їв найбі́льше підхо́дить до змі́сту оповіда́ння?

Сло́во че́мне – ко́жному приє́мне.
Любо́в за гро́ші не ку́пиш.
Ввічливих і ла́гідних скрізь шану́ють.

- Які́ слова́ подя́ки ти зна́єш?

Уміння робити самостійні висновки щодо поведінки героїв.

Сміхови́нка

В одно́го хазя́їна вкра́ли коня́. Він пішо́в його́ шука́ти та й знайшо́в на я́рмарку: стої́ть яки́йсь чолові́к і продає́ його́ коня́. Тут обо́є і засперечá́лися. Госпо́дар ка́же: „Це мій кінь”. А зло́дій ка́же: „Ні, мій, – він у ме́не й ви́ріс”. Тоді́ госпо́дар зібра́в люде́й, зав’яза́в коне́ві о́чі та й ка́же до зло́дія:

– Ну, коли́ це твій кінь, коли́ він у те́бе ви́ріс, то скажи́ ж, на яке́ о́ко він сліпи́й.

Зло́дій поду́мав та й гово́рить:

– На пра́ве.

– О́тже, й не вгада́в, – ка́же госпо́дар.

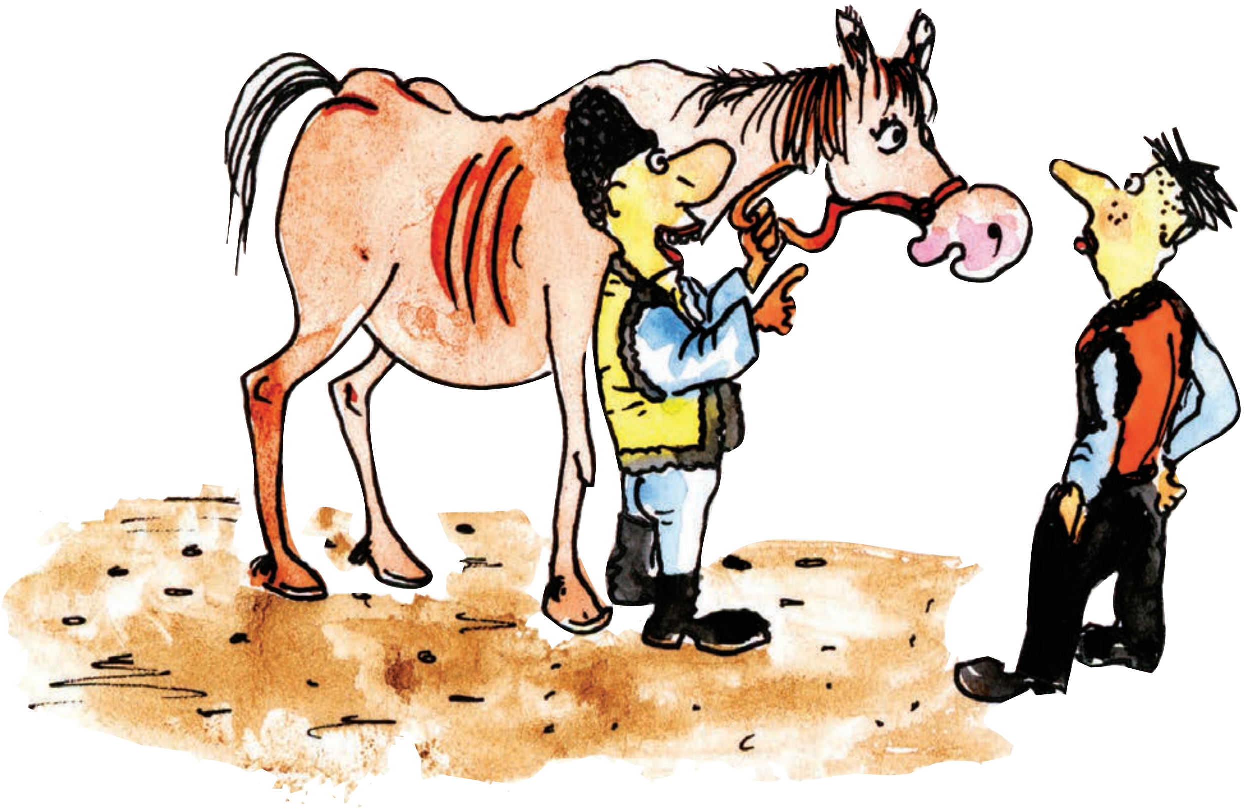

– А пра́вда! – гукну́в зло́дій. – То я помили́вся! Він на лі́ве о́ко не ба́чить, на лі́ве!

Тоді́ госпо́дар розв’яза́в коне́ві о́чі й показа́в лю́дям, що кінь ні на одне́ о́ко не сліпи́й – обома́ очи́ма ба́чить зо́всім до́бре.

Усі́ почали́ смія́тися, і госпо́дар свого́ коня́ забра́в.

Оле́на Пчі́лка

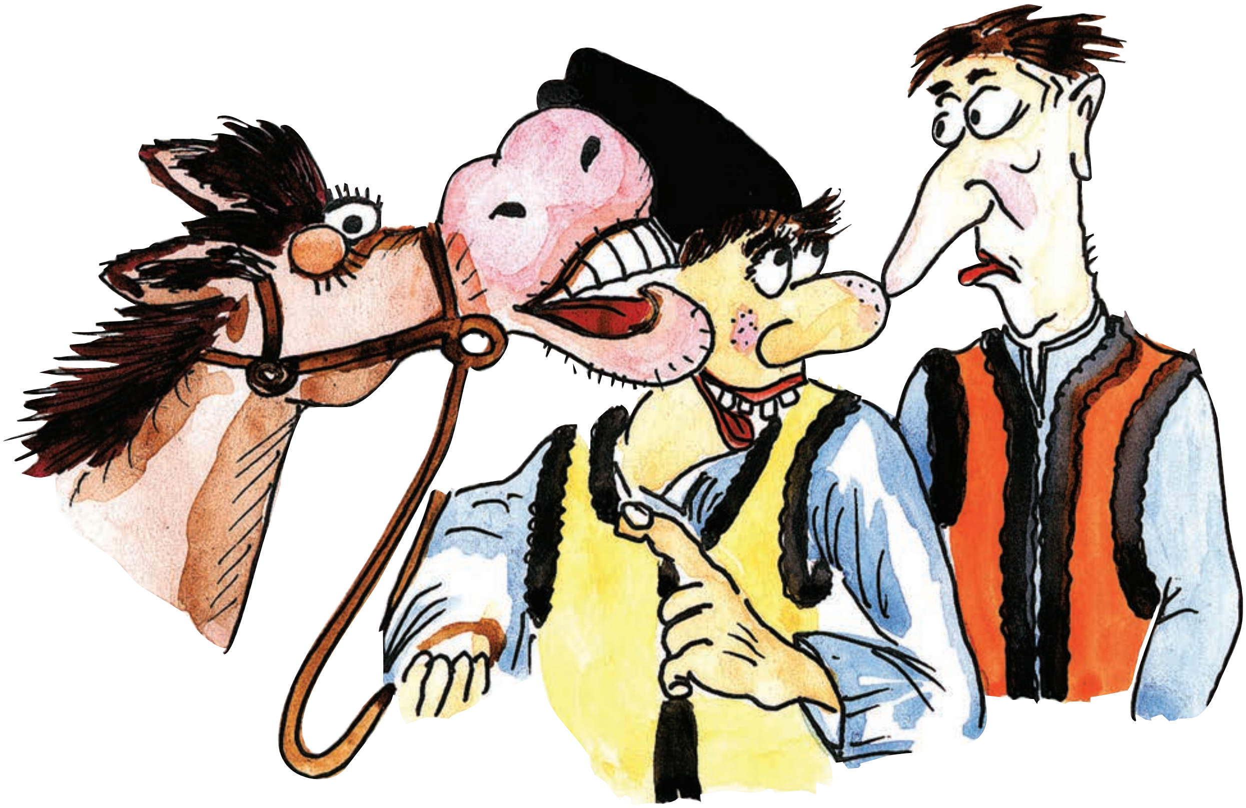

➲ Пригада́й весе́лі істо́рії, які́ трапля́лися з тобо́ю. Розкажи́ їх.

Уміння робити самостійні висновки щодо поведінки героїв.

Зміст

Школа. Клас / 4
Вітання. Знайомство / 5
„Ріпка” / 6
Дитячі ігри / 8
„Коза і семеро козенят” / 9
Кольори. Лічба / 10
Город / 11
Сад / 12
Осінь / 13
Ферма / 14
Село / 15
Місто / 16
Народні звичаї / 17
Повторення / 18
Перевір себе / 19
а – А / 20-21
у – У / 22-23
о – О / 24-25
и – И / 26-27
м – М / 28-29
і – І / 30-31
н – Н / 32-33
в – В / 34-35
л – Л / 36-37
с – С / 38-39
к – К / 40-41
п – П / 42-43
р – Р / 44-45
т – Т / 46-47
е – Е / 48-49
д – Д / 50-51
Перевір себе / 52
Перевір себе / 53
з – З / 54-55
ь / 56-57
б – Б / 58-59
г – Г / 60-61
ґ – Ґ / 62-63
ч – Ч / 64-65
й – Й / 66-67
х – Х / 68-69
я – Я / 70-71
ж – Ж / 72-73
Повторення / 74
Перевір себе / 75
ї / 76-77
ш – Ш / 78-79
ц – Ц / 80-81
ю – Ю / 82-83
щ – Щ / 84-85
є – Є / 86-87
ф – Ф / 88-89
дз – Дз / 98-99
дж – Дж / 102-103
Апостроф (’) 104-107
Повторення / 108
Перевір себе / 109
Сучава / 110
Фестиваль / 110
Дельта Дунаю / 111
Констанца / 111
Екскурсії / 112
Тарас Шевченко / 113
Леся Українка / 114
Іван Франко / 115
Великдень / 116
Скоромовки. Чистомовки / 117
Повторення / 118
Перевір себе / 119

Comunicare în limba maternă ucraineană - manual pentru clasa I

ISBN 978-606-31-1767-1